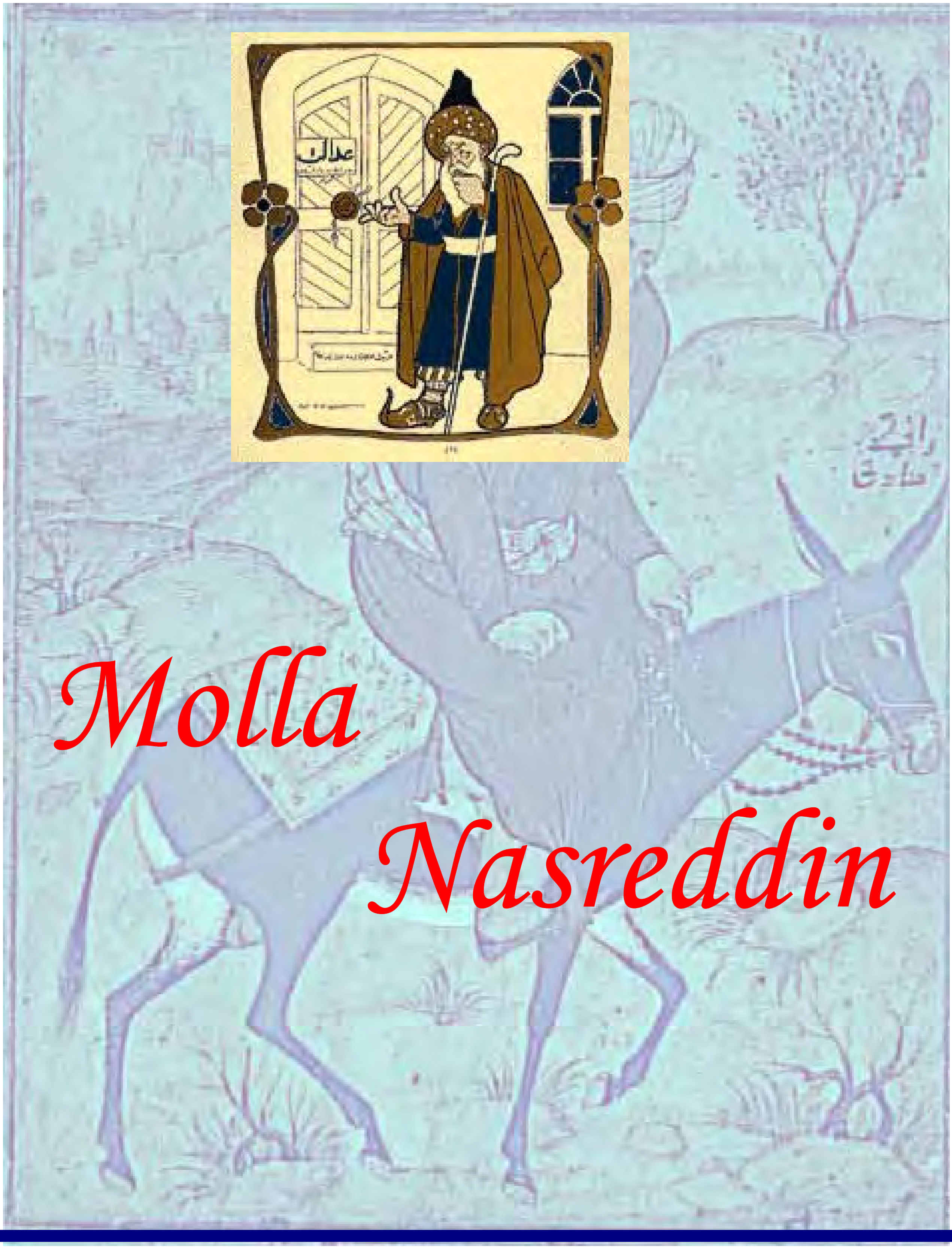

Molla Nasreddin

AŞI MOLLANIN, BAŞI OLLANIN........ 4
jAVAB........ 5
QAZI VƏ XORUZ........ 6
ALLAH QƏZƏBİ........ 8
QAZI ATLI, ƏZRAİL PİYADA........ 10
MOLLA KİTABDAN KİTABA SALAR........ 16
ABBASINI ÖZÜN AL 17
GÖRÜNMƏYƏN İŞ 17
FƏRMANLI PİŞİK 19
FƏRQ QOYMUR........ 21
MOLLANI QOV, ÖKUZƏ DƏYMƏ........ 22
KƏNDLİ VƏ MOLLA........ 23
ALLAHIN SABAHI ÇOX........ 24
ÇOBAN VƏ MOLLA........ 26
TƏBİL........ 28
YARISI SUYUNDUR........ 28
ƏNGƏL BARDAQDADIR 30
DİL BƏLASI 31
MAL-QARA PEYĞƏMBƏRİ 33
OĞRU 35
MƏNİ YANDIRMAZ........ 37
DANA BATIRIB BALTANIN SAPINA........ 37
QOY ÇIĞIRSIN. 38
MOLLADAN QAÇ........ 39
NAXOŞ MƏN DEYİLƏM........ 41
MƏSJİDƏ GİRİRƏMMİ........ 43
DOYAN O RƏHMƏTLİK KİMİ OLAR. 43
TUT ƏLİMİ 44
QAZ – YAĞI HAMISINDAN AZ 45
GÜNAH VƏ SAVAB........ 46
BİR ÖHÖ-ÖHÖ DƏ İSTƏYİR........ 47
MƏNİ MƏSJİDƏ SALMA 49
BAŞIN ÇOMAQ GÖRMƏYİB........ 50
GEN QAZIYIB........ 51
ALLAH QOYSA........ 52
BEHİŞTİN YOLU 56
AZ QOZ........ 55
BÖLGÜ 56
AĞLIN OLSAYDI 57
GÖZÜMƏ BALIQ BAŞI GÖRÜNÜR........ 59

YUXU ƏHVALATI 62
İMAMZADƏ VƏ TÜLKÜ 68
QÜDRƏTİ-İLAHİ 72
KƏFƏh OĞRUSU 76
BU DA ONUN DƏRİSİ 78
TƏKLƏMƏSƏN, DÖYMƏZSƏN 80
ÜÇ AXMAQ 82
DƏRVİŞ VƏ TƏMBƏL 89
ON İKİ NƏĞMƏ 93
İNSAN VƏ ŞEYTAN 96
SƏNİN Fe'linə DÜŞMÜŞƏM 97
AĞ TƏPƏ, YA GİLLƏTMƏ? 101
MƏNDƏN AXMAĞI BU OTURANDIR 101
ALLAHÜ-ƏKBƏR, ALLAHU-ƏKBƏR 103
XIRDA OLANDA JÜT-JÜT BASDIRARLAR 105
YOXSA UNUNUZ QURTARIB? 106
YAMANLIĞA YAXŞILIQ 107
AŞIĞINKI HAYDANDIR, MOLLANInKI VAYDAN 113
SƏNİNKİ SƏNDƏ, MƏNİMKİ MƏNDƏ 114
EVLƏNMƏK İSTƏYİRƏM 119
MOLLA ÖZÜ EDƏR, ÖZGƏYƏ ÖYÜD VERƏR 121
QARĞA VƏ KEŞİŞ 121
MOLLA MİRZƏ MƏMMƏD 122
MƏNİM EŞŞƏYİM ƏVVƏLDƏN QUYRUQSUZ İDİ 126
TƏK SƏBİR 130
AT DEMİŞDİM, EŞŞƏK DEMƏMİŞDİM! 133
AYƏNDƏ DÜŞƏR ŞƏNBƏYƏ NOVRUZ 134
NİSYƏ, GİRMƏZ KİSƏYƏ 136
SEYİD ƏHMƏD 137
ŞAHSƏNƏMİN QIZI PƏRİXANIMIN ƏHVALATI 144

AŞI MOLLANIN, BAŞI MOLLANIN

Bir molla çayın kənarında əyləşmişdi, gördü ki, suyun üzü ilə çay axını bir neçə motal üzüb gəlir. Tez soyunub girdi suya, motalların ikisini tutdu, ikisi də ona yaxınlaşdı.

Molla əlindəkilərin hərəsini bir ayağına keçirtdi, yaxınlaşan iki motalı da tutdu. Gördü ki, uzaqdan bir motal da gəlir, əlindəkilərdən birini dişinə alıb onu da tutdu. Bu zaman suda bir motal da göründü. Anjaq molla nə qədər jan atdısa,

altınjı motalı tuta bilmədi.

Çaya gələn bir kişi əl uzadıb motalı tutanda, molla fısfısla dedi:

- A kişi, motala şərikəm a!..

Odur ki, deyiblər:

Aşı mollanın, başı mollanın,

altıdan beşi mollanın,

yerdə qaldı bir dənə,

onda da var işi mollanın.

jAVAB

Keçmiş zamanlarda uşaqlar mollaxanalarda oxuyanda, əvvəljə onlara çərəkədən (Qur'anın otuzunju jüz,i) dərs verirdilər. Çərəkə də hüvəlfəttahül-əlimdən başlayıb, əmməyetəsaəlunə surəsində qurtarırdı.

Hansı uşaq ki, çərəkəni oxuyub başa vurdu, molla üçün mütləq xələt gətirməli idi. Xələtin dəyəri uşağın valideyninin qüvvəsindən asılı idi. Lap azı bir kəllə qənd, bir dəst köynəktuman, bir manat da pul olmalı idi.

Kasıb bir kişinin oğlu da mollaxanada oxuyurdu. Uşaq

Əmmə sürəsinə çatanda molla üçün heç nə gətirmir. Molla tez bir kağıza yazıb uşağın atasına göndərir. Kasıb kağızı açıb oxuyur:

«Söylə bir, fikrin nədir?!

Oğlun çatıbdır Əmməyə!»

Kişi də kağızın ardında bu sözləri yazıb mollaya göndərir:

«Əhmədin fikri budur: Pul yoxdur versin mollaya!»

QAZI VƏ XORUZ

Qazının həyətində axsaq bir xoruz var idi. Bir gün həyətdə eşələnərkən xoruz bir manqur («qara yarım qəpiklik») tapır. Xoruz manquru dimdiyinə götürüb həyətin ortasına qoyur və banlamağa başlayır:

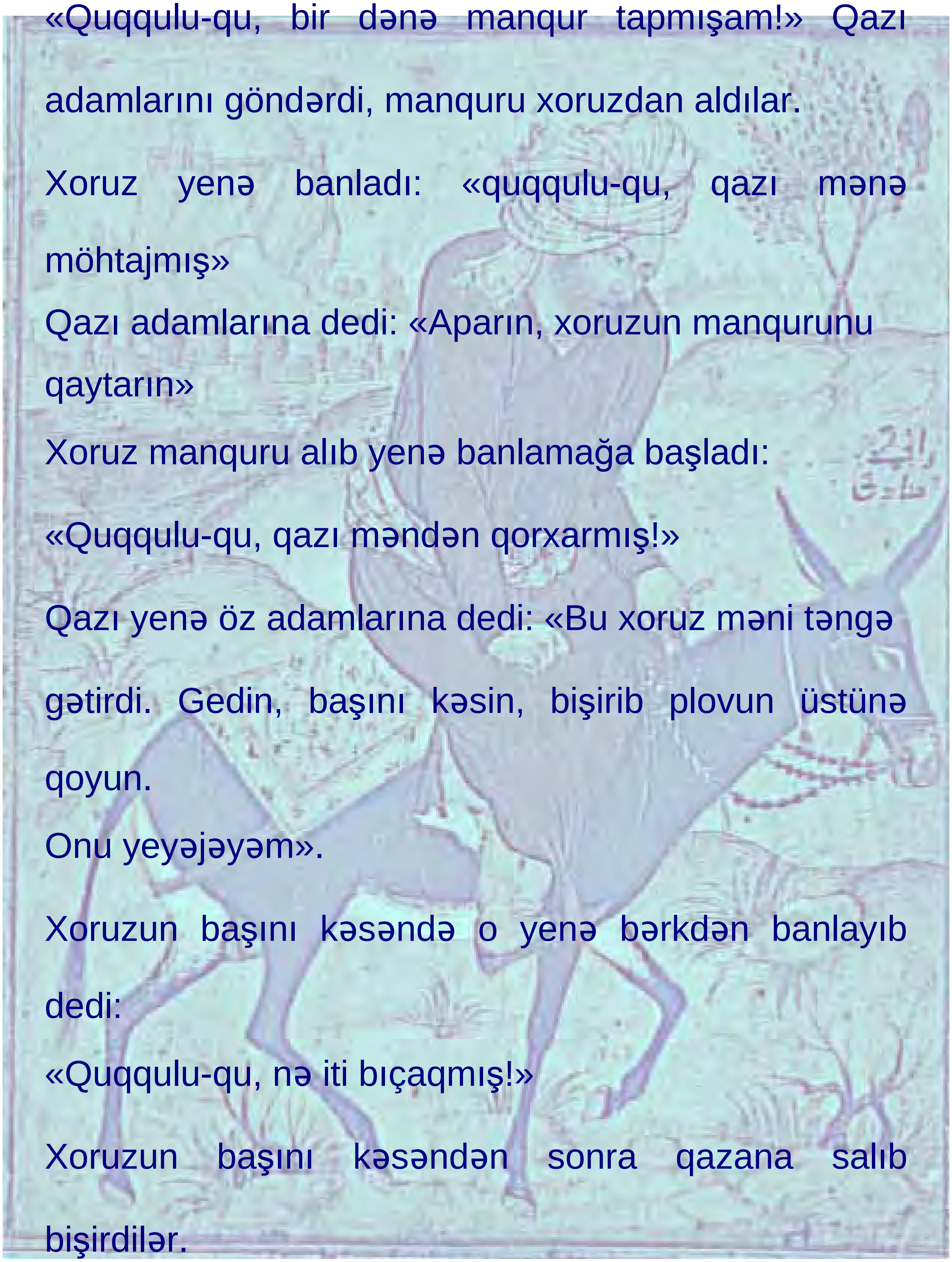

«Quqqulu-qu, bir dənə manqur tapmışam!» Qazı adamlarını göndərdi, manquru xoruzdan aldılar.

Xoruz yenə banladı: «quqqulu-qu, qazı mənə möhtajmış»

Qazı adamlarına dedi: «Aparın, xoruzun manqurunu qaytarın»

Xoruz manquru alıb yenə banlamağa başladı:

«Quqqulu-qu, qazı məndən qorxarmış!»

Qazı yenə öz adamlarına dedi: «Bu xoruz məni təngə gətirdi. Gedin, başını kəsin, bişirib plovun üstünə qoyun.

Onu yeyəjəyəm».

Xoruzun başını kəsəndə o yenə bərkdən banlayıb dedi:

«Quqqulu-qu, nə iti bıçaqmış!»

Xoruzun başını kəsəndən sonra qazana salıb bişirdilər.

Xoruz qazanda da banladı: «Quqqulu-qu, nə isti hamamdır!»

Plovu bir böyük nimçəyə çəkib xoruzu üstünə qoydular.

Xoruz banladı: «Nə ağja təpədir!»

Qazı xoruzu parçalayıb yeməyə başladı. Çeynəyib udanda xoruz banladı: «Nə darja küçədir!» ..Xoruz plovqarışıq qazının qarnına düşəndə bir də banladı: «Quqqulu-qu, nə lehmə dərədir!»

Qazı o qədər yedi ki, qarnı partladı. Xoruz qazının qarnından çıxıb banladı: «Quqqulu-qu, qazının qarnı yırtıldı, mənim janım qurtuldu!»

ALLAH QƏZƏBİ

Şəhərdən kənar bir ibadətgahda bir abid gejə-gündüz ibadətə məşğul idi. Qardaşı şəhərdə yaşayırdı, özü də

məşhur tajir idi. Bunun qızına kasıb bir oğlan aşiq olub, ona elçi göndərmişdi. Amma qızın atası «oğlan kasıbdır» deyə, qızını ona verməmişdi. Qızın atası başa düşmüşdü ki, qız da oğlanı istəyir. Buna görə də qızını abidin yanına göndərir ki,

bir qədər əmisinin yanında qalsın, ondan tərbiyə alsın ki, bəlkə bu sevda başından çıxsın.

Bir gün oğlan bu işdən xəbər tutur, gizlinjə qız olan yerə gedir. Abid namaz qılan zaman oğlan qapını açıb içəri girir. Qız oğlanı görjək qalxır, onunla qujaqlaşıb öpüşür.

Qızın əmisi namaz üstə nə qədər «Allahü-əkbər» deyirsə də qız oğlandan ayrılmır. Abid namazını qılıb qurtaranadək oğlan qaçıb gedir. Abid qardaşı qızını məzəmmət etməyə başlayanda qız deyir:

- Əmi, məgər sən bizi görürdün?

Əmi hirslənir:

- Bu boyda da zurna-balabanı görməmək olar?
- !Qız gülüb deyir:

- Amma mən səni görmürdüm. Özün bilirsən ki, aşiq anjaq mə,şuqunu görər. İnjimə əmi, əgər sən həqiqi allah aşiqi olsaydın namaz üstündə bizi görməməli idin. Deməli, sən yalançı aşiqsən!

Qardaşı qızının sözləri abidə bərk tə'sir edir, şələküləsini yığışdırıb qızla bərabər şəhərə gəlir və qardaşına deyir:

- Mən gördüyümü görmüşəm, qardaş! Qızı həmin oğlana verməliyik. Yoxsa allah ikimizə də qəzəb elər.

QAZI ATLI, ƏZRAİL PİYADA

Bir gün şəhərin qazısı öz evinin qabağında nə isə

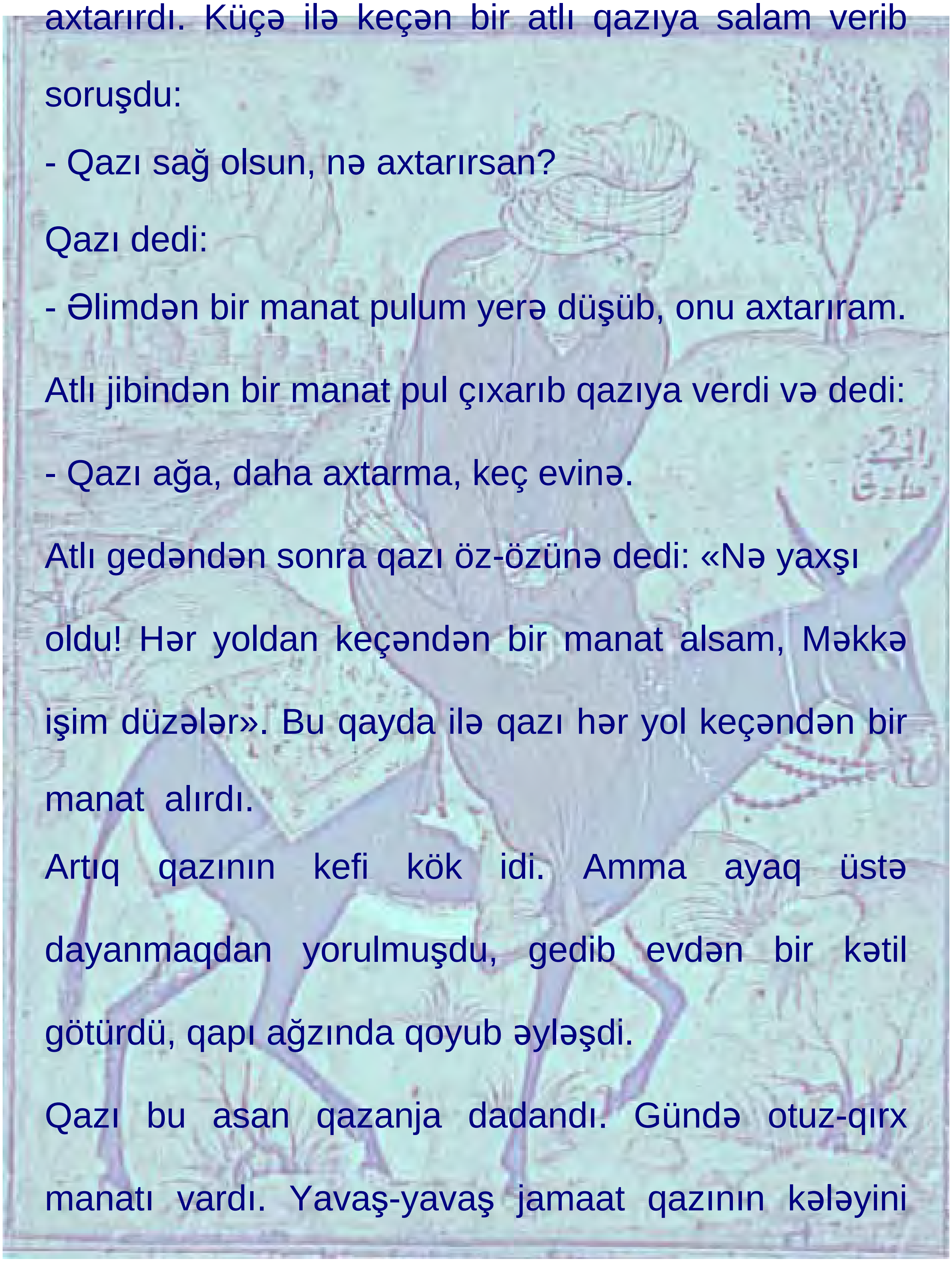

axtarırdı. Küçə ilə keçən bir atlı qazıya salam verib soruşdu:

- Qazı sağ olsun, nə axtarırsan?

Qazı dedi:

- Əlimdən bir manat pulum yerə düşüb, onu axtarıram.

Atlı jibindən bir manat pul çıxarıb qazıya verdi və dedi:

- Qazı ağa, daha axtarma, keç evinə.

Atlı gedəndən sonra qazı öz-özünə dedi: «Nə yaxşı oldu! Hər yoldan keçəndən bir manat alsam, Məkkə işim düzələr». Bu qayda ilə qazı hər yol keçəndən bir manat alırdı.

Artıq qazının kefi kök idi. Amma ayaq üstə dayanmaqdan yorulmuşdu, gedib evdən bir kətil götürdü, qapı ağzında qoyub əyləşdi.

Qazı bu asan qazanja dadandı. Gündə otuz-qırx manatı vardı. Yavaş-yavaş jamaat qazının kələyini

başa düşdü. Daha qazı yaşayan küçədən heç kim keçmədi.

Qazı o biri küçələrə dadandı. Axırda xalq zinhara gəlib allahın yanına şikayətə getdi. Allah onların şikayətini eşidib Əzrailə hökm elədi ki, gedib qazının janını alsın. Əzrail siyahısını açıb gördü ki, hələ qazının ömrünə qalıb. Ərz elədi:

- Xudaya-xudavənda! Qazı bizim adamdır, bizim hesabımızja hələ on səkkiz il yaşamalıdır. İndi onun janını alsaq, səndə hörmətdən düşərsən, mən də!

Allah fikirləşib dedi:

- İndi ki, iş belədir, get ona bir qulaq burması ver, qorxut ki, daha jamaatı soymasın.

Əzrail insan şəklində yerə enib qazının qabağından keçdi və salam verdi. Qazı tez əlini uzadıb ona dedi:

- Bir manat ver!

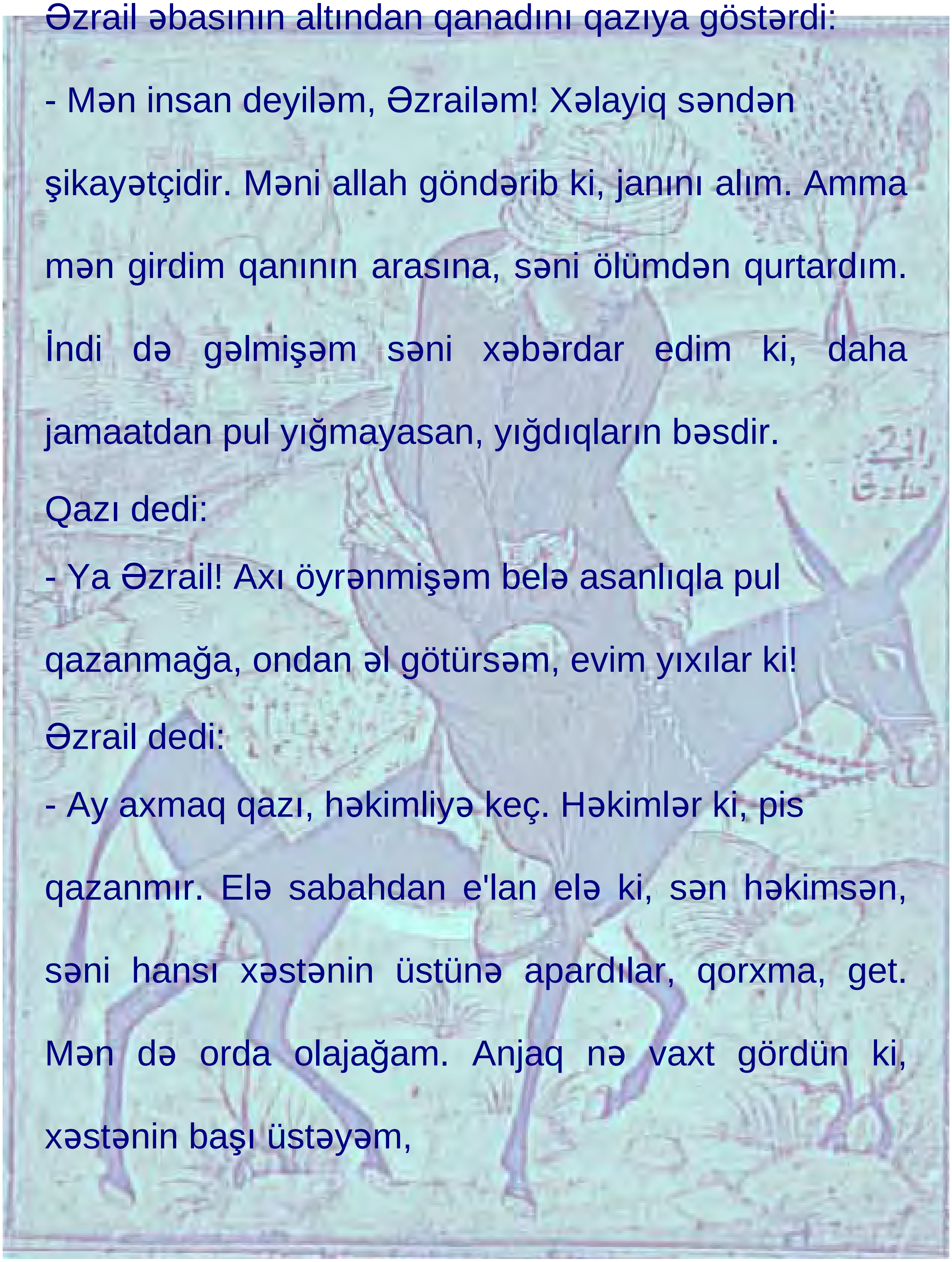

Əzrail əbasının altından qanadını qazıya göstərdi:

- Mən insan deyiləm, Əzrailəm! Xəlayiq səndən şikayətçidir. Məni allah göndərib ki, janını alım. Amma mən girdim qanının arasına, səni ölümdən qurtardım. İndi də gəlmişəm səni xəbərdar edim ki, daha jamaatdan pul yığmayasan, yığdıqların bəsdir.

Qazı dedi:

- Ya Əzrail! Axı öyrənmişəm belə asanlıqla pul qazanmağa, ondan əl götürsəm, evim yıxılar ki!

Əzrail dedi:

- Ay axmaq qazı, həkimliyə keç. Həkimlər ki, pis qazanmır. Elə sabahdan e'lan elə ki, sən həkimsən, səni hansı xəstənin üstünə apardılar, qorxma, get. Mən də orda olajağam. Anjaq nə vaxt gördün ki, xəstənin başı üstəyəm,

deməli o, bu gün-sabah öləjəkdir. Balaja dərman yaz ver, çıxanda da adamlarına de ki, artıq xərj-xiraj eləməsinlər, xəstə iki-üç günlükdür, öləjəkdir. Elə ki gördün, naxoşun ayaq tərəfindəyəm, deməli, sağalajaq. Xəstənin adamlarını sevindir, onlara ürək-dirək ver. Bu qayda ilə məşhur həkim olarsan, pulun da artar. İndi mən getdim, xudahafiz.

Qazı Əzrailin dediyi kimi etdi, düz on səkkiz il məşhur həkim oldu.

Bir gün qazı gördü ki, qapı açıldı, Əzrail girdi içəri.

Qazı soruşdu:

- Niyə gəlmisən?

Əzrail dedi:

- Elə şey yoxdur. Başın tərəfə keçəjəyəm!

Qazı gördü ki, iş xarabdır, dedi:

- İndi ki, belədir, qoy sən deyən olsun. Anjaq möhlət

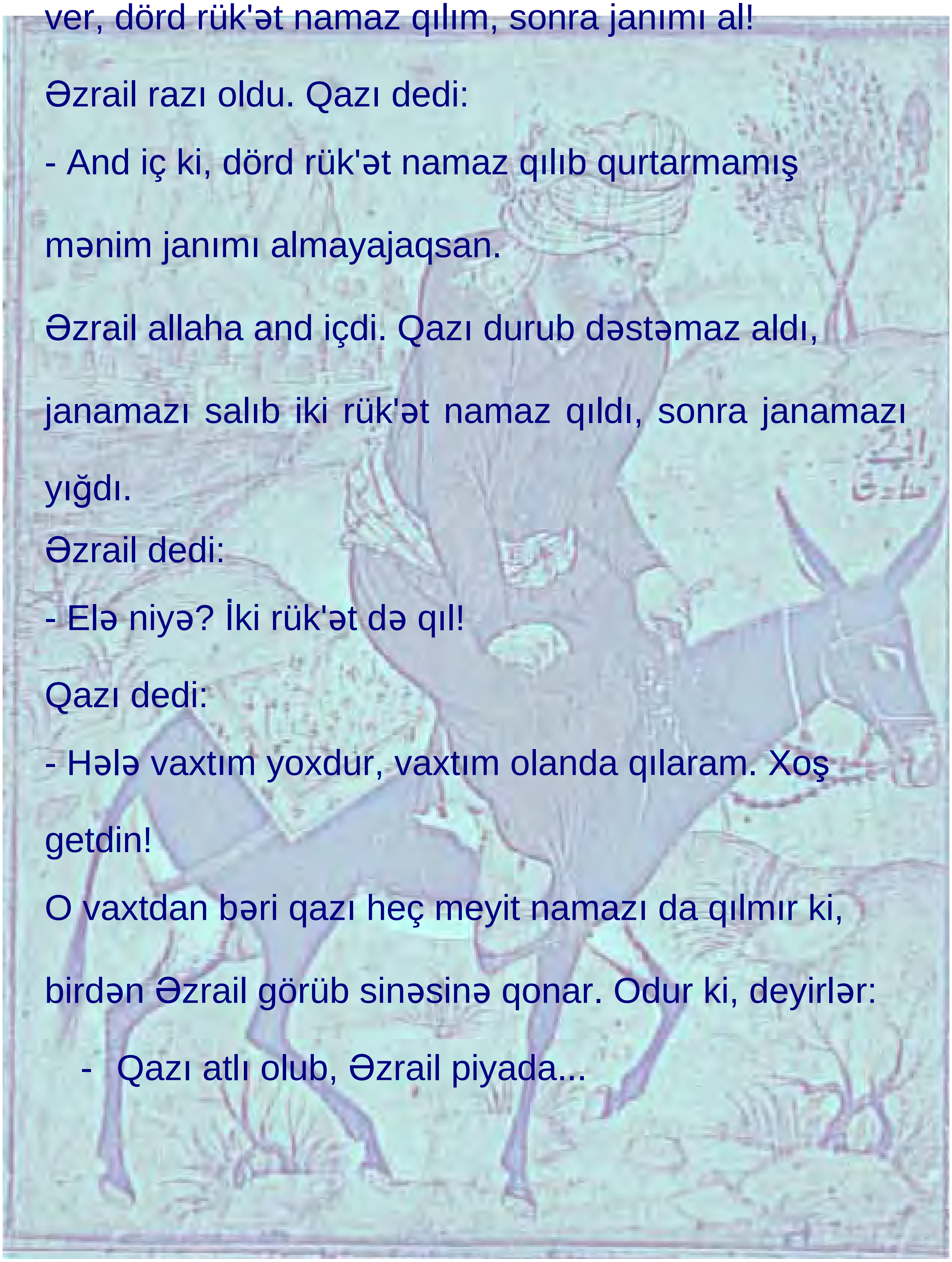

ver, dörd rük'ət namaz qılım, sonra janımı al!

Əzrail razı oldu. Qazı dedi:

- And iç ki, dörd rük'ət namaz qılıb qurtarmamış mənim janımı almayajaqsan.

Əzrail allaha and içdi. Qazı durub dəstəmaz aldı, janamazı salıb iki rük'ət namaz qıldı, sonra janamazı yığdı.

Əzrail dedi:

- Elə niyə? İki rük'ət də qıl!

Qazı dedi:

- Hələ vaxtım yoxdur, vaxtım olanda qılaram. Xoş getdin!

O vaxtdan bəri qazı heç meyit namazı da qılmır ki, birdən Əzrail görüb sinəsinə qonar. Odur ki, deyirlər:

- Qazı atlı olub, Əzrail piyada...

MOLLA KİTABDAN KİTABA SALAR

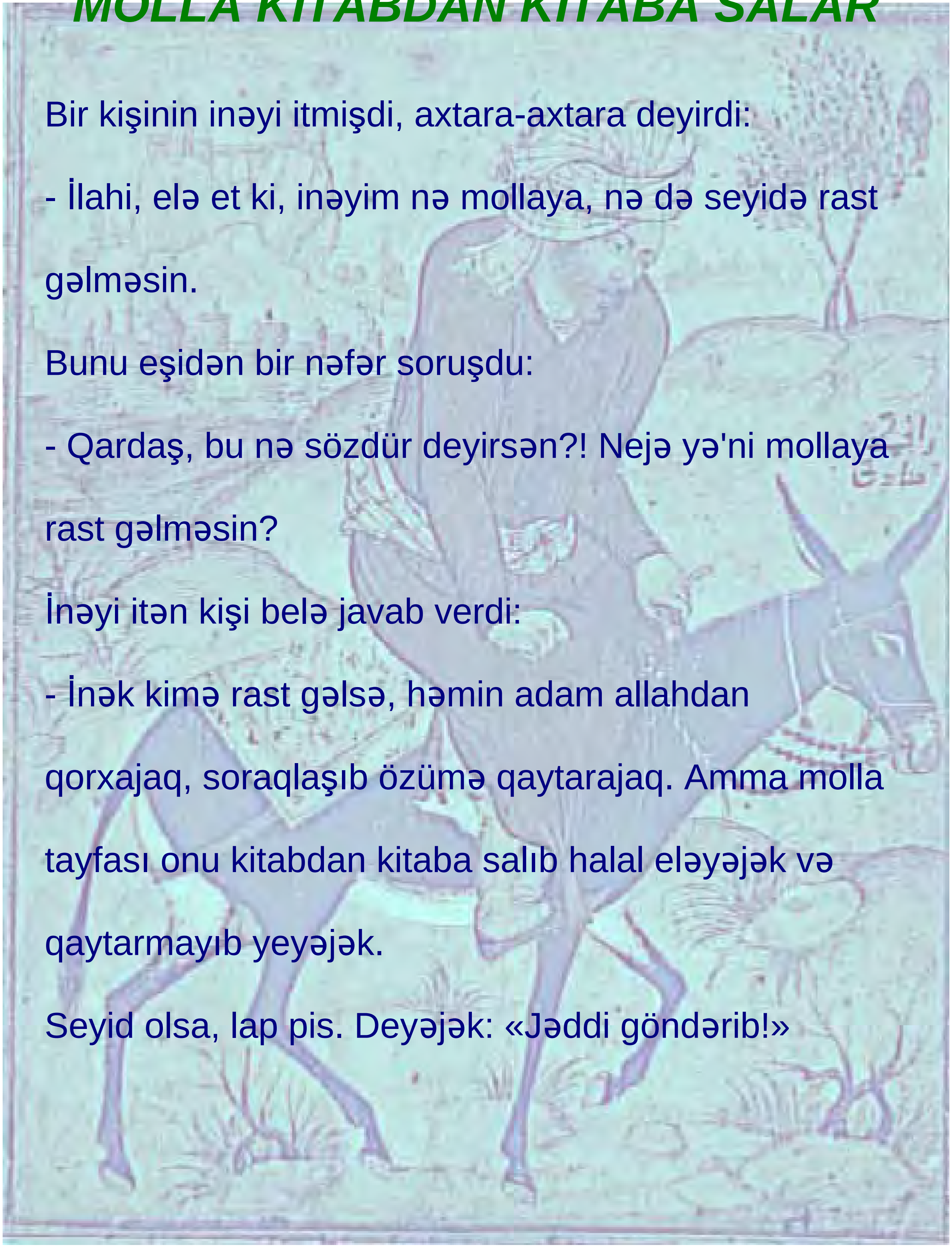

Bir kişinin inəyi itmişdi, axtara-axtara deyirdi:

- İlahi, elə et ki, inəyim nə mollaya, nə də seyidə rast gəlməsin.

Bunu eşidən bir nəfər soruşdu:

- Qardaş, bu nə sözdür deyirsən?! Nejə yə'ni mollaya rast gəlməsin?

İnəyi itən kişi belə javab verdi:

- İnək kimə rast gəlsə, həmin adam allahdan qorxajaq, soraqlaşıb özümə qaytarajaq. Amma molla tayfası onu kitabdan kitaba salıb halal eləyəjək və qaytarmayıb yeyəjək.

Seyid olsa, lap pis. Deyəjək: «Jəddi göndərib!»

ABBASINI ÖZÜN AL

Birisi keçəlin boynuna bir sillə vurmuşdu. Keçəl qazının yanına şikayətə getdi. Sillə vuran adamı tapıb gətirdilər. Qazı kitabını açıb bir qədər vərəqləyəndən sonra keçələ dedi:

- Boynunun ardında sillənin yeri qalmadığı üçün ondan bir abbası ala bilərsən.

Bu söz keçəlin xoşuna gəlmədi. Dikəldi və qazının boynuna bir sillə vurub dedi:

- Mən tələsirəm, abbasını ondan özün al!

GÖRÜNMƏYƏN İŞ

Bir kişi pis qonşusunun əlindən jana doymuşdu. Getdi qazının yanına, başına gələnləri danışandan sonra köməklik istəyib dedi:

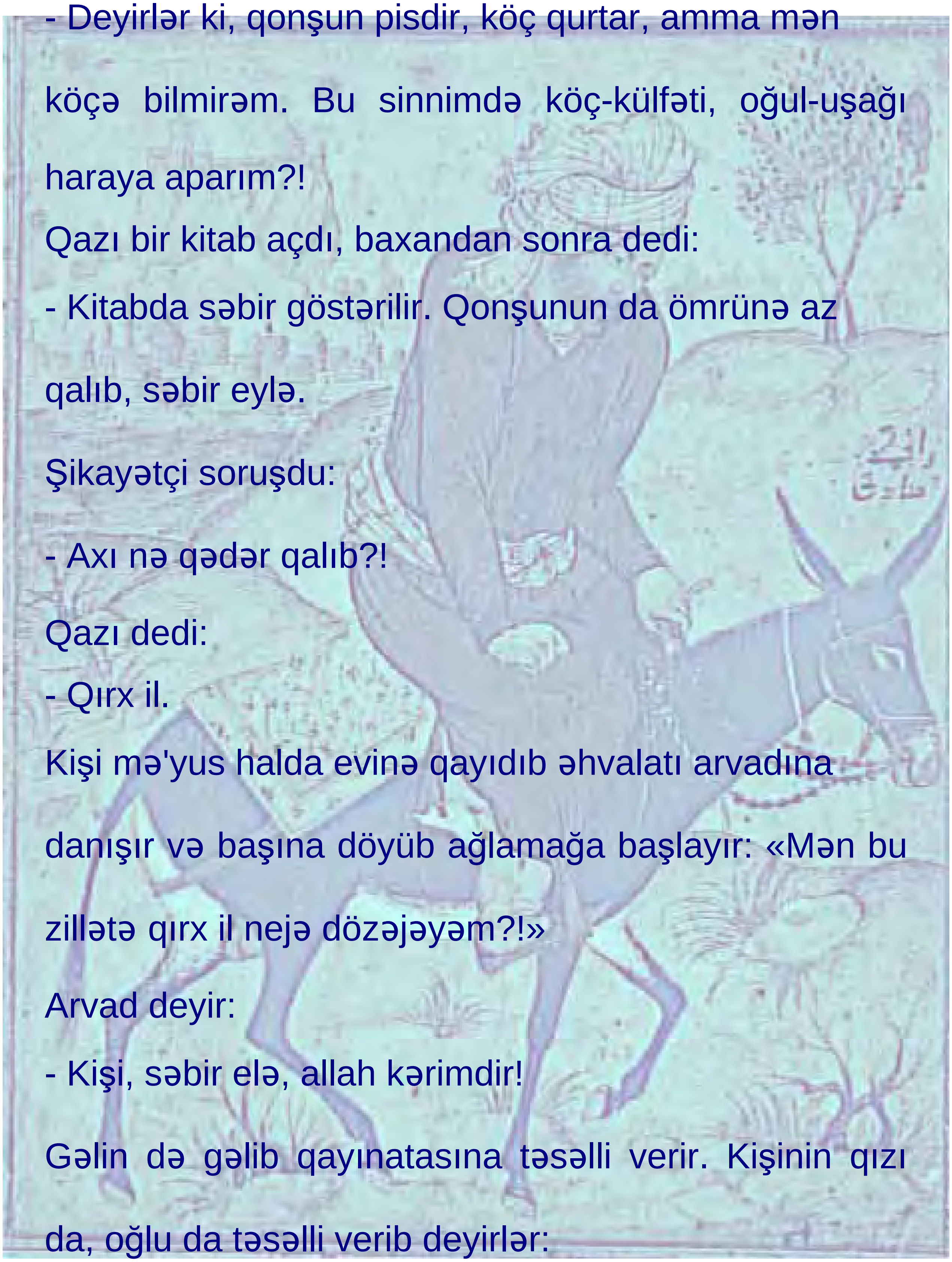

- Deyirlər ki, qonşun pisdir, köç qurtar, amma mən köçə bilmirəm. Bu sinnimdə köç-külfəti, oğul-uşağı haraya aparım?!

Qazı bir kitab açdı, baxandan sonra dedi:

- Kitabda səbir göstərilir. Qonşunun da ömrünə az qalıb, səbir eylə.

Şikayətçi soruşdu:

- Axı nə qədər qalıb?!

Qazı dedi:

- Qırx il.

Kişi mə'yus halda evinə qayıdıb əhvalatı arvadına danışır və başına döyüb ağlamağa başlayır: «Mən bu zillətə qırx il nejə dözəjəyəm?!»

Arvad deyir:

- Kişi, səbir elə, allah kərimdir!

Gəlin də gəlib qayınatasına təsəlli verir. Kişinin qızı da, oğlu da təsəlli verib deyirlər:

- Ata, allah kərimdir, səbir eylə!

Gejəni kişi birtəhər yatır. Səhər xəbər çıxır ki, pis qonşu ölüb.

Kişi ayağa qalxıb qazının yanına gedir və deyir:

- Hərçənd mən xətadan qurtardım, amma axı sən alimsən... Alimlər də yalan danışar? Sən buyurmuşdun ki, qonşun hələ qırx il yaşayajaq, amma səhər durub gördüm ki,

qonşum ölüb. Bu nejə işdir?

Qazı deyir:

- Düzünü bilmək istəsən, bu işə mən də məəttəl qalmışam. Pis adam bu tezliklə ölsün, görünməmiş işdir...

FƏRMANLI PİŞİK

Bir kişinin bir oğru pişiyi var idi ki, sahibini lap boğaza

yığmışdı. Bir gün kişi pişiyi tutub, əl-ayağını saqqızla taxta parçasına yapışdırır və onu çaya buraxır. Demə ki, bu çayın bir qolu xəlifə Harunər-Rəşidin həyətindən keçirmiş. Harun çayda çimərkən pişiyi görüb təəjjüb elədi, əmr verdi, pişiyi tutub gətirdilər. Pişiyin ayaqlarının saqqızla taxtaya yapışdırılması Harunu daha da heyrətləndirdi. Əmr elədi, pişiyin əl-ayağını taxtadan ayırıb təmizlədilər. Sonra xəlifə:

«Pişik Harunun azadkərdəsidir, hər kəs ona əziyyət versə, böyük tikəsi qulağı boyda ediləjəkdir!» Fərmanını yazdırıb pişiyin boynundan asdırdı. Pişiyi buraxdılar.

Pişik gəzə-gəzə gəlib keçmiş sahibin evini tapdı. Kişi gördü ki, pişiyin boynuna nə isə bağlanıb, açıb oxudu. Xəlifənin fərmanından xəbərdar oljaq arvadına dedi:

- Yığış, arvad, buradan köçək. Biz pişiklə fərmansız

bajara bilmirdik, indi fərmanla ona neyləyə bilərik?!

Kişi avadanlığını bir arabaya yığıb bir baş xəlifənin hüzuruna sürür və ərz edir:

- Evi verdim pişiyə, indi göstər haraya köçüm!

FƏRQ QOYMUR

Bir kişini varı-yoxu bir inəyi, bir də eşşəyi vardı. Çöldən ot-ələf yığıb eşşək ilə daşıyır, inəyə yedirdir, südünü satıb külfətini dolandırırdı.

Son günlər eşşək kişini injitməyə başlamışdı. Tez-tez sonjuq atır, anqırır, noxtasını qırıb qaçır, ya da öz axurunun ot-ələfini yeyib qurtaran kimi soxulurdu inəyin axuruna. Kişi eşşəyin əlindən lap təngə gəlmişdi. Bir axşam namazını qılandan sonra üzünü tutdu göyə:

- Pərvərdigara, özün görürsən ki, bu eşşək məni jana gətirib. Razıyam ki, ot-ələfi özüm dalımda daşıyam, təki bu eşşəyi mənim yaxamdan et, Əzraili göndər onun janını alsın.

Kişi səhər yuxudan ayılıb gördü ki, inəyi ölüb. Hirslə çıxdı çölə, üzünü göyə tutub dedi:

- Pərvərdigara! Sən nejə allahsan ki, eşşək ilə inəyə fərq qoymursan?! Mən xahiş elədim ki, eşşəyi öldür, sən isə inəyi öldürdün. Daha sənə ibadət etməyəjəyəm!

MOLLANI QOV, ÖKUZƏ DƏYMƏ

Bir kişinin bağına bir molla, bir də bir öküz girir. Oğlu qaçıb atasına xəbər verir. Atası tez deyir:

- Oğul, qaç, mollanı qov, öküzə dəymə!

Oğlu təəjjüblənib səbəbini soruşanda atası deyir:

- Öküz ağajlardan yarpaqları yeyib doyandan sonra çıxıb gedəjək, amma molla bağda olan meyvələrdən yeyib doyandan sonra jiblərini və kisəsini də doldurub aparajaq.

KƏNDLİ VƏ MOLLA

Bir kəndli yüyürə-yüyürə kənd mollasının yanına gəlib deyir:

- Molla əmi, naxır çöldən qayıdıb, amma mənim eşşəyim qayıtmayıb. Qorxuram heyvanı çöldə janavar yesin.

Bir dua oxu, üfür çölə, allah eşşəyimi bəladan saxlasın.

Molla əllərini qaziyülhajata qaldırıb dodaqlarını tərpətdi, sonra üzünü kəndliyə tutub dedi:

- Qorxma, bir dua oxumuşam ki, daşdan keçər. Daha

eşşəyinə qurd toxunmaz. Get, evində rahat yat, sabah gedib eşşəyini taparsan.

Bunu eşidən «ağzıgöyçək» kəndlilərdən birisi üzünü jamaata tutub dedi:

- İndi ki, mollanın duası ilə eşşək salamat qalajaq, niyə çodar Hajı İbrahim sürünü qorumaqçun neçə-neçə it saxlayır? Yaxşısı budur ki, itləri buraxsın, mollanı aparıb qoysun sürünün yanında. Molla da dua oxuyub sürünü salamat saxlasın!

ALLAHIN SABAHI ÇOX

Bir molla kəndliyə üç manat borjlu idi.

Kəndli nə qədər çalışırdı, borjunu ala bilmirdi. O, hər gün gəlib pulunu istəyəndə, molla deyirdi:

- Bu gün pulum yoxdur, allah qoysa, sabah gəlib pulunu apararsan.

Kəndli də inanıb gedirdi.

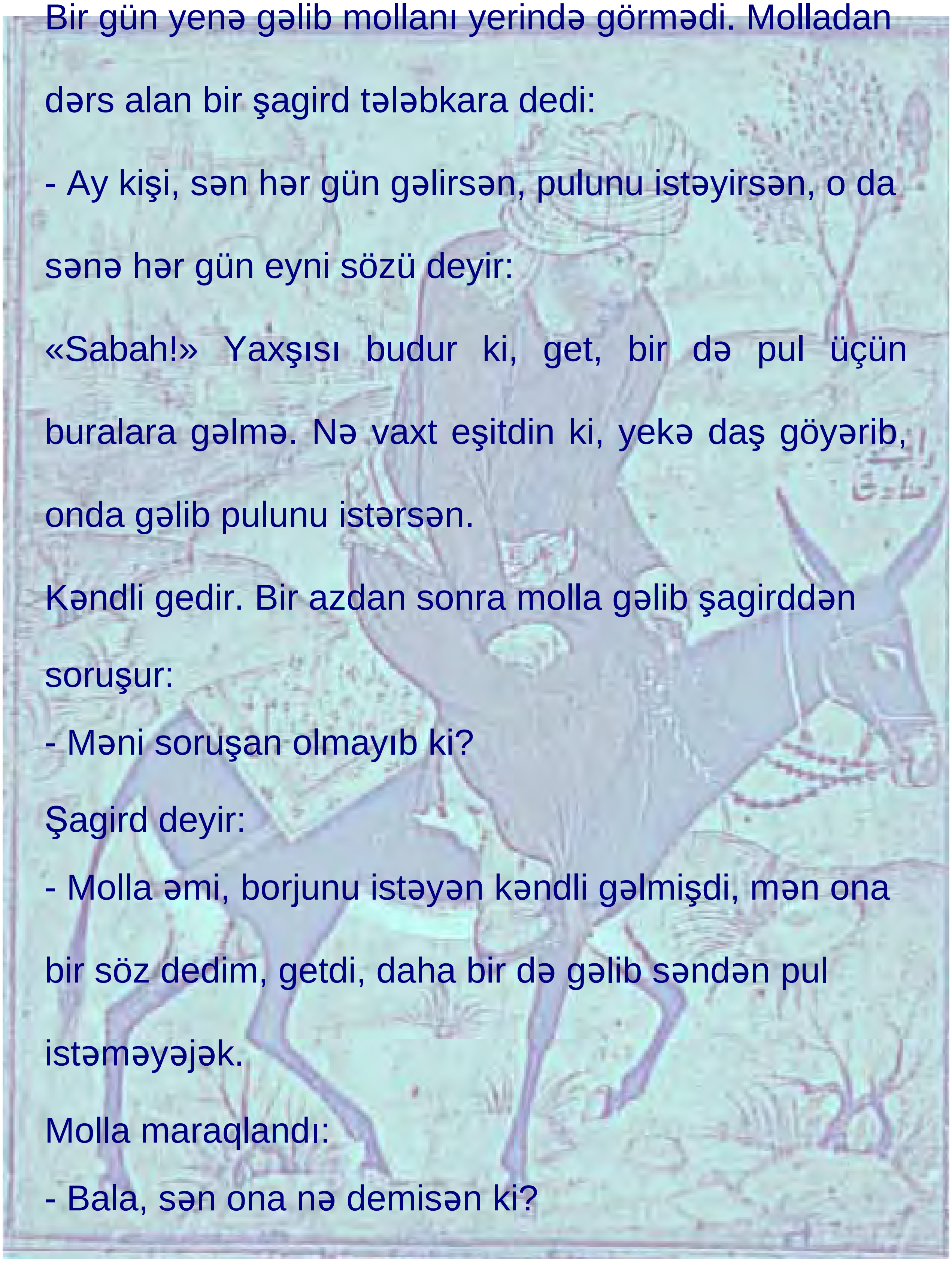

Bir gün yenə gəlib mollanı yerində görmədi. Molladan dərs alan bir şagird tələbkara dedi:

- Ay kişi, sən hər gün gəlirsən, pulunu istəyirsən, o da sənə hər gün eyni sözü deyir:

«Sabah!» Yaxşısı budur ki, get, bir də pul üçün buralara gəlmə. Nə vaxt eşitdin ki, yekə daş göyərib, onda gəlib pulunu istərsən.

Kəndli gedir. Bir azdan sonra molla gəlib şagirddən soruşur:

- Məni soruşan olmayıb ki?

Şagird deyir:

- Molla əmi, borjunu istəyən kəndli gəlmişdi, mən ona bir söz dedim, getdi, daha bir də gəlib səndən pul istəməyəjək.

Molla maraqlandı:

- Bala, sən ona nə demisən ki?

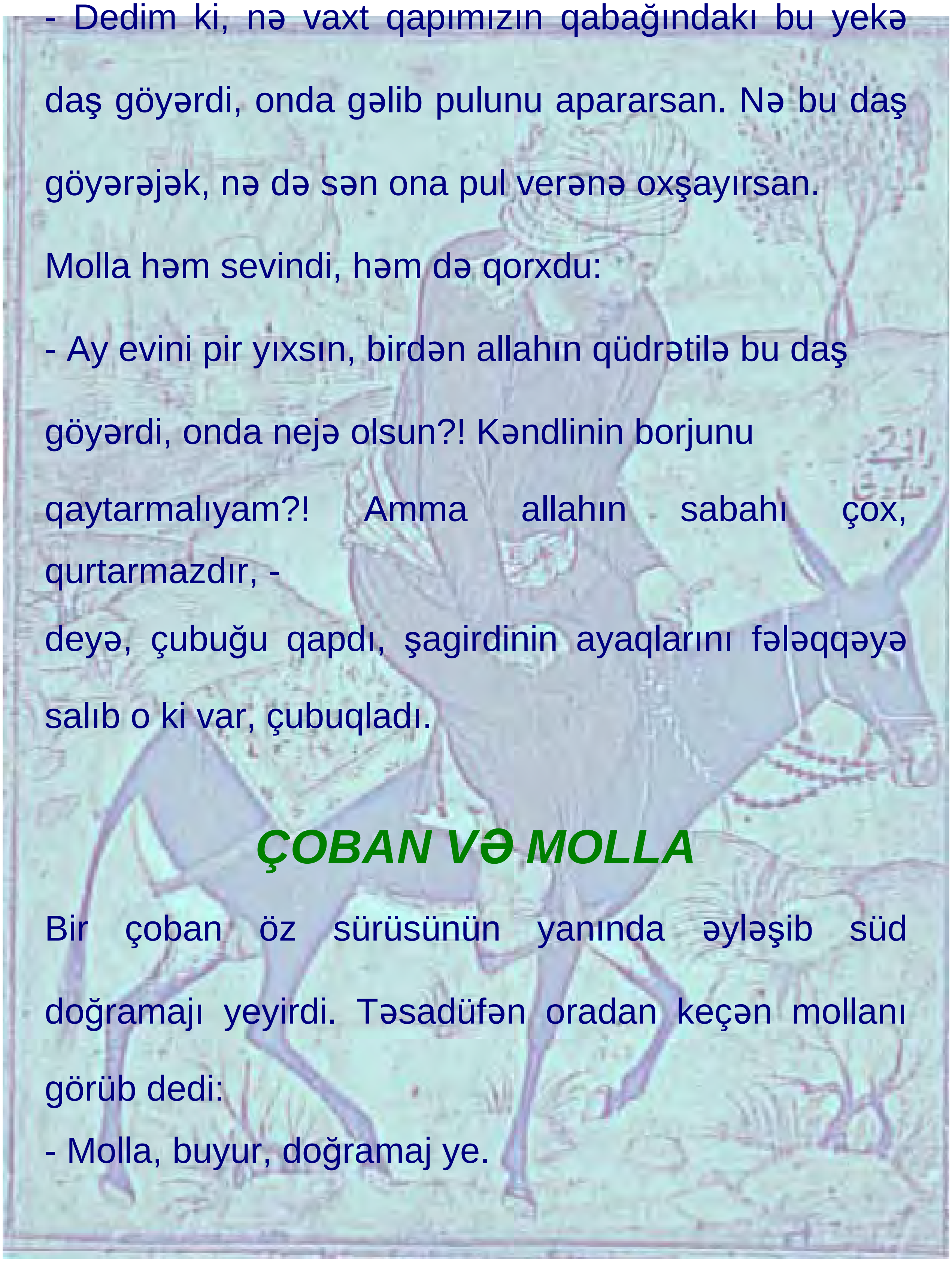

- Dedim ki, nə vaxt qapımızın qabağındakı bu yekə daş göyərdi, onda gəlib pulunu apararsan. Nə bu daş göyərəjək, nə də sən ona pul verənə oxşayırsan.

Molla həm sevindi, həm də qorxdu:

- Ay evini pir yıxsın, birdən allahın qüdrətilə bu daş göyərdi, onda nejə olsun?! Kəndlinin borjunu qaytarmalıyam?! Amma allahın sabahı çox, qurtarmazdır, -

deyə, çubuğu qapdı, şagirdinin ayaqlarını fələqqəyə salıb o ki var, çubuqladı.

ÇOBAN VƏ MOLLA

Bir çoban öz sürüsünün yanında əyləşib süd doğramajı yeyirdi. Təsadüfən oradan keçən mollanı görüb dedi:

- Molla, buyur, doğramaj ye.

Molla tez əyləşib doğramajdan yeməyə başladı. Bu əsnada çoban dedi:

- Molla, dəli şeytan deyir ki, bu qoyunların ikisini tutub ver mollaya, aparsın özü üçün.

Molla minnətdarlıqla başını əydi:

- Əlbəttə, hərdənbir dəli şeytanın sözünə baxarlar. Özü də pis olmaz ki, biri o buynuzlu qoç olsun.

Doğramajı yeyib qurtardılar. Bir qədər söhbətdən sonar çoban üzünü mollaya tutub dedi:

- Dəli şeytan indi də ayrı söz deyir axı!

- Nə deyir o qadasın aldığım dəli şeytan?

- Deyir ki, bu çomaqla mollaya bir-iki dənə çək.

Molla hövlnak yerindən qalxdı:

- A kişi, əstəğfürullah elə. Heç sən yaşda kişi də dəli şeytanın sözünə baxar?!

TƏBİL

Peyğəmbər me'raja gedəndə görür ki, bir məlaikə əlində toppuz, qoltuğunda təbil dayanıb. Yaxınlaşıb soruşur:

- Sənin vəzifən nədir, qardaş?

Məlaikə deyir:

- Yer üzündə olan mollaları güdürəm ki, görüm hansı ehsan verir və ya fəqirə əl tutur, dərhal təbil vurmalıyam.

Peyğəmbər soruşur:

- Hə, neçə dəfə vurmusan?

Məlaikə deyir:

- Əlim qurusun, əgər birini vurmuşam!

YARISI SUYUNDUR

Bir kişi inəkçilikdən xeyli pul qazanmışdı. Hajı olmaq

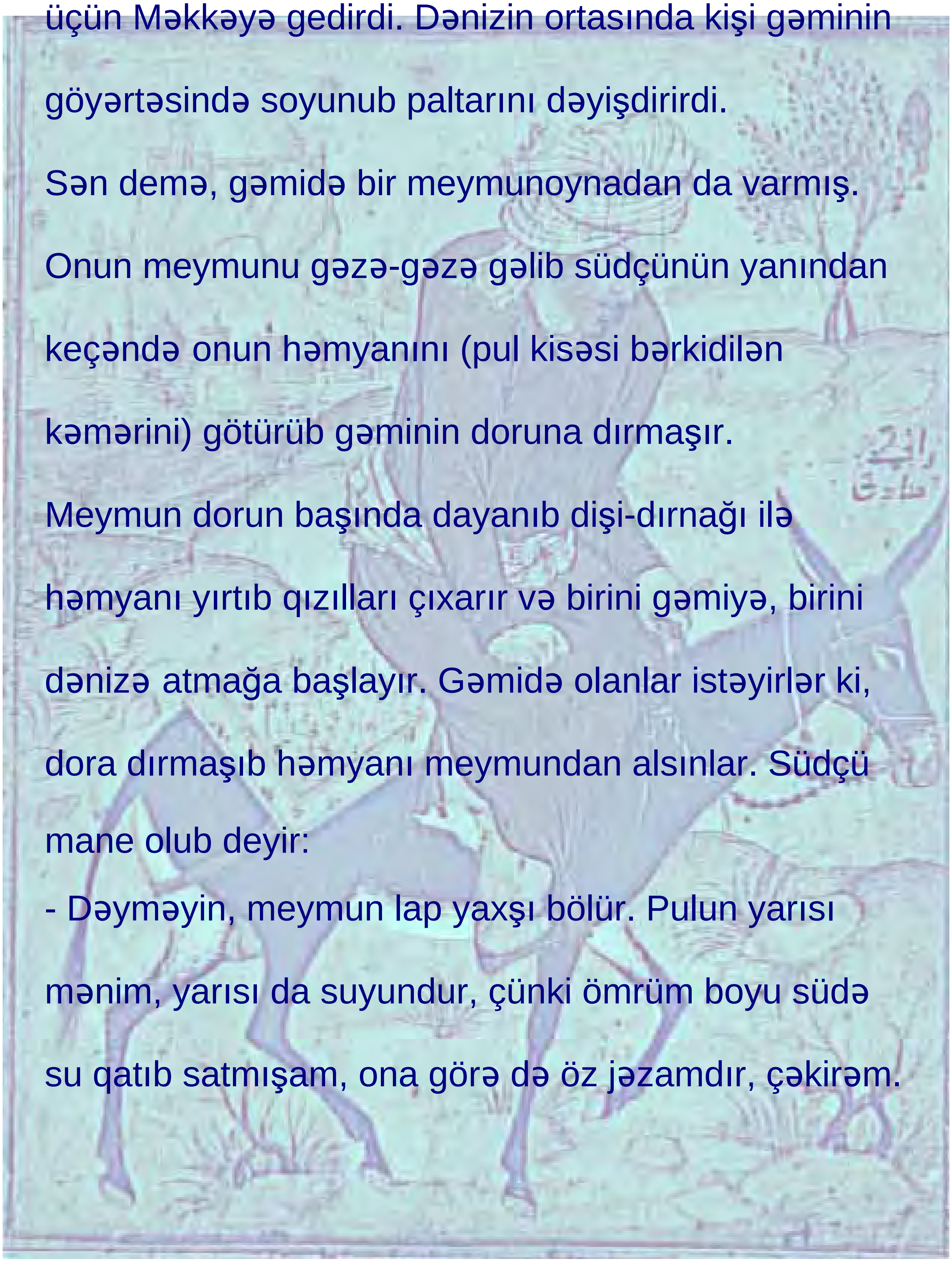

üçün Məkkəyə gedirdi. Dənizin ortasında kişi gəminin göyərtəsində soyunub paltarını dəyişdirirdi.

Sən demə, gəmidə bir meymunoynadan da varmış. Onun meymunu gəzə-gəzə gəlib südçünün yanından keçəndə onun həmyanını (pul kisəsi bərkidilən kəmərini) götürüb gəminin doruna dırmaşır.

Meymun dorun başında dayanıb dişi-dırnağı ilə həmyanı yırtıb qızılları çıxarır və birini gəmiyə, birini dənizə atmağa başlayır. Gəmidə olanlar istəyirlər ki, dora dırmaşıb həmyanı meymundan alsınlar. Südçü mane olub deyir:

- Dəyməyin, meymun lap yaxşı bölür. Pulun yarısı mənim, yarısı da suyundur, çünki ömrüm boyu südə su qatıb satmışam, ona görə də öz jəzamdır, çəkirəm.

ƏNGƏL BARDAQDADIR

Bir kasıb kişi kəbin kəsdirmək üçün qazının yanına gedir və özü ilə bir kasa yağ aparır. Qazı yağa baxıb deyir:

- A kişi, heç bir kasa yağa da kəbin kəsərlər?! Mən kəbini bir bardaq yağa kəsirəm.

Biçarə kişi bir bardaq yağı haradan düzəldəjəyini fikirləşə-fikirləşə evinə qayıtdı. Evlənmək istədiyi arvad ona dedi:

- A kişi, ürəyini sıxma. Bir bardaq tap, boğazınajan qum ilə doldur, kasadakı yağı da qumun üstünə töküb ağzını bağla, apar ver qazıya, de ki, borj-xərjlə düzəldib gətirdim.

Kişi arvad deyən kimi eləyib, bardağı qazıya apardı.

Qazı dedi:

- Hə, bu başqa məsələ, indi işin düzəldi.

Və tez kəbini kəsib kağızını kişiyə verdi.

Qazı bardağı evə gətirib arvadına dedi ki, yağı əritsin. Arvad bardağı qazana boşaldanda yağın altındakı qum töküldü. Qazı aldadıldığını başa düşdü və kişiyə xəbər göndərdi ki, kəbin kağızını gətirsin, onda bir balaja əngəl var, düzəltsin. Kişi qazının adamına dedi:

- Get qazıya de ki, əngəl kəbin kağızında yox, bardaqdadır. Gələn dəfə özüm düzəldərəm.

DİL BƏLASI

Dərviş görür ki, bir kişi tirmə toxuyur və toxuduqja özözünə deyir: «Ya rəbb, məni dilimin bəlasından saxla!» Dərviş toxujunun sözündən heyrətlənib bir neçə gün onu güdür. Toxuju tirməni toxuyub qurtarır, bir məjməyiyə qoyub padşah üçün aparanda dərviş də onun ardınja gedir.

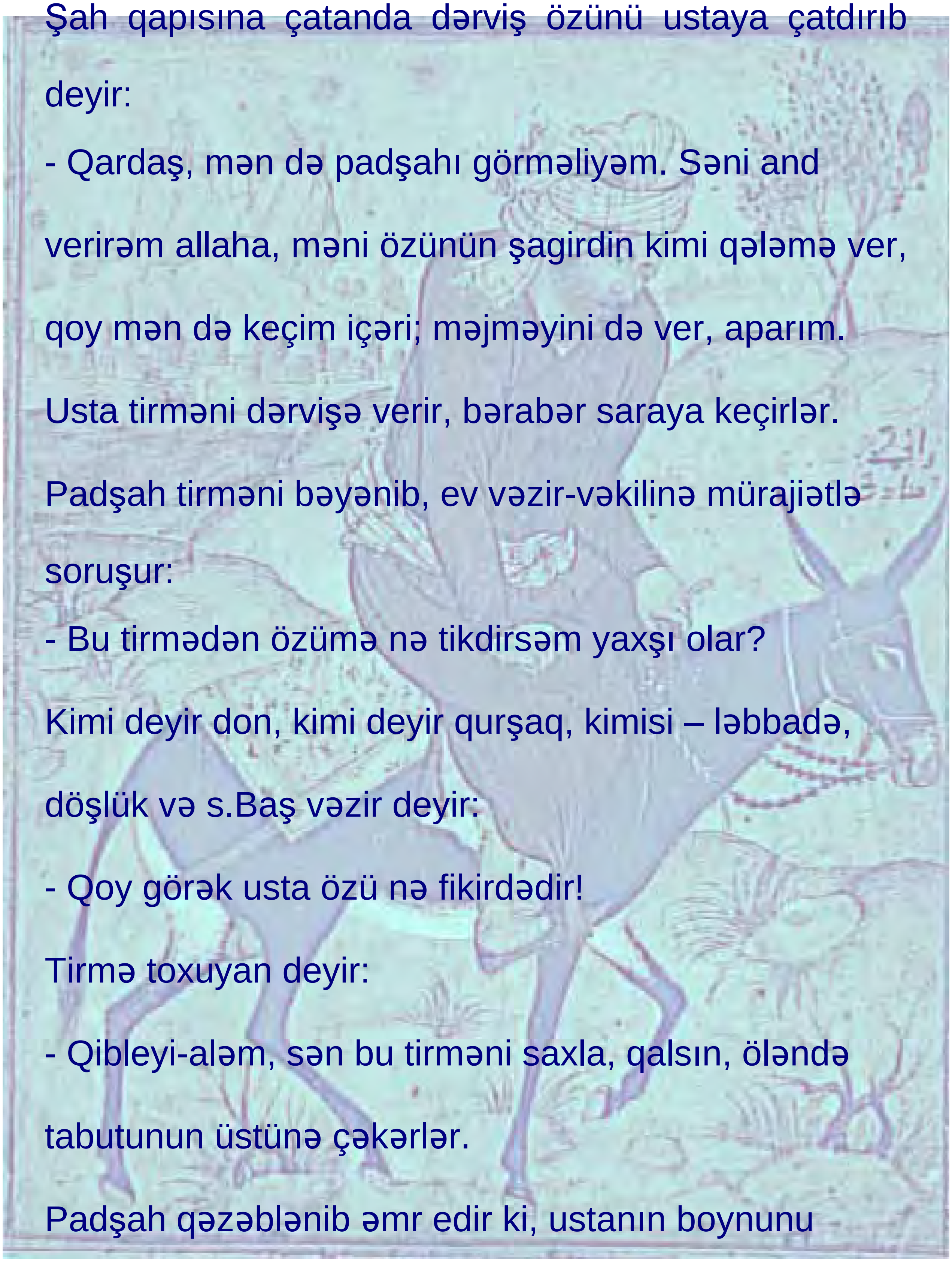

Şah qapısına çatanda dərviş özünü ustaya çatdırıb deyir:

- Qardaş, mən də padşahı görməliyəm. Səni and verirəm allaha, məni özünün şagirdin kimi qələmə ver, qoy mən də keçim içəri; məjməyini də ver, aparım.

Usta tirməni dərvişə verir, bərabər saraya keçirlər.

Padşah tirməni bəyənib, ev vəzir-vəkilinə mürajiətlə soruşur:

- Bu tirmədən özümə nə tikdirsəm yaxşı olar?

Kimi deyir don, kimi deyir qurşaq, kimisi – ləbbadə, döşlük və s.Baş vəzir deyir:

- Qoy görək usta özü nə fikirdədir!

Tirmə toxuyan deyir:

- Qibleyi-aləm, sən bu tirməni saxla, qalsın, öləndə tabutunun üstünə çəkərlər.

Padşah qəzəblənib əmr edir ki, ustanın boynunu

vursunlar. Cəlladdan qabaq dərviş özünü irəli verib baş əyir və deyir:

- Qibleyi-aləm, mən bu kişinin şagirdi deyiləm, yalandan adımı şagird qoymuşam. Bir gün onun qapısından keçirdim, gördüm ki, bu kişi tirmə toxuya-toxuya öz-özünə deyir: «Ya rəbb, məni dilimin bəlasından saxla!» Maraqlanıb onu güddüm ki, görüm onun dilinin bəlası nə olajaq. Bu da aqibəti. Anjaq bil ki, ey padşah o, bu sözü qəsd-qərəzlə demədi, bu onun dilinin bəlasıdır.

Padşah dərvişin sözündən sakitləşib, toxujunu jəzadan azad etdi.

MAL-QARA PEYĞƏMBƏRİ

Bir kişi peyğəmbərlik iddiası ilə şəhərin kənarında özünə bir bina salmışdı: çoxlu qulamı, nökər-naibi var idi.

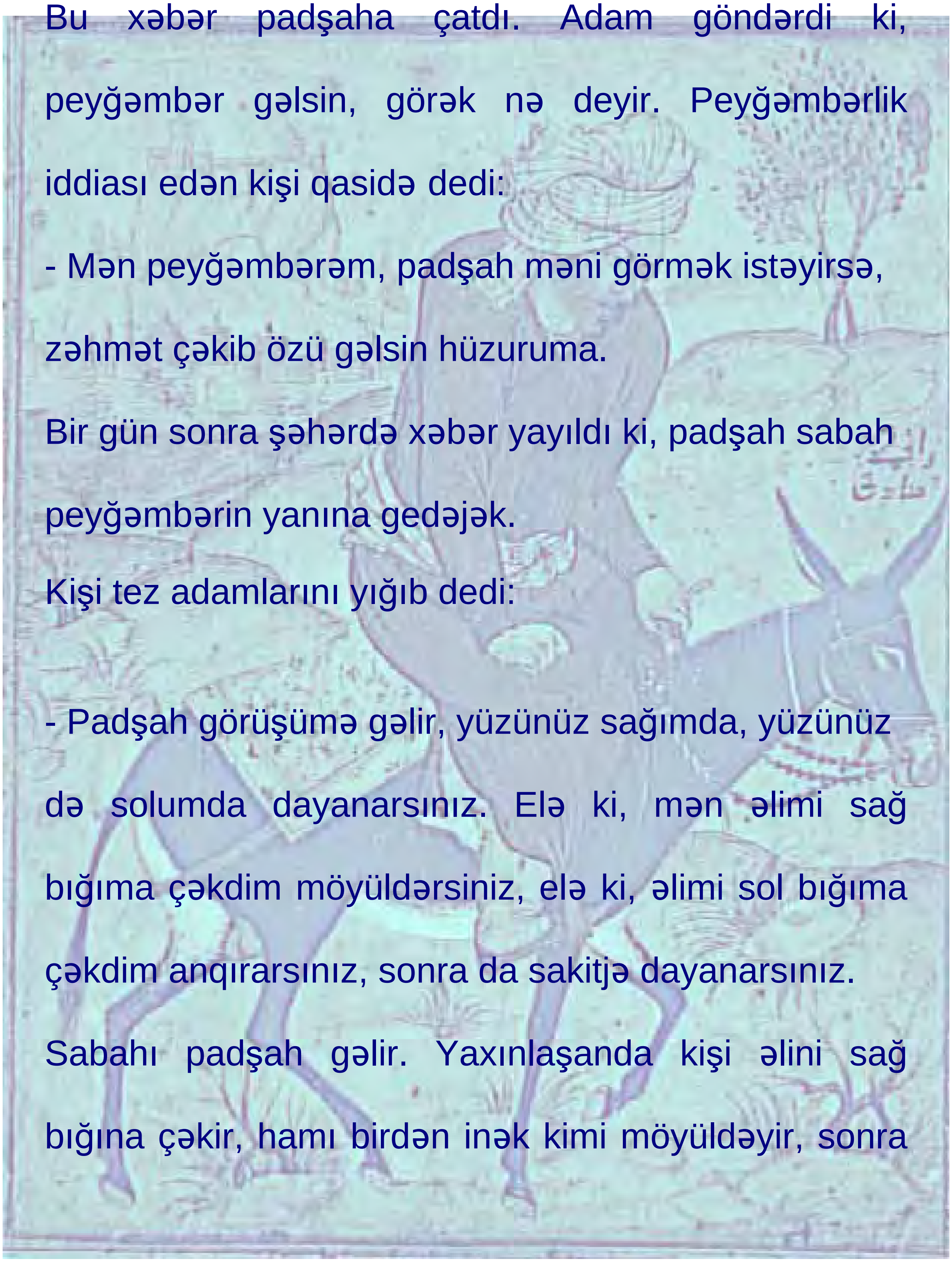

Bu xəbər padşaha çatdı. Adam göndərdi ki, peyğəmbər gəlsin, görək nə deyir. Peyğəmbərlik iddiası edən kişi qasidə dedi:

- Mən peyğəmbərəm, padşah məni görmək istəyirsə, zəhmət çəkib özü gəlsin hüzuruma.

Bir gün sonra şəhərdə xəbər yayıldı ki, padşah sabah peyğəmbərin yanına gedəjək.

Kişi tez adamlarını yığıb dedi:

- Padşah görüşümə gəlir, yüzünüz sağımda, yüzünüz də solumda dayanarsınız. Elə ki, mən əlimi sağ bığıma çəkdim möyüldərsiniz, elə ki, əlimi sol bığıma çəkdim anqırarsınız, sonra da sakitjə dayanarsınız.

Sabahı padşah gəlir. Yaxınlaşanda kişi əlini sağ bığına çəkir, hamı birdən inək kimi möyüldəyir, sonra

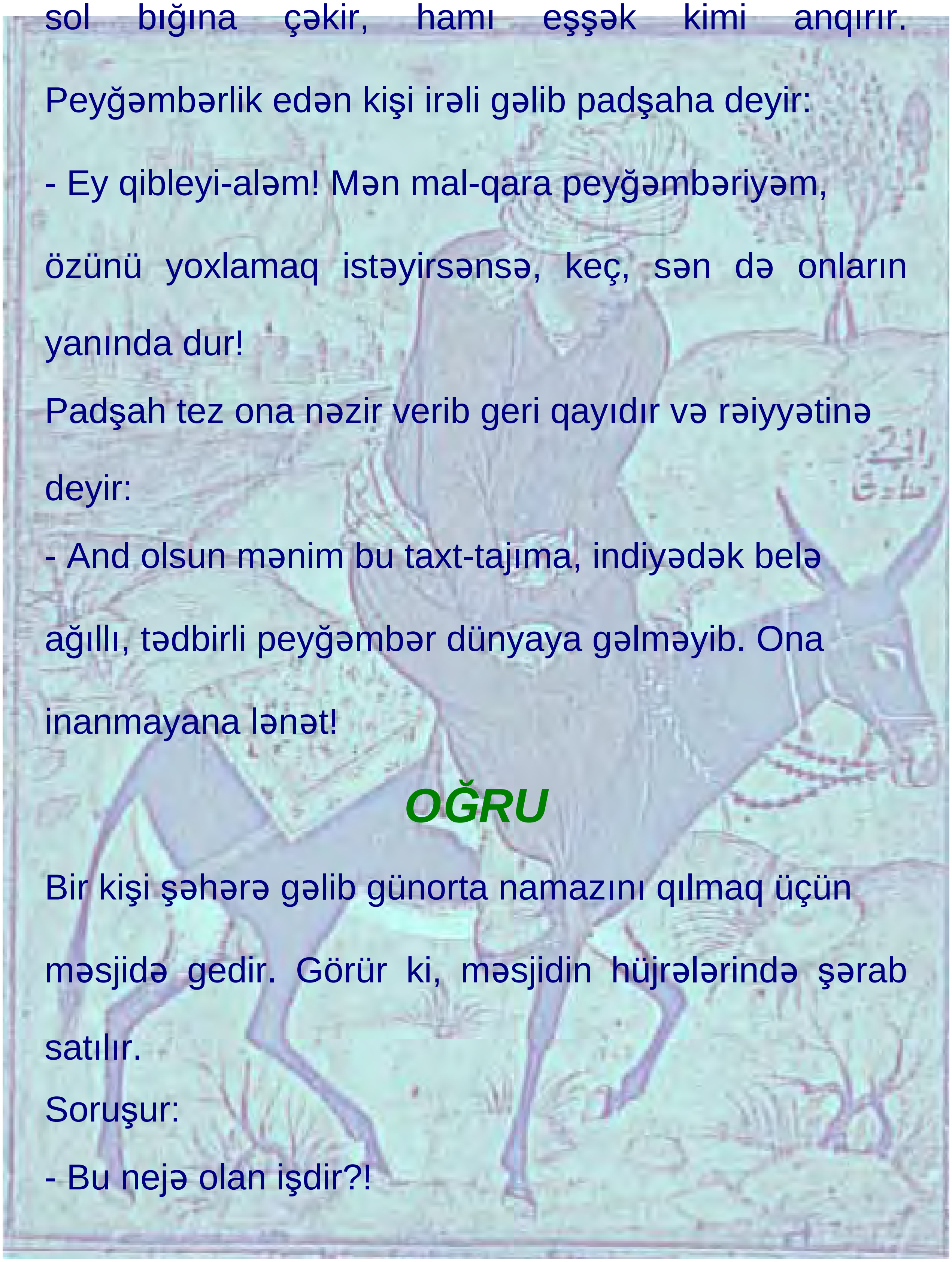

sol bığına çəkir, hamı eşşək kimi anqırır. Peyğəmbərlik edən kişi irəli gəlib padşaha deyir:

- Ey qibleyi-aləm! Mən mal-qara peyğəmbəriyəm, özünü yoxlamaq istəyirsənsə, keç, sən də onların yanında dur!

Padşah tez ona nəzir verib geri qayıdır və rəiyyətinə deyir:

- And olsun mənim bu taxt-tajıma, indiyədək belə ağıllı, tədbirli peyğəmbər dünyaya gəlməyib. Ona inanmayana lənət!

OĞRU

Bir kişi şəhərə gəlib günorta namazını qılmaq üçün məsjidə gedir. Görür ki, məsjidin hüjrələrində şərab satılır.

Soruşur:

- Bu nejə olan işdir?!

Deyirlər:

- Biz məsjidin mənfəətini mülahizə etmişik. Əgər başqa şey gətirən tajirə kirayəyə versəydik, məsjidin mədaxili az olardı, şərabçıya verdik ki, kirayəmiz çoxalsın.

Kişi heyrət içərisində məsjidə girib görür ki, axund kürkü tərsinə geyib, bir ayağını da yuxarı tutub namaz qılır.

Soruşur:

- O elə niyə eləyir?

Deyirlər:

- Axundumuzun əynindəki kürk oğurluq olduğu üçün tərsinə geyib ki, yiyəsi tanımasın. Küçə ilə gələndə də bir ayağı nəjisə batdığı üçün yuxarıda tutub ki, məsjid murder olmasın.

Kişi deyir:

- İndi ki, elədir, onu qabağa niyə keçirmisiniz? Qoy

qapı ağzında otursun!

Deyirlər:

- Arxada qoysaq, qorxuruq ki, başmaqlarımızı oğurlayar!

MƏNİ YANDIRMAZ

Molla bir kişinin evinə qonaq gedir. Ev sahibi süfrəyə bal ilə yağ qoyur. Molla girişir yeməyə. Ev sahibi görür ki, ajgöz molla belə ki başlayıb, süfrədə bir şey qalmayajaq.

Deyir:

- Ay molla, çörəyi bala az-az batır, jiyərini yandırar!

Molla deyir:

- Qorxma, elə ki səni yandırır, məni yandırmaz.

DANA BATIRIB BALTANIN SAPINA.

İki şəxs mübahisələrini həll etmək üçün qazının yanına gedir. Bunların biri dəmirçi imiş. Bir gün əvvəl bir yaxşı balta qayırıb qazı üçün aparır və deyir:

Sabah sənin yanına gələjəyik, jəhd elə, mən haqlı olum.

Qazı onu xatirjəm edib yola salır.

O biri şikayətçi isə kök bir dana gətirir və əhvalatı qazıya danışır. Qazı onu da arxayın edib yola salır.

Ertəsi gün mühakimə vaxtı hər iki tərəf öz sözünü deyib qazının hökmünü gözləyir. Qazı dərin fikrə gedir. O öz sözünü deməmiş, birinji iddiaçı baltanı qazının yadına salmaq məqsədilə deyir:

Ay qazı, nə çox fikir eyləyirsən? Bu işdə nə var ki, baltala getsin də!

Qazı başını yırğalaya-yırğalaya deyir:

Elə məsələ də burasındadır ki, baltalaya bilmirəm, çünki dana baltanın sapını murdarlayıb.

QOY ÇIĞIRSIN.

Bir çoban yaylaqdan qışlağa sürü aparırdı. Yolu şəhər

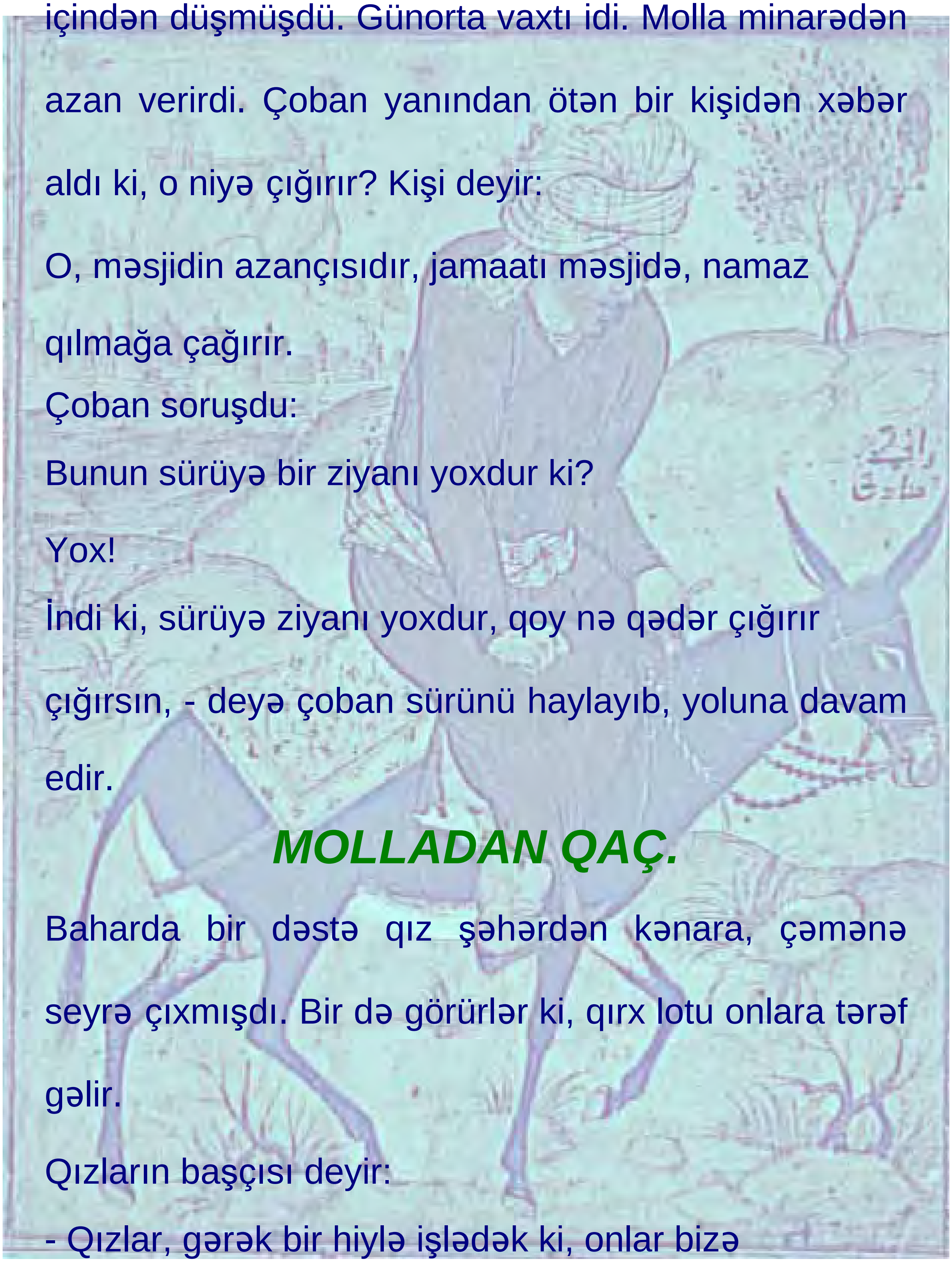

içindən düşmüşdü. Günorta vaxtı idi. Molla minarədən azan verirdi. Çoban yanından ötən bir kişidən xəbər aldı ki, o niyə çığırır? Kişi deyir:

O, məsjidin azançısıdır, jamaatı məsjidə, namaz qılmağa çağırır.

Çoban soruşdu:

Bunun sürüyə bir ziyanı yoxdur ki?

Yox!

İndi ki, sürüyə ziyanı yoxdur, qoy nə qədər çığırır çığırsın, - deyə çoban sürünü haylayıb, yoluna davam edir.

MOLLADAN QAÇ.

Baharda bir dəstə qız şəhərdən kənara, çəmənə seyrə çıxmışdı. Bir də görürlər ki, qırx lotu onlara tərəf gəlir.

Qızların başçısı deyir:

- Qızlar, gərək bir hiylə işlədək ki, onlar bizə

sataşmasınlar.

Hamı soruşur:

- Neyləyək?

Başçı deyir:

- Onlar bizə çatan kimi hərəmiz gedib bir lotunun yanında dayanaq və deyək: «Sən mənim qardaşımsan». Onda bizə toxunmazlar.

Lotular gəlib qızlara çatjaq, hər qız bir lotunun yanına qaçıb deyir:

- Sən mənim qardaşımsan.

Lotuların başçısı yoldaşlarına deyir:

- Bu qızlar ki, bizi belə qarşıladılar, onlara bajı gözü ilə baxmalıyıq.

Lotular bir-iki saat qızlarla yeyib-içəndən, deyibgüləndən sonra vidalaşıb gedirlər.

Qızlar geri qayıdanda yolda bir neçə mollaya rast

gəlirlər. Qızlar lotulara dediklərini mollalara da deyirlər.

Mollalar bir-birinə baxıb gülürlər. Baş molla deyir:

- İndi ki, bu qız məni özünə qardaş hesab edir, mən də öz bajımı kim istəsə, ona siğə edə bilərəm. Bu şərtlə ki, o da öz bajısının siğəsini mənə oxusun.

Bu sözü eşidən qızlar əllərinə keçən daşı, kəsəyi mollaların təpəsinə çırpırlar. Mollalar güjlə qaçıb qurtarırlar.

Odur ki, deyiblər: «Molladan qaç, lotuya bir maç!»

NAXOŞ MƏN DEYİLƏM.

Bir qarının gözünün ağı-qarası bir nəvəsi vardı. Uşaq bərk naxoşlamışdı, gün-gündən geri gedirdi. Bir gün uşağın halı lap xarablaşdı. Qarı durub uşağın başına dolandı və üzünü göyə tutub dedi:

- Pərvərdigara! Mənim bu əziz nəvəmə rəhm elə, onu sağalt, onun yerinə mənim janımı al. Mən dünyanın yaxşıyamanını görmüşəm.

Həyətdə qarının bir danası var imiş. Qarı allaha yalvaranda dana da başını govduşa (su qabına) soxub su içirmiş. Govduş keçir dananın başına. Heyvan başını o yana, bu yana tərpədə-tərpədə evin qapısından içəri keçir.

Qarı başını qaldırıb əjaib-qərayib bir şey görür. Elə bilir ki, allah onun duasını qəbul edib, Əzraili göndərib ki, onun janını alsın. Qarı qorxusundan bir künjə sıxılıb əsə-əsə deyir:

- Ya Əzrail! Vallah, billah, naxoş mən deyiləm, bax, bu uşaqdır.

MƏSJİDƏ GİRİRƏMMİ

Bir kişi itini döyürdü. Qonşusu bunu görüb soruşdu:

- İti niyə döyürsən? Yazıqdır!

İt sahibi javab verdi:

- Mən iti ona görə döyürəm ki, qaçıb girib məsjidə!

Qonşusu dedi:

- Vurma, heyvandır, qanmayıb, qanajağı olsaydı məsjidə girməzdi. Gör mən heç məsjidə girirəmmi?

DOYAN O RƏHMƏTLİK KİMİ OLAR.

İki ajgöz molla ehsana getmişdi. Oradan çıxandan sonra ikinji ehsana getdilər. İkinji ehsanda da o qədər yedilər ki, birinin bağrı çatlayıb öldü, o birinin isə gözləri halaybulay görməyə başladı. Qarnının ağırlığından yeriyə bilməyən mollanı arxası üstə arabanın içinə yıxıb evinə yola saldılar. Yolda mollanın gözü göydəki ulduzlara düşüb soruşdu:

- Arabaçı, o işıq gələn yerdə nə var?

Arabaçı mollanın ajgözlüyünü bildiyindən, istehza ilə dedi:

- Ölü yeridir, ehsan verirlər.

Bu sözləri eşidən molla sevindiyindən əllərini bir-birinə sürtüb, arabaçıya dedi:

- Tez ol, arabanı oraya sür!

Arabaçı gülə-gülə molladan soruşdu:

- Molla əmi, məgər doymamısan?

Molla dedi:

- Yox, qardaş, doyan o rəhmətlik kimi olar!

TUT ƏLİMİ

Bir molla çaya düşüb batırdı. Kənarda olanlar mollaya deyirdilər: «Molla, ver əlini, tutub səni çıxardaq!» Molla isə əlini uzatmayıb suda çabalayırdı. Dünyagörmüş bir kişi onlara dedi:

- Jamaat, molla tayfasının verməklə arası yoxdur, onlar almağa öyrəniblər. Deyin ki, tut əlimi, o da əlini uzadıb qamarlasın!

Odur ki demişlər:

- Al, molla! – Ey. Vallah!

- Ver, molla! – Əstəğfürullah!

QAZ – YAĞI HAMISINDAN AZ

İki ovçu dörd quş vurmuşdu: qaşqaldaq, ördək, qaz və qu. Bölgü üstə onların mübahisəsi düşdü. Qazının yanına gəldilər ki, onların mübahisəsini həll etsin. Qazı ovçuları dinləyib dedi:

Ördək – yağı bördək-bördək, o sənin,

Qaşqaldaq – yağı bardaq-bardaq, o də sənin,

O ki, qaldı qaz – yağı hamısından az...

Qunu da onun yanına yaz – bunlar da mənim!

GÜNAH VƏ SAVAB

Bir molla günah və savabdan danışaraq deyirdi:

- Hər kəs bir savab iş tutsa, mələikələr onun üçün qiyamət gününə on savab yazar. Hər kəs ki, bir günah etsə, mələikələr bir günah yazar.

Bir şəxs bunu eşidib qonşudan on toyuq oğurladı, gətirib birini mollaya verdi və dedi:

- bu toyuğu ehsan olaraq sənə gətirmişəm. Yəqin ki, allah mənə bir on savab yazdırajaq.

Molla toyuğu alıb dedi:

- Əlbəttə, bu ehsanına görə qiyamət günü birə on savab qazanajaqsan!

Həmin şəxs o gündən e'tibarən oğurluğa başladı və hər gətirdiyindən bir-ikisini mollanın evinə daşıdı. Axırda iş o yerə çatdı ki, oğru mollanın evinə dadandı. Yenə də apardıqlarından bir-ikisini mollaya verirdi,

molla da hörmətdən düşməmək üçün bu «ehsanları» qəbul edirdi:

- Allah əvəzini versin!

BİR ÖHÖ-ÖHÖ DƏ İSTƏYİR

Bir kişinin adı Ağa idi, amma özü çox tənbəl idi, işləməklə arası yox idi. Deyəndə ki, niyə işləmirsən, javab verərmiş ki, adı Ağadır, ağa da heç işləyər? Bu adla da orada-burada qarnını doydurardı. Nəhayət, onun tənbəlliyi hamıya mə'lum oldu. Daha heç kəs, hətta qohum-qardaş da ona yemək vermirdi. Bir gün yeməyə heç nə tapa bilmədiyindən, öz-özünə dedi: «Mollalar deyir ki, allah ruzi verəndir, mən də gedəjəyəm allahın evinə, ibadətlə məşğul olajağam. Yəqin ki, allah da mənim ruzimi verər.»

Gəldi məsjidə, bir künjdə sütunun dalında axşama kimi oturub ibadətə məşğul oldu. Ajından ürəyi gedirdi, amma allah yemək gətirmirdi ki, gətirmirdi. Gələnlərin çoxu namazını qılıb gedirdi evinə, Ağanı heç dindirən də olmurdu...

Axşam oldu, şamlar yandı. Tənbəl Ağa gördü ki, bir neçə arvad gəldi, məsjidin aşağı tərəfində oturub süfrə açdı.

Onlar çörəyə halva yaxıb məsjiddə olanlara payladılar. Ağa künjdəki sütunun dalında oturduğu üçün onu görmədilər.

Arvadlardan birisi külçə paylayana dedi:

- Yaxşı bax ha! Qalan olmasın...

Ağa gördü ki, arvadlar yığışıb gedir, bərkdən öskürdü.

Onun öskürəyini eşidən arvadlardan biri dedi:

- Ay qız, deyəsən orada da bir kişi var, ona da halvaçörək ver.

Ağa halva-çörəyi alıb yeyəndən sonra öz-özünə dedi:

- Bir dişləm çörəyə bir öhə-öhə də lazım imiş, yoxsa adam ajından ölər.

MƏNİ MƏSJİDƏ SALMA

Bir kişi təqsiri olan oğlunu tutub döymək istəyirdi.

Uşaq janını qurtarmaq məqsədilə qaçıb məsjidə girdi.

Atası məsjidin qapısında dayanıb qışqırdı:

- Adə, köpəkoğlu, gəl çıx bayıra, ağsaqqal vaxtımda məni məsjidə salma!

BAŞIN ÇOMAQ GÖRMƏYİB

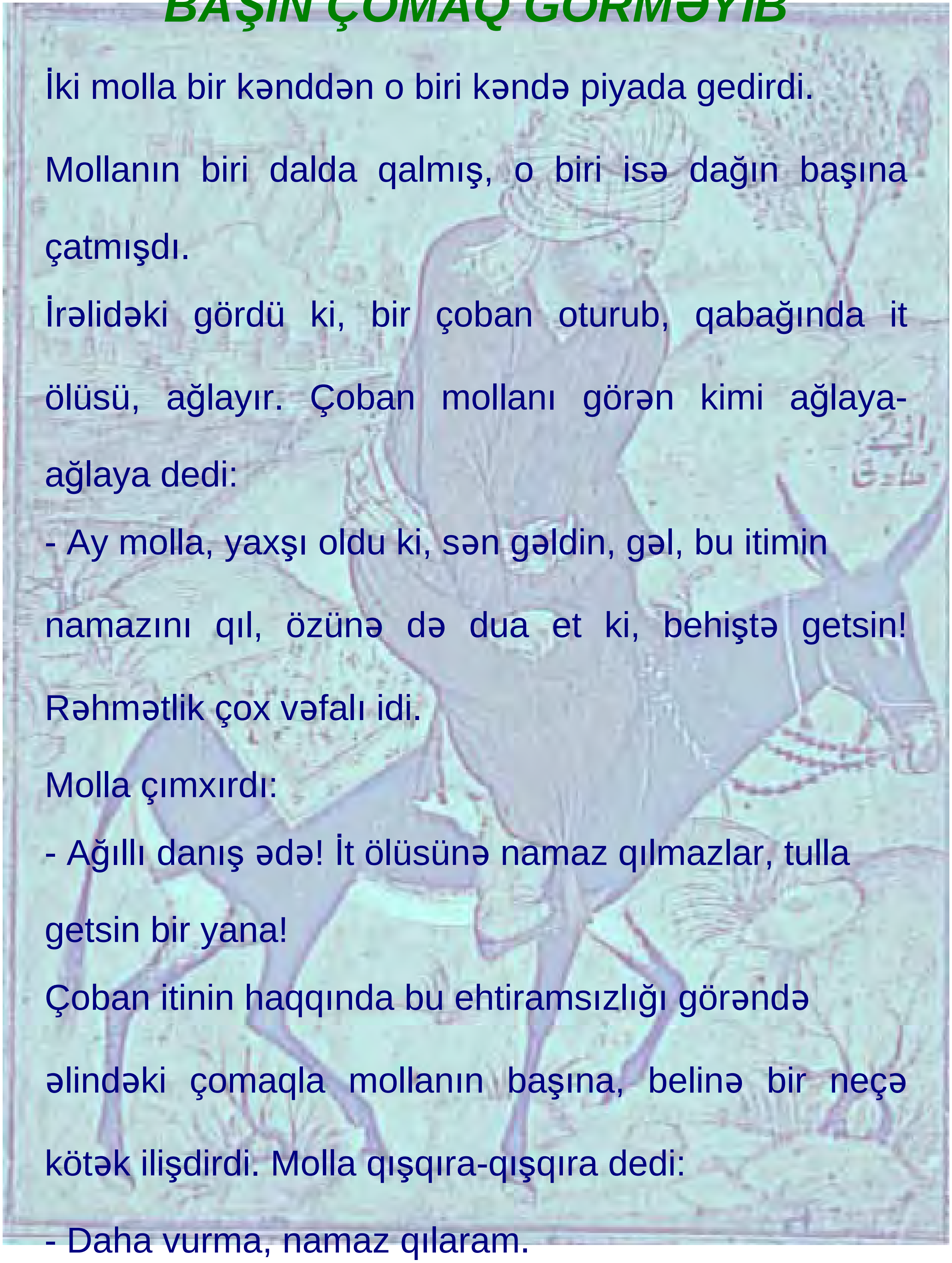

İki molla bir kənddən o biri kəndə piyada gedirdi.

Mollanın biri dalda qalmış, o biri isə dağın başına çatmışdı.

İrəlidəki gördü ki, bir çoban oturub, qabağında it ölüsü, ağlayır. Çoban mollanı görən kimi ağlaya-ağlaya dedi:

- Ay molla, yaxşı oldu ki, sən gəldin, gəl, bu itimin namazını qıl, özünə də dua et ki, behiştə getsin! Rəhmətlik çox vəfalı idi.

Molla çımxırdı:

- Ağıllı danış ədə! İt ölüsünə namaz qılmazlar, tulla getsin bir yana!

Çoban itinin haqqında bu ehtiramsızlığı görəndə əlindəki çomaqla mollanın başına, belinə bir neçə kötək ilişdirdi. Molla qışqıra-qışqıra dedi:

- Daha vurma, namaz qılaram.

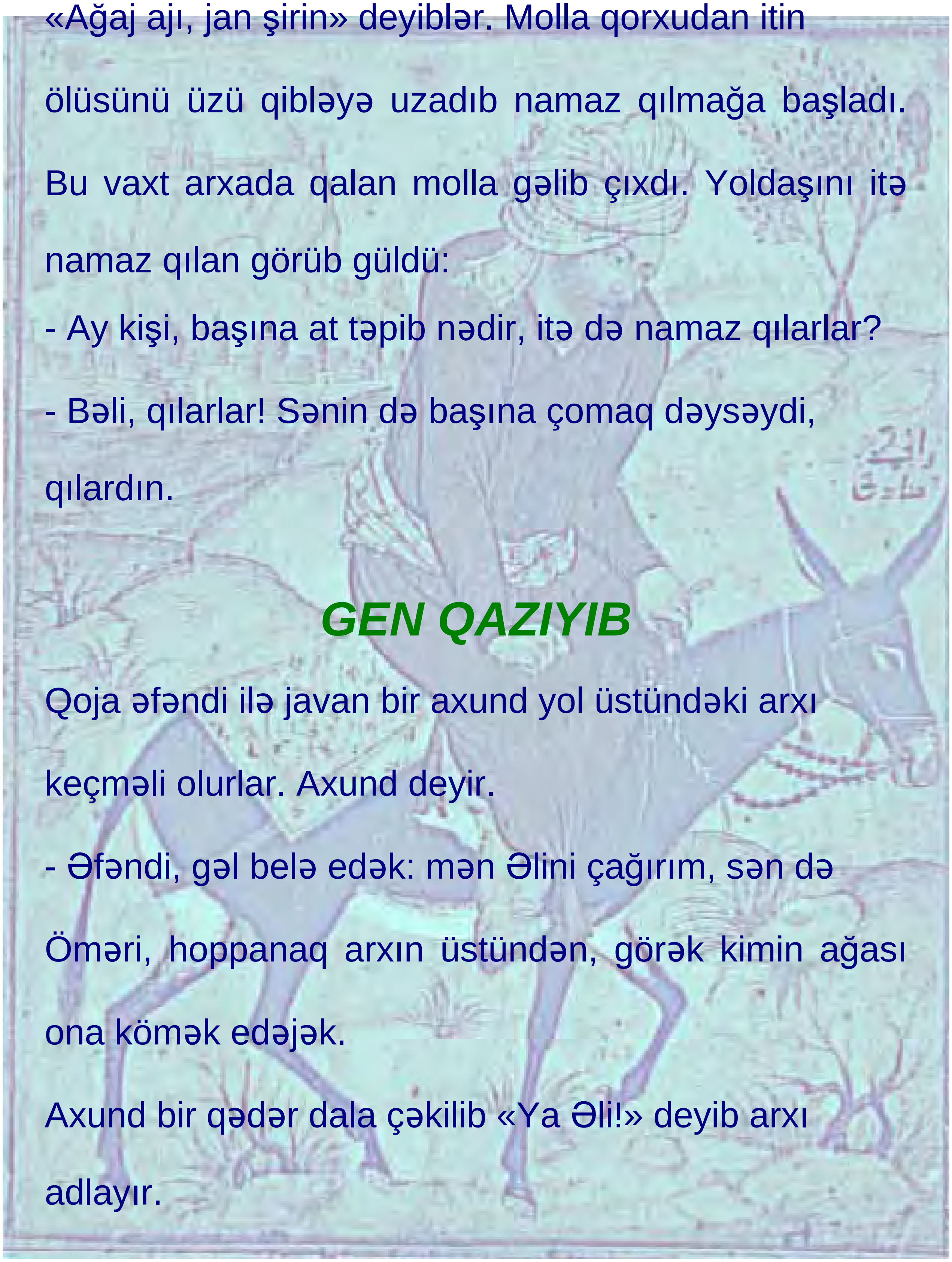

«Ağaj ajı, jan şirin» deyiblər. Molla qorxudan itin ölüsünü üzü qibləyə uzadıb namaz qılmağa başladı. Bu vaxt arxada qalan molla gəlib çıxdı. Yoldaşını itə namaz qılan görüb güldü:

- Ay kişi, başına at təpib nədir, itə də namaz qılarlar?

- Bəli, qılarlar! Sənin də başına çomaq dəysəydi, qılardın.

GEN QAZIYIB

Qoja əfəndi ilə javan bir axund yol üstündəki arxı keçməli olurlar. Axund deyir.

- Əfəndi, gəl belə edək: mən Əlini çağırım, sən də Öməri, hoppanaq arxın üstündən, görək kimin ağası ona kömək edəjək.

Axund bir qədər dala çəkilib «Ya Əli!» deyib arxı adlayır.

Əfəndi də «Ya Ömər!» deyib, arxı adlayanda düşüb suya, islanıb dönür jüjəyə. Lakin özünü sındırmayaraq deyir:

- Heç gülmə... təqsir Ömərdə deyil, arxı qazıyan gen qazmışdır.

ALLAH QOYSA

Bir kişi təzə balıq almışdı, evə gətirib arvadına dedi:

- Balığı təmizlə, işdən gələnəjən bir yaxşı balıqplov bişir, yeyək.

Arvad dedi:

- Bişirməyinə bişirərəm, anjaq de ki, allah qoysa.

Kişi dedi:

- Ay arvad, evdə düyü var, yağ var, balığı da alıb gətirmişəm, daha buna «Allah qoysa» nə lazımdır? Mən getdim...

Kişi axşamçağı işdən qayıdanda gördü ki, ojaq üstə

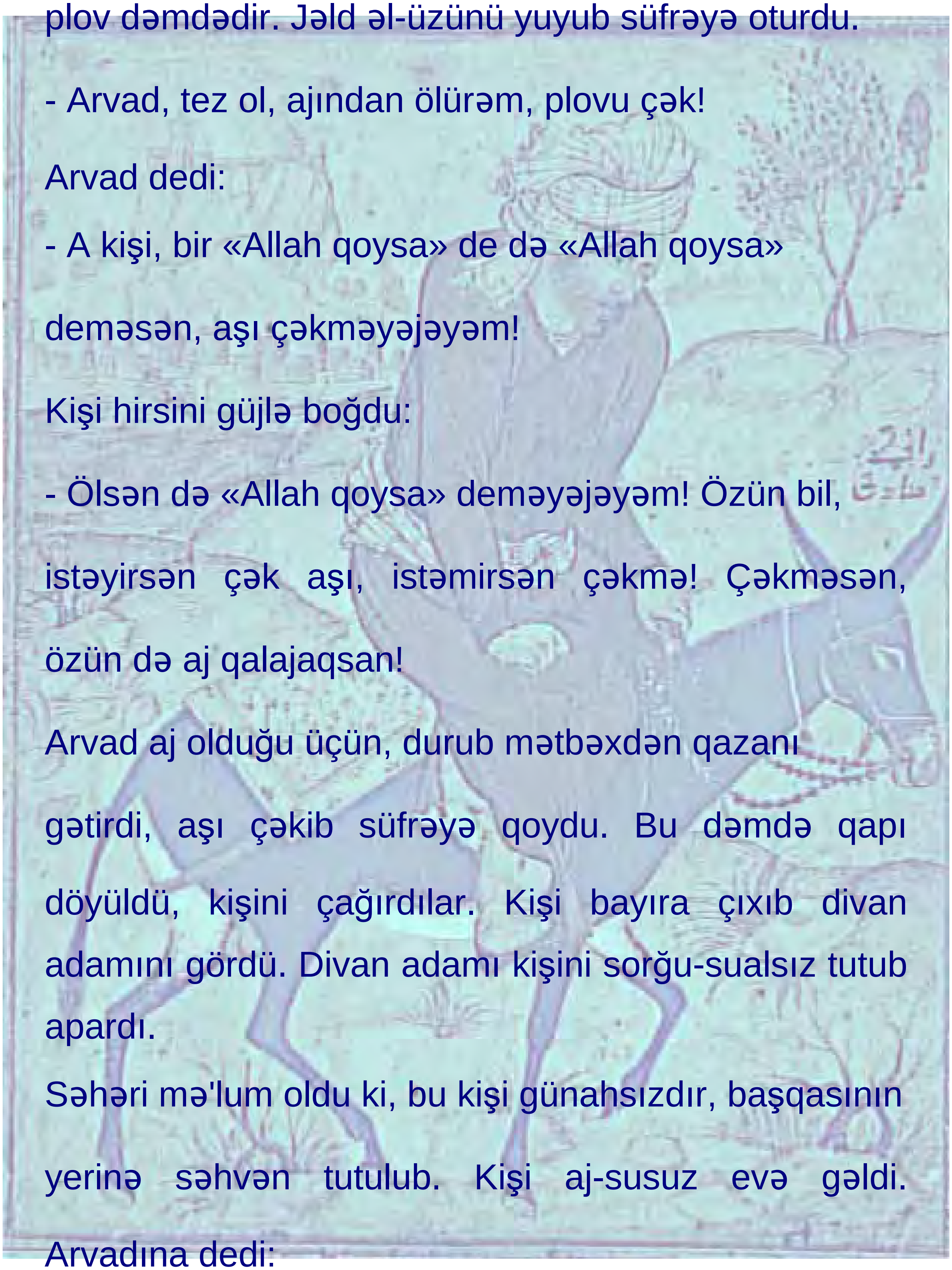

plov dəmdədir. Jəld əl-üzünü yuyub süfrəyə oturdu.

- Arvad, tez ol, ajından ölürəm, plovu çək!

Arvad dedi:

- A kişi, bir «Allah qoysa» de də «Allah qoysa» deməsən, aşı çəkməyəjəyəm!

Kişi hirsini güjlə boğdu:

- Ölsən də «Allah qoysa» deməyəjəyəm! Özün bil, istəyirsən çək aşı, istəmirsən çəkmə! Çəkməsən, özün də aj qalajaqsan!

Arvad aj olduğu üçün, durub mətbəxdən qazanı gətirdi, aşı çəkib süfrəyə qoydu. Bu dəmdə qapı döyüldü, kişini çağırdılar. Kişi bayıra çıxıb divan adamını gördü. Divan adamı kişini sorğu-sualsız tutub apardı.

Səhəri mə'lum oldu ki, bu kişi günahsızdır, başqasının yerinə səhvən tutulub. Kişi aj-susuz evə gəldi. Arvadına dedi:

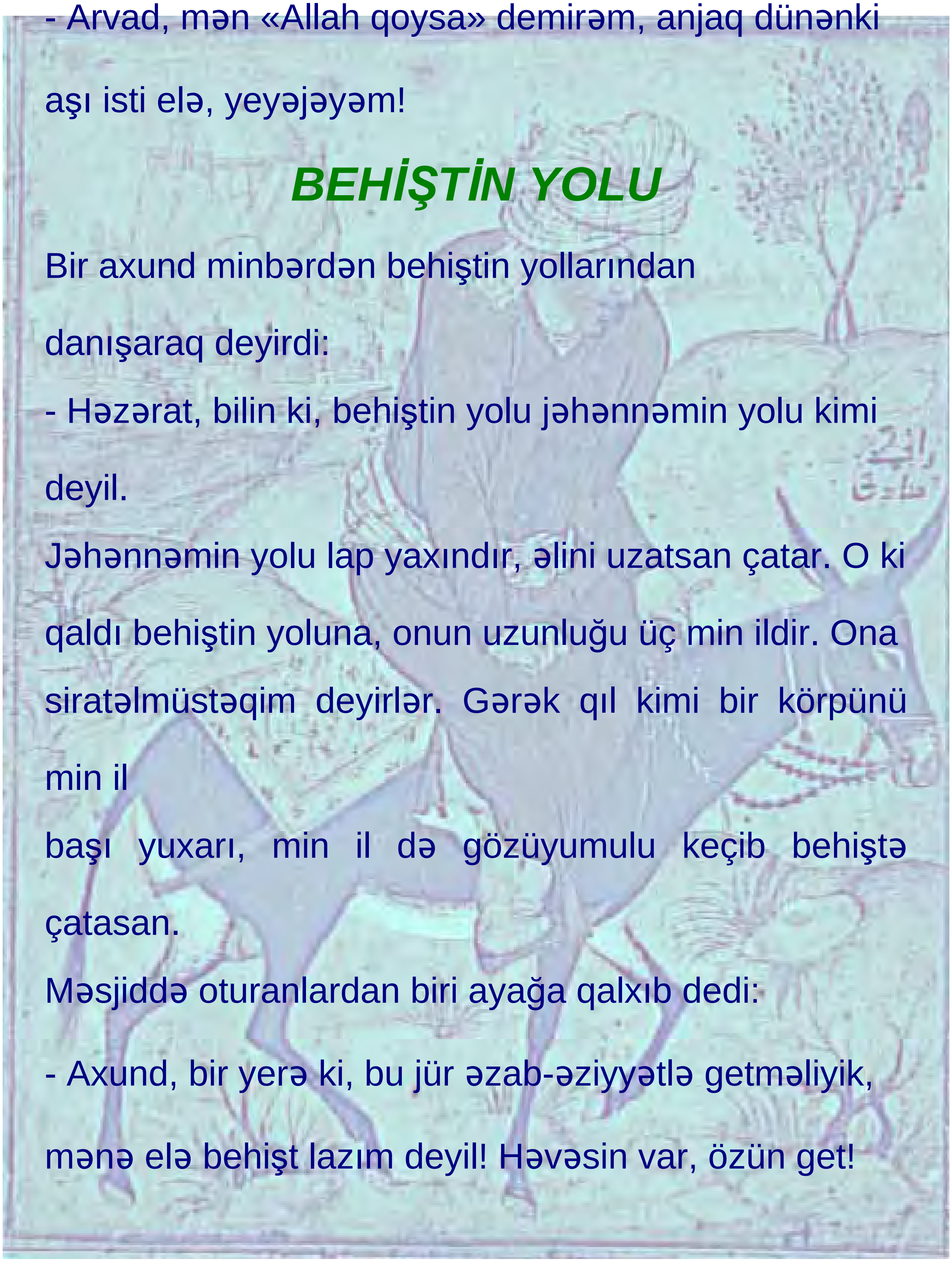

- Arvad, mən «Allah qoysa» demirəm, anjaq dünənki aşı isti elə, yeyəjəyəm!

BEHİŞTİN YOLU

Bir axund minbərdən behiştin yollarından danışaraq deyirdi:

- Həzərat, bilin ki, behiştin yolu jəhənnəmin yolu kimi deyil.

Jəhənnəmin yolu lap yaxındır, əlini uzatsan çatar. O ki qaldı behiştin yoluna, onun uzunluğu üç min ildir. Ona siratəlmüstəqim deyirlər. Gərək qıl kimi bir körpünü min il başı yuxarı, min il də gözüyumulu keçib behiştə çatasan.

Məsjiddə oturanlardan biri ayağa qalxıb dedi:

- Axund, bir yerə ki, bu jür əzab-əziyyətlə getməliyik, mənə elə behişt lazım deyil! Həvəsin var, özün get!

AZ QOZ

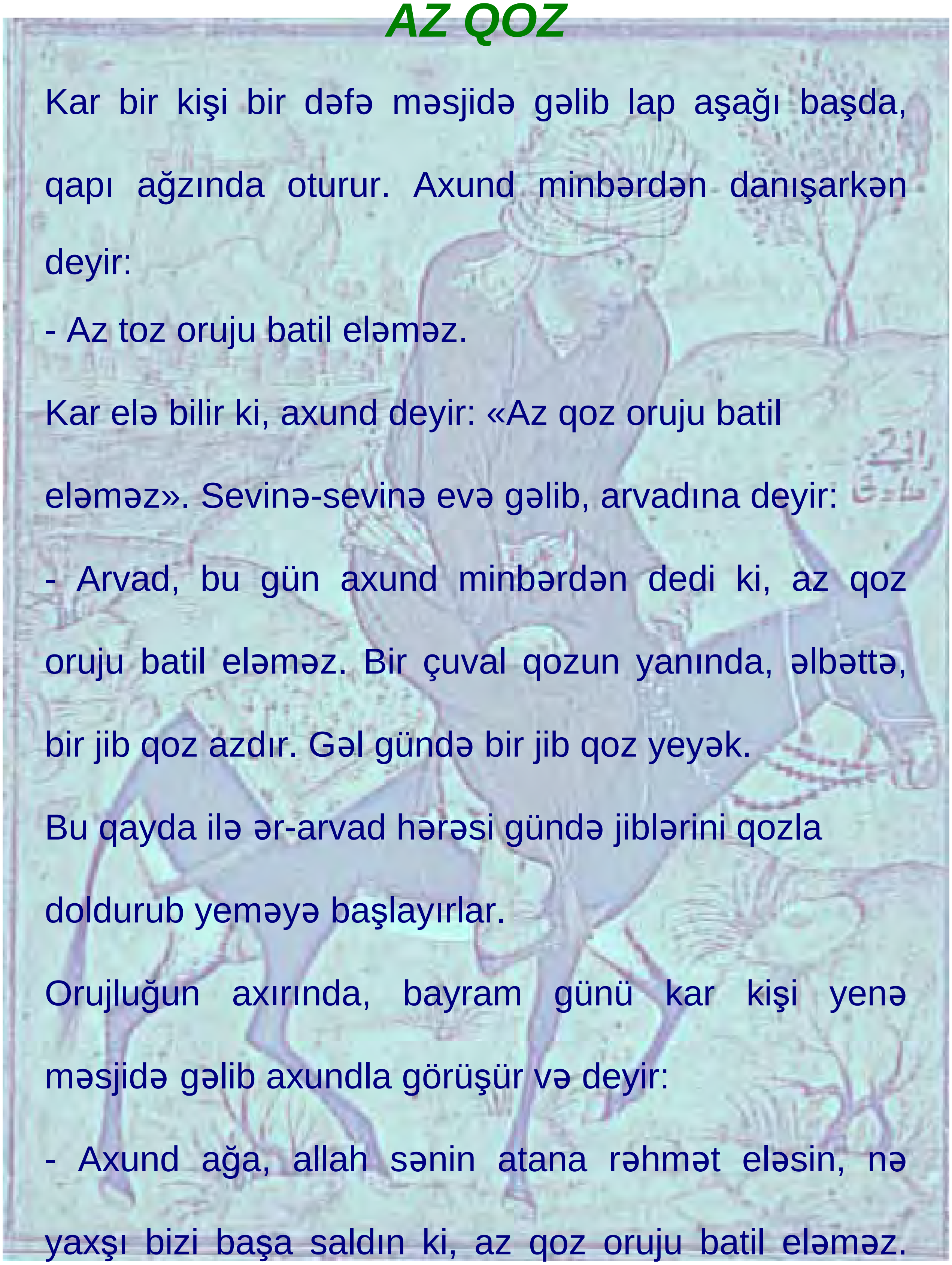

Kar bir kişi bir dəfə məsjidə gəlib lap aşağı başda, qapı ağzında oturur. Axund minbərdən danışarkən deyir:

- Az toz oruju batil eləməz.

Kar elə bilir ki, axund deyir: «Az qoz oruju batil eləməz». Sevinə-sevinə evə gəlib, arvadına deyir:

- Arvad, bu gün axund minbərdən dedi ki, az qoz oruju batil eləməz. Bir çuval qozun yanında, əlbəttə, bir jib qoz azdır. Gəl gündə bir jib qoz yeyək.

Bu qayda ilə ər-arvad hərəsi gündə jiblərini qozla doldurub yeməyə başlayırlar.

Orujluğun axırında, bayram günü kar kişi yenə məsjidə gəlib axundla görüşür və deyir:

- Axund ağa, allah sənin atana rəhmət eləsin, nə yaxşı bizi başa saldın ki, az qoz oruju batil eləməz.

Biz də baxdıq gördük ki, bir çuvala görə bir jib qoz azdır. Odur ki, hər gün ağzı oruj bir qoz yemişik.

Axund hirslənib deyir:

- Kül sənin başına ki, tozla qozu ayıra bilməmisən. Və kül mənin başıma ki, gəlib sizin kimi axmaqlara axund olmuşam!

BÖLGÜ

Bir məsjidin iki mollası vardı, hər gün aralarında namaz qılmaq üstündə dava düşərdi. Axırda təngə gəlirlər, birbirinin üzünü görməmək üçün məsjidin ortasından ip çəkib pərdə asırlar. Hər kəs öz jamaatı ilə bir tərəfdə namaz qılır.

Bu əhvalatı eşidən dünyagörmüş bir qoja öz damında salat çəkdirib, evinə pəsməzar qoydurur; jamaat dəstə-dəstə yığılıb başsağlığına gəlir.

Kimin öldüyünü soruşanda qoja deyir:

- Allah ölüb, ona görə yas saxlayıram.

Bu xəbəri eşidən mollalar qojanın yanına gəlib deyirlər:

- Allah da ölərmi, ay kişi, bu nə sözdür deyirsən? Əstəqfar elə!

Qoja deyir:

- Mən görmüşəm ki, ölənin malını bölərlər. Görünür, allah ölüb ki, siz də onun evini öz aranızda bölüşdürmüsünüz. Bundan sonra məsjidə gedən olmayajaq!

AĞLIN OLSAYDI

Bir kənd mollası dəyirmana buğda apardı. Xurjunun bir gözünə buğda, o biri gözünə isə daş doldurmuşdu. Yolda ona kasıb bir kişi rast gəlir. Salamlaşandan sonra molladan soruşur:

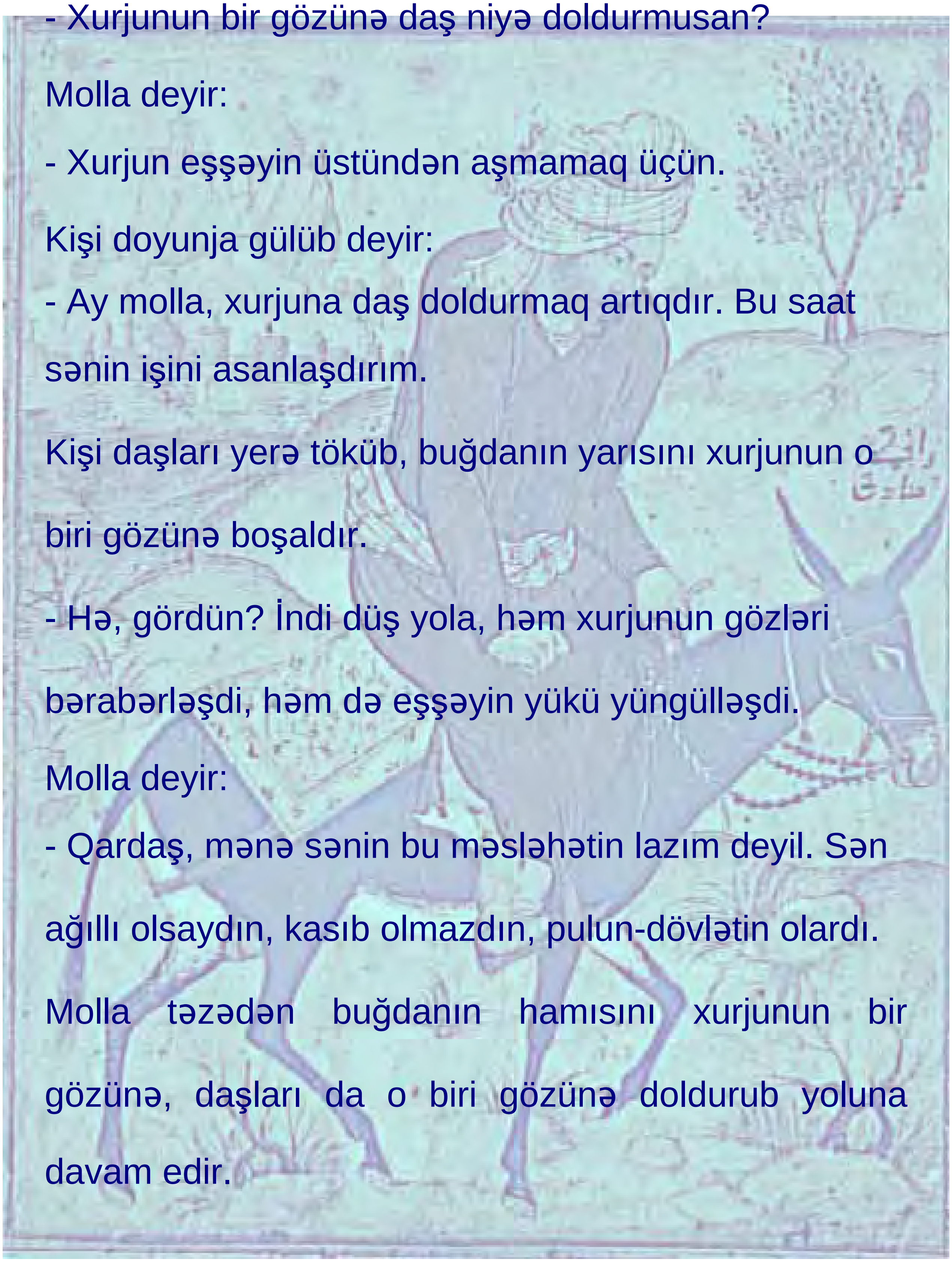

- Xurjunun bir gözünə daş niyə doldurmusan?

Molla deyir:

- Xurjun eşşəyin üstündən aşmamaq üçün.

Kişi doyunja gülüb deyir:

- Ay molla, xurjuna daş doldurmaq artıqdır. Bu saat sənin işini asanlaşdırım.

Kişi daşları yerə töküb, buğdanın yarısını xurjunun o biri gözünə boşaldır.

- Hə, gördün? İndi düş yola, həm xurjunun gözləri bərabərləşdi, həm də eşşəyin yükü yüngülləşdi.

Molla deyir:

- Qardaş, mənə sənin bu məsləhətin lazım deyil. Sən ağıllı olsaydın, kasıb olmazdın, pulun-dövlətin olardı.

Molla təzədən buğdanın hamısını xurjunun bir gözünə, daşları da o biri gözünə doldurub yoluna davam edir.

GÖZÜMƏ BALIQ BAŞI GÖRÜNÜR.

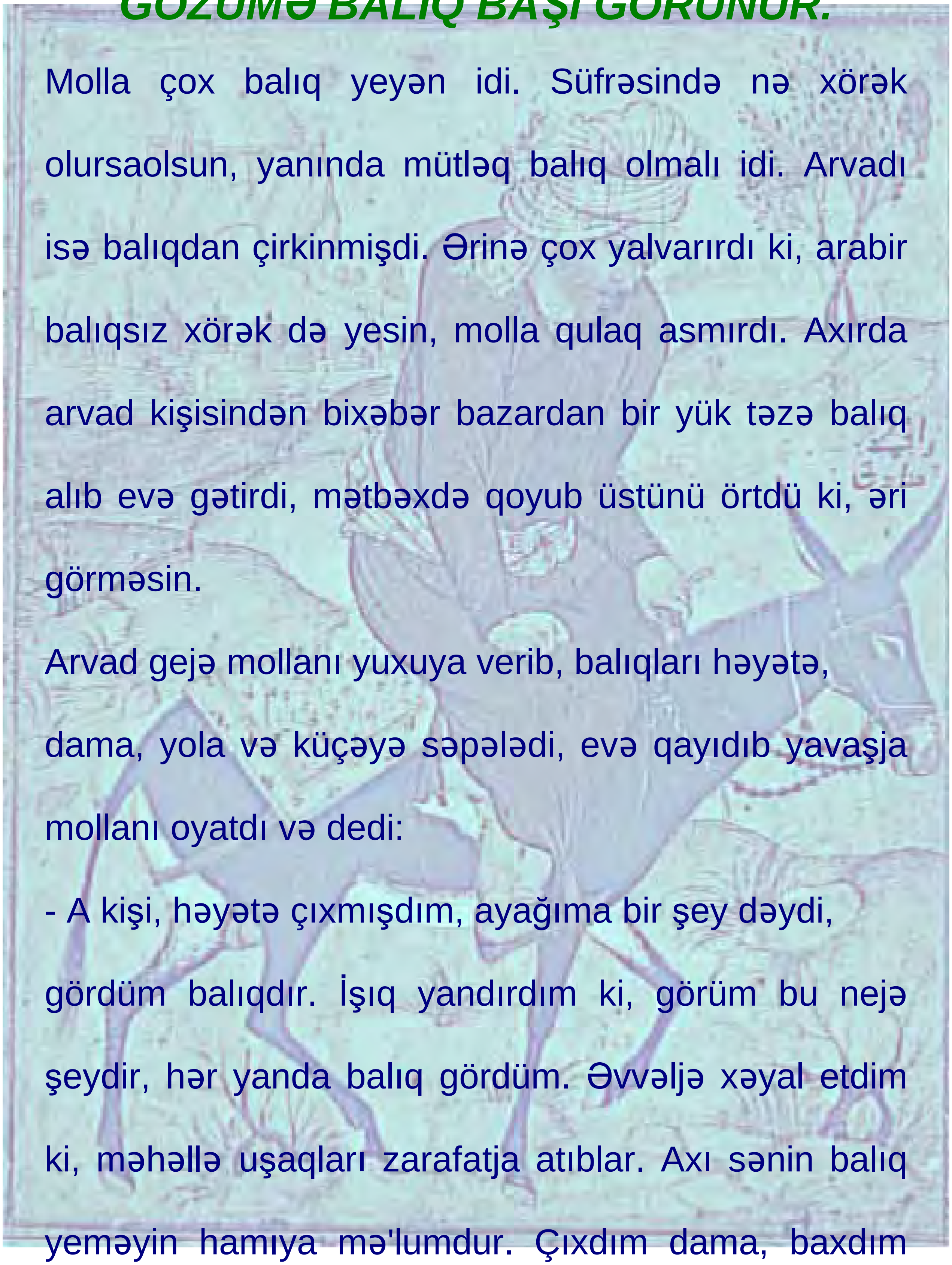

Molla çox balıq yeyən idi. Süfrəsində nə xörək olursaolsun, yanında mütləq balıq olmalı idi. Arvadı isə balıqdan çirkinmişdi. Ərinə çox yalvarırdı ki, arabir balıqsız xörək də yesin, molla qulaq asmırdı. Axırda arvad kişisindən bixəbər bazardan bir yük təzə balıq alıb evə gətirdi, mətbəxdə qoyub üstünü örtdü ki, əri görməsin.

Arvad gejə mollanı yuxuya verib, balıqları həyətə, dama, yola və küçəyə səpələdi, evə qayıdıb yavaşja mollanı oyatdı və dedi:

- A kişi, həyətə çıxmışdım, ayağıma bir şey dəydi, gördüm balıqdır. İşıq yandırdım ki, görüm bu nejə şeydir, hər yanda balıq gördüm. Əvvəljə xəyal etdim ki, məhəllə uşaqları zarafatja atıblar. Axı sənin balıq yeməyin hamıya mə'lumdur. Çıxdım dama, baxdım

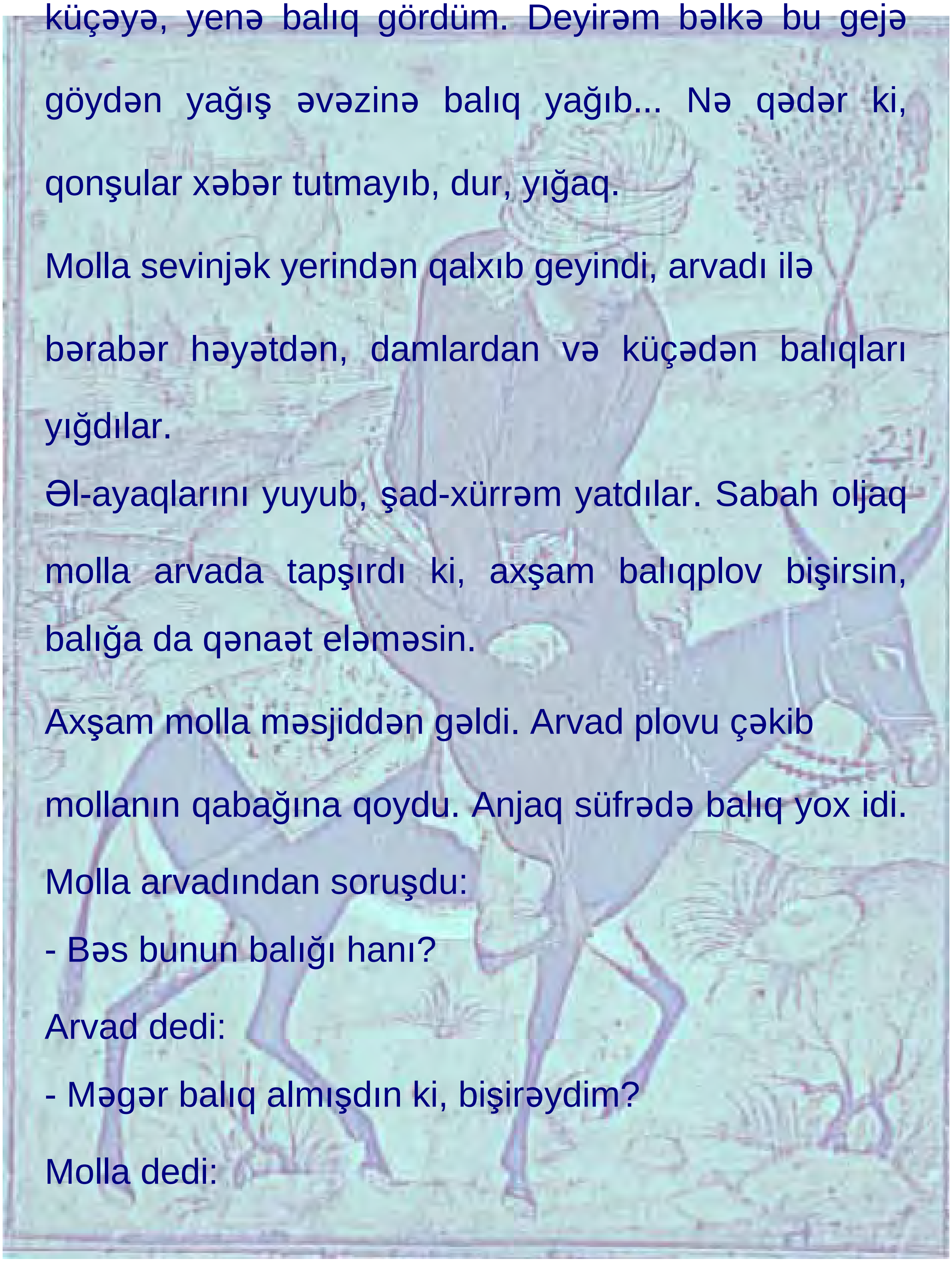

küçəyə, yenə balıq gördüm. Deyirəm bəlkə bu gejə göydən yağış əvəzinə balıq yağıb... Nə qədər ki, qonşular xəbər tutmayıb, dur, yığaq.

Molla sevinjək yerindən qalxıb geyindi, arvadı ilə bərabər həyətdən, damlardan və küçədən balıqları yığdılar.

Əl-ayaqlarını yuyub, şad-xürrəm yatdılar. Sabah oljaq molla arvada tapşırdı ki, axşam balıqplov bişirsin, balığa da qənaət eləməsin.

Axşam molla məsjiddən gəldi. Arvad plovu çəkib mollanın qabağına qoydu. Anjaq süfrədə balıq yox idi.

Molla arvadından soruşdu:

- Bəs bunun balığı hanı?

Arvad dedi:

- Məgər balıq almışdın ki, bişirəydim?

Molla dedi:

- Ay arvad, sən nə danışırsan? Bəs gejə yağan balıqlar nə oldu?

Arvad ərindən bu sualı eşidəndə başladı qışqırmağa: «Vay, dad ərim dəli olub, başına hava gəlib!» Qohum-qonşu yığılıb bu işə məəttəl qaldılar. Arvad gedib divana xəbər verdi. Təhqiqat üçün mollanı divana apardılar. Molla gejə gördüyünü divanda da söylədi. Hakim mollanı dəli hesab edib, dəlixanaya göndərdi...

Molla bir neçə gün dəlixanada qalandan sonra bir tanışı yanına gəldi. Buraya düşməyinin səbəbini soruşdu. Molla ona da başına gələn qəziyyəni danışdı. Tanışı mollaya dedi:

- Dostum, arvadın sənə kələk gəlmişdir. Göydən də balıq yağar? Bu dəfə hakimlər səndən bu barədə söz soruşanda de ki, balıq yağdı nədir? Zarafatım tutmuşdu, elə belə deyirdim. Balıq da yağarmı?

Molla öyrəndiyini hakimə deyir, onu buraxırlar.

Arvadı yenə molla üçün aş bişirmişdi. Bu dəfə balığı nimçənin içində, aşın altında gizlətmişdi. Molla bir-iki pənjə yemişdi ki, düyünün altından balığın başı göründü. Molla tez əlini çəkib ağzını sildi. Arvad dedi:

- Ay kişi, nə tez doydun?

Molla dedi:

- Arvad, doymağına doymamışam. Demirəm də ki, aşda balıq var. Amma gözümə balıq başı görünür.

YUXU ƏHVALATI

Göbək duası yazmaqda ad qazanmış bir molla şəhərdə türkəçarə həkimliyi ilə də məşhur idi. O deyərdi ki, tüpürjəyi nəinki yaraları sağaldır, hətta divar çatlağını da bitişdirir.

Jamaat da ona inanırdı.

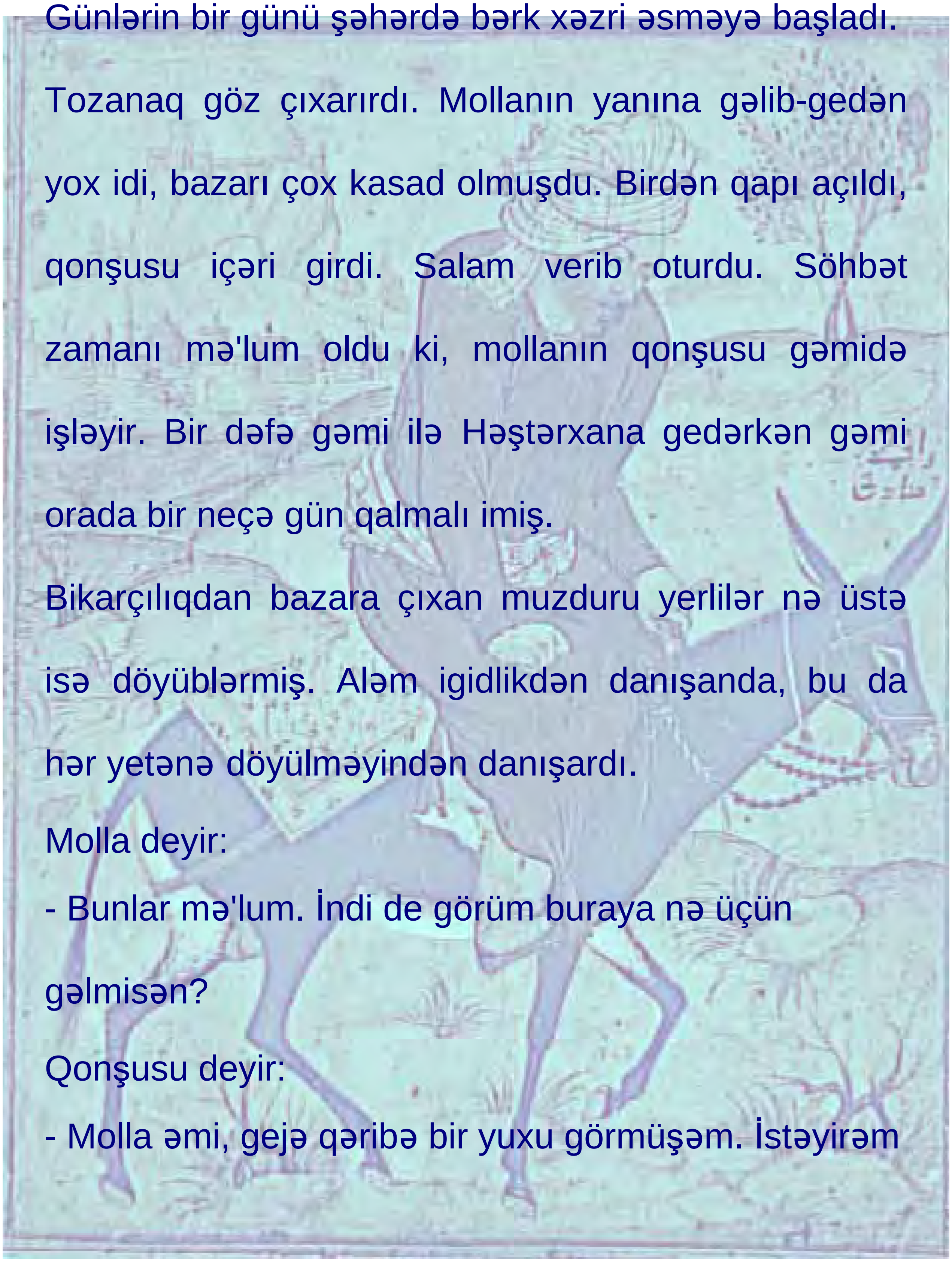

Günlərin bir günü şəhərdə bərk xəzri əsməyə başladı. Tozanaq göz çıxarırdı. Mollanın yanına gəlib-gedən yox idi, bazarı çox kasad olmuşdu. Birdən qapı açıldı, qonşusu içəri girdi. Salam verib oturdu. Söhbət zamanı mə'lum oldu ki, mollanın qonşusu gəmidə işləyir. Bir dəfə gəmi ilə Həştərxana gedərkən gəmi orada bir neçə gün qalmalı imiş.

Bikarçılıqdan bazara çıxan muzduru yerlilər nə üstə isə döyüblərmiş. Aləm igidlikdən danışanda, bu da hər yetənə döyülməyindən danışardı.

Molla deyir:

- Bunlar mə'lum. İndi de görüm buraya nə üçün gəlmisən?

Qonşusu deyir:

- Molla əmi, gejə qəribə bir yuxu görmüşəm. İstəyirəm

sənin üçün danışım, anjaq qorxuram kefinə dəyə, çünki yuxuda görmüşəm ki, xudanəkərdə, sən ölmüsən.

Molla deyir:

- Yox, xatirimə dəyməz, danış. Yuxu nə olan şeydir ki, keyfə də dəyə? Yuxunu tərsinə yozarlar, deməli ki, ömrüm uzun olajaq.

Qonşu yerini rahatlayıb danışmağa başlayır:

- Bəli, gördüm ki, sən ölmüsən, meyidini yuyublar, səni kəfənə tutub tabuta qoyublar. Bütün Qur'an oxuyanlar jəmləşib sizə, məxluq dəstə-dəstə gəlib sənə fatihə verir.

Qərəz, gejəni səhərə qədər əliyaylıqlı keçirib, birtəhər səhəri açdıq. Minajat, salat səsi şəhəri bürümüşdü. Üçünjü salatdan sonra jənazəni evdən çıxarıb mafəyə qoyduq.

Mafəni qaldırıb məsjidə tərəf yollandıq. Demək olar ki, şəhər jamaatının hamısı burada idi. Məsjiddə meyit namazı qılındı... Füqaraya halva-külçə paylandı. Oradan nə'şi qaldırıb, dəfn etmək üçün Bibiheybətə apardıq. Jənazəni Hökumə xatunun başına dolandırdıq. Həzrət Bibinin həyətində sənin üçün qəbir qazımaq istərkən bir səs gəldi:

«Həzərat, əl saxlayın! Bu büzürgüvarın yeri bura deyil. Onun qəbri gərək Xorasanda, qardaşım imam Rza türbəsinin yanında qazılsın. Aparın oraya.»

Söz bu yerə çatanda mollanın gözü yaşardı, ağzı açıla qalıb dedi:

- Qonşu, udqunma, danış, rəhmətlik atan da belə yuxulardan danışardı.

- ...Əlqərəz, jənazəni jalal ilə əl üstə qalxızıb dəniz

sahilinə endirdik. «Bismillah» deyib ayağımızı dənizə atdıq.

Göz yumub açan qədərdə Təzə şəhəri Aşqabadı keçib Məşhədə çatdıq. Orada bizə xeyli jamaat qoşulub, jənazəni imam Rza rozəsinə aparıb dolandırdıq. Yenə də qəbir qazımaq istəyirdik ki, ağanın evindən bir nida gəldi: «Ey əhli Məşhəd! Əl saxlayın! Bu jənabı jəddim imam Hüseynin qəbrinin yanında bastırmalısınız. Aparın Kərbəlayimüəllaya ».

Təzədən sənin jənazəni qaldırıb. İran mülkünü keçib, Kərbəla torpağına daxil olduq. Səni imam Hüseynin başına dolandırdıq. İmam da sənin şərafətini yüksək tutub, nə'şini Nəjəfül-Əşrəfdə, həzrət Əlinin qəbrinin yanında dəfn etməyi məsləhət gördü.

Jənazəni gətirdik Nəjəfül-Əşrəfə. Deməki, Nəjəf əhli

qabaqjadan bilirmiş ki, səni oraya aparajağıq. Hamı şəhərin kənarına çıxıb bizi gözləyirdi. Bizi görən kimi sinj-təbil çalınmağa başlandı. Nəjəfin müjtəhidləri irəli gəlib nə'şini bizdən aldılar. Bu vaxt Əli qəbrindən nida gəldi ki, bu mollanın jənazəsi Mədinəyi-Münəvvərdə, Məhəmməd peyğəmbərin qəbrinin yanında dəfn edilməlidir.

Qərəz, oradan üz tutduq Mədinəyə. Səni peyğəmbərin qəbrinin başına dolandırdıq.

...Ayaq tərəfdə sənin üçün təzəjə qəbir qazmağa başlamışdıq ki, nə görsək yaxşıdır? Qazdığımız yerdən bir böyük daş qopdu. Demə, bura köhnə qəbir imiş. İçindən ağ kəfənə bürünmüş bir meyit çıxdı. Üzünü jamaata tutub dedi:

- Ey müsəlmanlar, məgər sizin gözünüz yoxdur? Bura

zibillikdir? Aparın atın onu zibil qutusuna, mümkün etsəniz yandırın ki, üfunəti aləmə yayılmasın.

Biz də elə elədik və kor-peşman dala qayıtdıq.

- Molla əmi, bir stəkan da çay olar?

Molla əsəbiliklə çığırdı:

- Dur rədd ol buradan! Sənə çay vermək haramdır!

İMAMZADƏ VƏ TÜLKÜ

Bir kişi qonşu kəndə gedəndə gördü ki, yolun kənarında od qalanıb, bir sandıq yanır. Kişinin sandığa hayıfı gəldi, onu odun içindən çıxartdı. Açıb içinə baxanda gördü ki, zorba bir ilan qıvrılıb qalıb. İlan tez sarıldı kişinin boynuna, dil açıb dedi:

- Sən ki məni oddan xilas elədin, bunun əvəzində mən də sənə yaxşılıq eləmək istəyirəm. Yaxşılığım da bu olajaq ki, özün deyəsən, səni harandan sanjım.

Kəndli çox yalvarıb-yaxardı, heç bir şey çıxmadı. Bu dəmdə oradan bir tülkü keçirdi. Tülkü onların mübahisəsini eşidib yaxına gəldi:

- Nə olub, qardaşlar?

Kəndli dedi:

- Bu sandıq o odun içində yanırdı, hayıfım gəldi, çıxartdım ki, yanmasın. Sandığı açanda bu ilan içindən çıxdı, sarıldı mənə. İndi də deyir ki, bu yaxşılığın əvəzində səni sanjmalıyam.

Tülkü üz-gözünü turşudub kəndliyə ajıqlandı:

- Kişi, sənin üçün ayıb deyil ki, bu boyda yalan danışırsan? Bu boyda ilan da o sandığa yerləşər?

İlan kəndlinin doğru danışdığına şəhadət verəndə tülkü dedi:

- Sən də yalan danışırsan, axı bu uzunluğunda ilan o sandığa yerləşməz!

- Bax gör nejə yerləşirəm, - deyə ilan kəndlinin boğazından açılıb girdi sandığa. Tülkü kəndliyə işarə elədi ki, sandığı örtsün. Kəndli də sandığı örtdü, götürüb atdı odun içinə.

Tülkü dedi:

- Bu yaxşılığımın əvəzində səndən bir xahişim var: mən ovçuların əlindən buraya qaçmışam. Onlar təpənin o tərəfindədirlər. Əgər səni görsələr, nəbadə onlara deyəsən ki, bu tərəfdəyəm, yoxsa gəlib məni tutarlar.

Ayrıldılar. Kəndli təpəni aşdı, ovçular onu görüb tülkünü soruşdular. O da tülkü gedən tərəfi göstərdi.

Ovçular atı o tərəfə döndərdilər. Tülkünü görüb başladılar qovmağa...

O yaxında bir İmamzadə qəbri var idi. Tülkü İmamzadə qəbrinə yalvardı:

- Ey pir sahibi, məni bu ovçuların xatasından xilas elə. Nəzir eləyirəm ki, hər gün gəlib quyruğumla bu yerləri süpürərəm.

Tülkü gördü ki, qəbrin yanında yuvaya oxşar bir deşik açıldı, tez girdi oraya. Ovçular nə qədər axtardılarsa, tapa bilmədilər.

Tülkü yuvada xeyli qaldı, axırda darıxdı. Başını azajıq bayıra çıxarıb baxdı, heç kimi görmədi. Ürəklənib yavaşyavaş yuvadan çıxdı. Üzünü tutdu İmamzadənin qəbrinə və dedi:

- Ey pir sahibi! Çox sağ ol ki, tülküyə inandın, məni yuvada saxladın. Anjaq bilməlisən ki,. Mənim süpürgəm yoxdur. Quyruğumla bu qədər yeri nejə süpürə bilərəm?

Güjün varsa, o kəndliyə qəzəb elə ki, yaxşılığı itirdi, məni ovçulara nişan verdi.

QÜDRƏTİ-İLAHİ

Bir kişi səfərə gedirdi, bir bardaq qızılını əmanət saxlamaq üçün qazının yanına gətirdi. Qazı evin taxçasını pul yiyəsinə göstərib dedi:

- Öz əlinlə əmanəti taxçaya qoy, gəlib öz əlinlə də oradan götürərsən.

Kişi bardağı taxçaya qoyub getdi. Qazı bardağı açıb, qızılları boşaltdı, bal ilə doldurdu.

Bir neçə aydan sonra pul yiyəsi gəlib əmanətini istədi. Qazı taxçanı göstərib dedi:

- Özün qoyduğun yerə əl uzat, götür.

Kişi bardağı götürüb evinə apardı. Açıb içində qızıl əvəzinə bal gördü. Durub başılovlu qazının yanına gəlib, əhvalatı danışdı. Qazı halını pozmadan dedi:

- Allahın qüdrətindən uzaq deyil, səni heçdən yaradan allah qızılı da bal eləyə bilər.

Kişi kor-peşman evinə qayıtdı, özünü məzəmmət etməyə başladı: «Mənə deyən gərək, ay axmaq, adam da qoyunu qurda tapşırar!»

...Haradansa Bəhlul Danəndə bu əhvalatı eşitdi, kişini çağırtdırıb dedi:

- Heç ah-uf eləmə, get evinə, üç-dörd aya sənin pullarını qazıdan alarıq.

Qazının oğlanları Bəhlulun evində ondan dərs alırdılar.

Bəhlul ovçuların vasitəsilə bir jüt ayı balası tapdırdı və onlara tə'lim verməyə başladı. Əvvəljə qazının müqəvvasını düzəltdi. Onu başında əmmamə, çiynində əba, yerdə əyləşən qoyub, hər gün ayı balalarını müqəvvanın dizi üstə yedirib içirdirdi...

Beləliklə, ayı balaları qazının müqəvvasına öyrəşdilər.

Bir gün Bəhlul dərsdən sonra qazının oğlanlarını evə buraxmadı, onları bir otağa saldı. Qazı axşamüstü

oğlanlarının evə gəlmədiyini görüb Bəhlula xəbər göndərdi ki, uşaqlar niyə evə qayıtmayıblar? Bəhlul da javab verdi ki, təəjjüblü bir hadisə baş verib: uşaqlar dönüb ayı olublar; qazı gəlib ayı balalarını apara bilər. Bu xəbəri eşidən qazı tez Bəhlulun yanına getdi. Bəhlul ona da əvvəl dediyi sözləri söylədi.

Qazı gedib Haruna şikayət elədi. Harun Bəhlulu çağırtdırıb əhvalatı soruşdu. Bəhlul dedi:

- Xəlifə sağ olsun, qazının uşaqları kitab oxuduqları zaman mən bayıra çıxmışdım, qayıdıb otağa girəndə gördüm ki, uşaqların yerində iki ayı balası əyləşib. O dəqiqə başa düşdüm ki, allahın qüdrətilə uşaqlar dönüb ayı balası olublar. İnanmayırsınızsa, gedim bu saat ayı balalarını, yə'ni qazının uşaqlarını gətirim məjlisə.

Bəhlul getdi, qazı Harunun məjlisində oturub gözlədi.

Çox çəkmədən Bəhlul ayı balalarını Harunun məjlisinə gətirdi. Bəhlul iki gün idi ki, ayı balalarını aj saxlayırdı. İçəri girjək onları buraxdı. Ayılar ətrafa baxmayıb, birbaş qazının üstünə jumdular və həmişəki adətləri üzrə, burunları ilə onun əbasının və ləbbadəsinin altını axtarmağa başladılar.

Bəhlul dedi:

- Xəlifə sağ olsun, hərgah bunlar qazının uşaqları deyilsə, bəs niyə məjlisdə oturan bu qədər adamı qoyub təkjə qazının üstünə jumdular?

Qazı mə'yus olub evinə qayıtdı. Axşam oljaq Bəhlulun yanına gəlib dedi:

- Bəhlul, düzünü de, bu nə kələkdir mənin üçün qurmusan? Axı adam dönüb ayı ola bilməz!

Bəhlul dedi:

- Sənə əmanət verən kişinin balı qızıl olmayınja, ayı balaları da dönüb sənə oğul olmayajaqlar.

Qazı tutduğu işdən peşman olub, qızılları Bəhlula verdi.

Bəhlul da uşaqları buraxıb, qızılları sahibinə qaytardı.

KƏFƏh OĞRUSU

Bir kişinin sənəti həm mollalıq, həm də ölü yumaq idi. Bundan əlavə hərdənbir qəbiristana da gedərdi, onabuna pulla yasin oxuyardı. Elə ki, gördü bir təzə ölü gətiriblər, halva-çörəyi alıb yeyəndən sonra gedib bir tərəfdə gününü keçirərdi, qaş qaralandan sonra isə təzə ölünün qəbrini açıb, kəfənini çıxardar, aparıb evində saxlar, lazım olanda baha qiymətə satardı.

...Onun xəstə bir qonşusu vardı, özü də mollanın fırıldağını bilirdi. Bir gün mollanı çağırtdırıb yanına

əyləşdirir. Ev adamlarını o biri otağa keçirib mollaya deyir:

Sənin əməllərini də yaxşı bilirəm.

Sonra xəstə qonşu yastığının altından iki dənə təzə kəfən çıxardıb mollanın qabağına qoyur.

- Bax, ikisi də birdir, hansını bəyənirsən götür, apar, anjaq qonşuluqda səndən bir xahişim var: mən öləndən sonra gedib qəbrimi açma, kəfənimi çıxartma.

Molla kəfənin birini götürüb gedir. Bir neçə gündən sonra xəstə ölür. Mollanı çağırırlar, gəlib ölünü yuyur. Aparıb dəfn edirlər. Axşam olur. Molla öz-özünə deyir: «Yaxşı, bu qonşum öldü, dəfn də elədik, onsuz da bu kişi torpaq altında çürüyəjək, təzə kəfən nə üçün xarab olsun?»

Durub gedir, qonşunun qəbrini açır, ölünü soyundurur,

kəfənini götürür və fikirləşir: «Mən bir nəfərə görə səliqəmi poza bilmərəm!»

BU DA ONUN DƏRİSİ

Bir çodar öz qoyunlarını yaylağa aparırkən axşamüstü bir yerə çatıb kəndin mollasına qonaq olur. Mollanın güzəranının pis keçdiyini görüb ona rəhmi gəlir, deyir:

- Molla əmi, mənim sənə yazığım gəlir, istəyirəm ki, sənə yaxşılıq eləyim.

Molla deyir:

- Mən də əvəzində dua elərəm, allah günahlarından keçər. Çodar deyir:

- Mənim qoyunlarım çoxdur. Onların yüzünü əmanət olaraq sənə tapşırıb gedəjəyəm. Bir ilin ərzində qoyunlardan nə xeyir gəlsə, süd, yun, bala, hamısı sənin. İl başında gəlib qoyunlarımı aparajağam.

Molla çox şad olub yüz qoyunu təhvil alır. Çodar gedir.

Molla başlayır, nə başlayır! Qoyunların kəsiləninі kəsir, satılanı satır. İl başına bir qoyun qalır. Bir gün çodarın yaylağa gəlməsini mollaya xəbər verirlər. Molla axırınjı qoyunu da kəsir. Ətini qovurub bardağa doldurur, dərisini də bir künjə atır.

Çodar gəlir. Qoyunları həyətdə görməyəndə fikirləşir ki, yəqin molla sürünü çöldə saxlayır. Görüşüb əyləşəndən sonra molla arvadını səsləyir:

- Arvad, dur get qonşudan bir kasa qatıq al, de ki, mollanın qonağı gəlib.

Çodar təəjjüb edir soruşur:

- Molla, qoyunları harada saxlayırsan?

Molla, divardan asılmış hesab çotkasını götürüb çodarın qabağına qoyur:

- Mən deyim, sən sal... Sən mənə yüz qoyun vermişdin,düzdür?

- Bəli, düzdür...

- Otuzunu verdim qəssaba, çıx, iyirmisini gətirmə hesaba, çıx. Otuzu qayadan uçdu, çıx. On doqquzu qarnıma düşdü, çıx. Yerdə qaldı birisi – bu da onun dərisi!

TƏKLƏMƏSƏN, DÖYMƏZSƏN

Axund, seyid və dərviş yol ilə keçirkən hasarlı bir bağa rast gəlirlər. Birtəhər hasarı aşıb bağa girirlər. Meyvələrdən dərib yeyərkən bağban gəlib çıxır. Hörmətlə onlara deyir:

«Burada niyə əyləşibsiniz! Evimizə buyurun!»

Onlar razılıq edib evə gəlmirlər. Onda bağban dərvişə deyir:

- Dur gedək, lamahala, sənə bir palaz verim, gətir,

salın altınıza.

- Gedək.

Bağban dolama yollarla dərvişi bağın o başına aparıb soruşur:

- Ağa dərviş, harada yazılıb ki, xalqın hasarlı bağına ijazəsiz girəsən və sahibindən xəbərsiz meyvələrini dərib yeyəsən?

Bunu deyib dərvişi yıxır yerə, öz qurşağı ilə onu bir ağaja bağlayıb o ki var döyür. Sonra axundla seyidin yanına qayıdıb soruşur:

- Bəs dərviş hanı? Mən ki, sizin üçün onunla xalçapalaz, balış göndərdim!

Axund deyir:

- Yəqin ki, yolu azıb.

Bağban bu dəfə seyidə deyir:

- Onda dur gedək, dərvişi axtaraq.

Bağban seyidi də bağın o biri tərəfinə aparır, yaxşıja

döyəndən sonra bir ağaja bağlayıb, axundun yanına qayıdır.

Axunda yaxınlaşıb deyir:

- Axund ağa, de körüm, kimdən izn aldın, bu bağa girdin? Sənin təbliğ etdiyin şəriət buna nə vaxt ijazə verib?

Bu ki, açıq-açığına oğurluqdur! – Bunu deyib düşür axundun üstünə, o ki var, döyur. Sonra hər üçünü buraxıb deyir:

- Gedin, bir də belə qələtləri eləməyin!

Odur ki, deyiblər: «Təkləməsən, döyməzsən!»

ÜÇ AXMAQ

Üç molla küçədə əyləşib söhbət edirdi. Bir tajir onların yanından keçəndə salam verdi. Mollaların hərəsi tajirin salamına bir jür əleykəssalam dedi, sonra da bir-biri ilə mübahisəyə başladılar: «Niyə sən tajirin

salamına javab verdin, axı o, mənə salam verdi!», «Yox, o, salamı mənə verdi...»

Həqiqəti aşkara çıxarmaq üçün üçü də tajirin ardınja qaçıb dedi:

- A kişi, doğrusunu de, sən salamı kimə verdin?

Tajir gülümsəyib dedi:

- Hansınız axmaqsınızsa, mən salamı ona vermişəm. Sübut edin.

Mollalardan biri özünü irəli verib dedi:

- Mən məsjiddə uşaqlara dərs verirəm. Şagirdlərimə öyrətmişəm ki, nə vaxt səbir gətirsəm, qələm-kağızı yerə qoyub desinlər: «Molla, xeyir olsun!» Bir gün evdən xəbər gəldi ki, arvadım quyudan su çəkəndə satılı quyuya düşüb,

çıxarmaq lazımdır. Böyük şagirdlərdən bir neçəsini götürüb evə gəldim. İpi belimə bağladım, onlar məni

quyuya salladılar. Quyuda ipi belimdən açıb satıla bağladım.

Şagirdlərim satılı çəkib çıxartdılar. Sonra ipi öz belimə bağladım, onlar yavaş-yavaş məni dartmağa başladılar.

Quyunun ağzına bir az qalmış nejə oldusa, səbir gətirdim.

Şagirlər ipi buraxıb, həmişəki adətləri üzrə əllərini bir-birinə vurub dedilər: «Molla, xeyir olsun!» Quyunun dibinə getdim.

Çox əziyyətdən sonra məni çıxartdılar. Beləliklə, özüm qolqabırğamı sındırıb, aylarla yorğan-döşəkdə yatdım. Hələ də yaxşı olmamışam. Bu axmaqlıq deyil, bəs nədir?

İkinji molla dedi:

- Mən də dərs verən mollayam, özüm də qayğanaq

yeməyi çox sevirəm. Bir gün evə qayıdanda gördüm ki, arvad təndir üstə əyləşib çörək yapır. Ürəyim yaman qayğanaq istəyirdi... Arvaddan çox qorxduğuma görə səsimi çıxartmadım, yavaşja otağa girib ləmədən beş dənə yumurta götürüb papağımın içinə yığdım, bardaqdan da iki qaşıq yağ götürüb kağıza büküb, qoltuq jibimə qoydum. Fikrim bu idi ki, gedib yaxındakı dükanda qayğanaq bişirim. Yavaşyavaş otaqdan çıxmaq istəyəndə yıxıldım. Arvad məni görüb çağırdı: «Ay kişi, gəl mənə kömək elə, xəmiri yastıla, çörəklər küt gedir». Qalxıb arvada köməyə gəldim. Demə, təndirin istisindən qoltuq jibimdəki yağ əriməyə başlayıbmış. Bunu görən arvad dedi: «Ay kişi, bu nədir?»

«Yağdır» dedim «qayğanaq bişirməyə aparırdım». «Yağı da, ay axmaq, jibə qoyarlar?» deyə, arvad ikiəlli

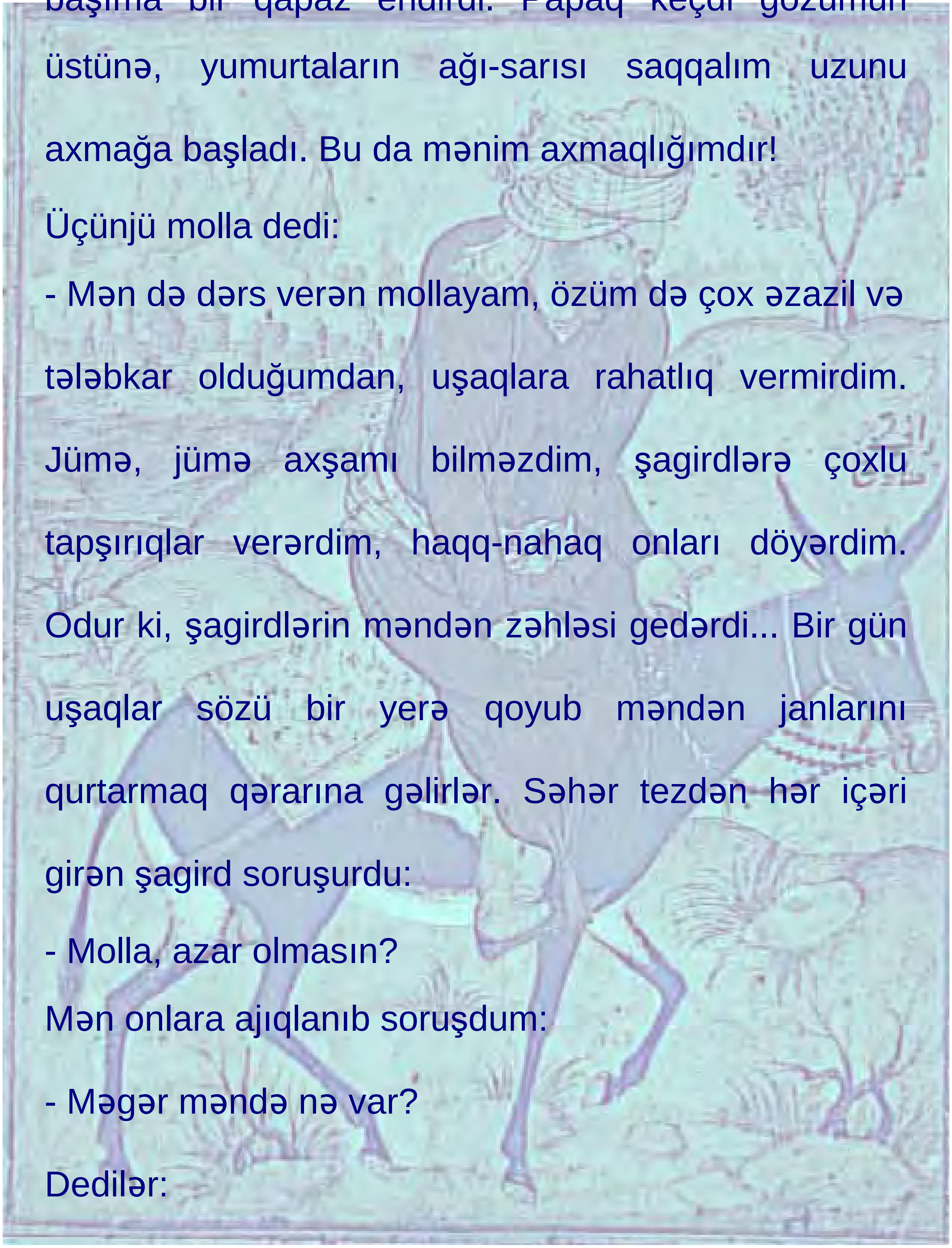

başıma bir qapaz endirdi. Papaq keçdi gözümün üstünə, yumurtaların ağı-sarısı saqqalım uzunu axmağa başladı. Bu da mənim axmaqlığımdır!

Üçünjü molla dedi:

- Mən də dərs verən mollayam, özüm də çox əzazil və tələbkar olduğumdan, uşaqlara rahatlıq vermirdim. Jümə, jümə axşamı bilməzdim, şagirdlərə çoxlu tapşırıqlar verərdim, haqq-nahaq onları döyərdim. Odur ki, şagirdlərin məndən zəhləsi gedərdi... Bir gün uşaqlar sözü bir yerə qoyub məndən janlarını qurtarmaq qərarına gəlirlər. Səhər tezdən hər içəri girən şagird soruşurdu:

- Molla, azar olmasın?

Mən onlara ajıqlanıb soruşdum:

- Məgər məndə nə var?

Dedilər:

- Molla əmi, rəngin sapsarıdır, gözlərin düşüb çuxura, ordların batıb, daha nə bilim... Fikirləşdim ki, bəlkə doğrudan da məndə bir şey var... Janıma üşütmə düşdü, yavaş-yavaş başımı məsjidin divarına söykədim ki, özümə toxtaqlıq verim, mümkün olmadı... Titrəmə janımı almışdı.

Axırda naəlaj şagirdlərə dedim:

- Uşaqlar, bu gün dərsdən azadsınız, gedin evinizə, mən də gedim evdə yatım, görək sabah nə olar?

Böyük şagirdlərdən bir neçəsi irəli gəlib dedi:

- Molla, biz razı olmarıq ki, sən ayaqla gedəsən, axı bərk xəstəsən. Gərək səni dalımızda aparaq!

Qərəz, uşaqlar məni arxalarına alıb evə gətirdilər.

Arvad mənim üçün yer salıb, bişirdiyi bozbaşın küftələrini

çıxartdı, suyuna düyü töküb şorba hazırlamağa başladı.

Küftələri də başımın üstündəki dolaba qoydu. Küftənin iyi yorğan-döşəkdə məni elə çaldı ki, biixtiyar dolabı açıb küftənin birini götürdüm... Bir dişləm vurmuşdum ki, arvadın ayaq səslərini eşitdim. Qorxudan küftənin hamısını ağzıma soxdum. Ağzımı yumub dayandım. Arvad içəri girib məni bu halda görəndə elə bildi ki, sifətim şişib, qorxusundan çığırmağa başladı: «Vay, evim yıxıldı! Kişi şişib motala dönüb!» Qonşudakı dəlləyi çağırmağa qaçdılar. Mən də fikirləşdim ki, ağzımdakı küftəni yesəm, dəllək görəjək ki, ordum batıb, arvadı danlayajaq. Deyəjək ki, şiş nə tez yatdı? Yaxşısı budur ki, dayanıb gözləyim, görüm başıma nə gəlir...

Dəllək gəldi. Barmağı ilə ordumu yoxladı, «ağzıvı aç» dedi.

Qorxumdan açmadım. Dəllək üzünü arvada tutub dedi: «Bu yaman dərddir gərək çərtilsin» Arvad razı oldu, ordumu çərtib küftəni çıxartdılar. Budur bu da ülgüjün yeri!

Tajir dedi:

- Mən eşitmişdim ki, molla tayfası ağıldan kəm olar, anjaq sizin kimilərini nə eşitmişdim, nə də görmüşdüm. O ki qaldı salama, mən sizi ağıllı adam bilib salam vermişdim, demə, siz zırrama, əməlli-başlı gijmişsiniz.

DƏRVİŞ VƏ TƏMBƏL

Bir kişi çox tənbəl idi, əlindən heç bir şey gəlmirdi. Arvadı işlərdi, o yeyərdi. Nəhayət, arvad jəzana gəlib deyir:

- A kişi nə vaxtajan evdə oturajaqsan? Yə'ni odun da qıra bilməzsən?

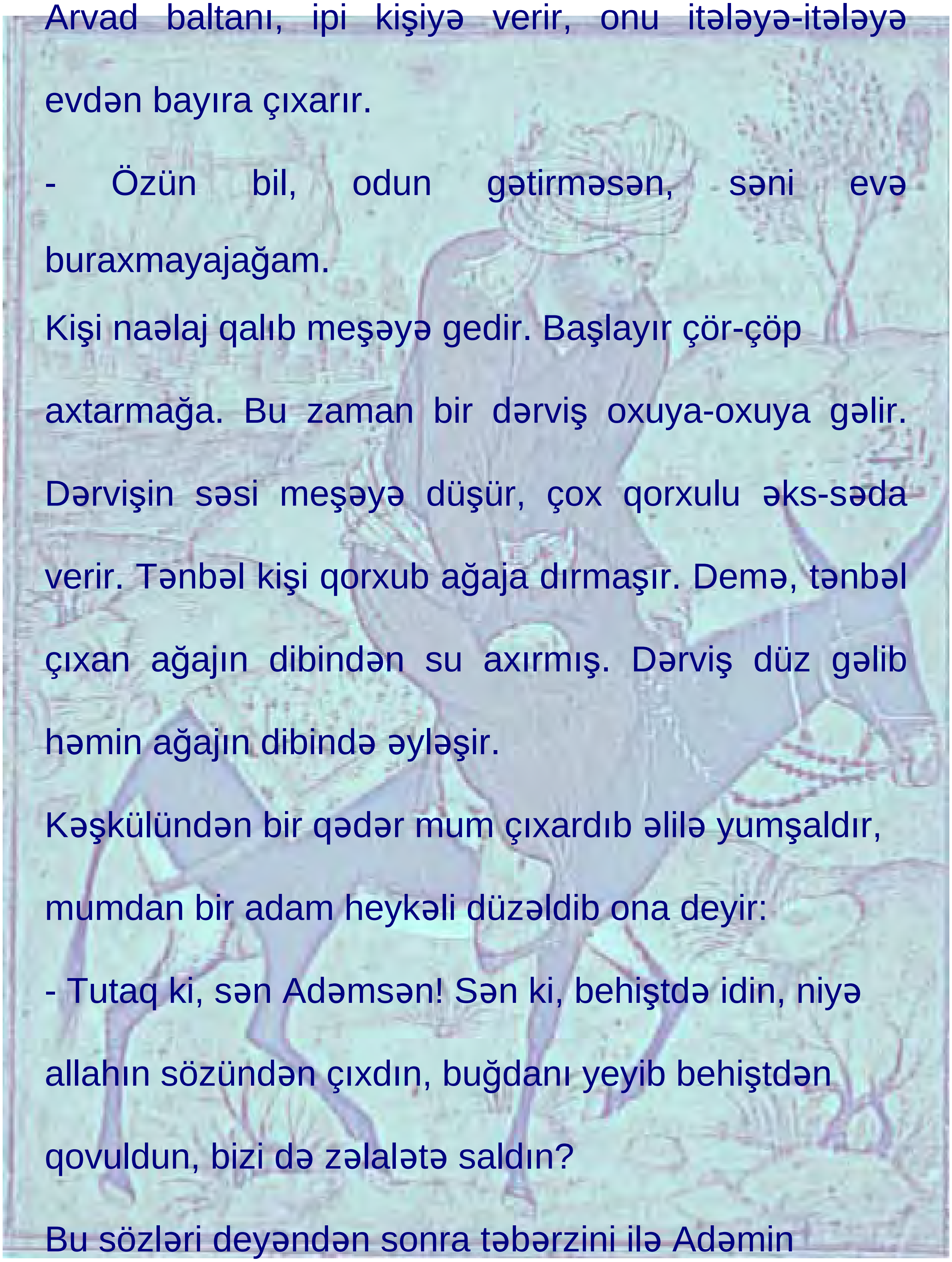

Arvad baltanı, ipi kişiyə verir, onu itələyə-itələyə evdən bayıra çıxarır.

- Özün bil, odun gətirməsən, səni evə buraxmayajağam.

Kişi naəlaj qalıb meşəyə gedir. Başlayır çör-çöp axtarmağa. Bu zaman bir dərviş oxuya-oxuya gəlir. Dərvişin səsi meşəyə düşür, çox qorxulu əks-səda verir. Tənbəl kişi qorxub ağaja dırmaşır. Demə, tənbəl çıxan ağajın dibindən su axırmış. Dərviş düz gəlib həmin ağajın dibində əyləşir.

Kəşkülündən bir qədər mum çıxardıb əlilə yumşaldır, mumdan bir adam heykəli düzəldib ona deyir:

- Tutaq ki, sən Adəmsən! Sən ki, behiştdə idin, niyə allahın sözündən çıxdın, buğdanı yeyib behiştdən qovuldun, bizi də zəlalətə saldın?

Bu sözləri deyəndən sonra təbərzini ilə Adəmin

başından vurub iki parça eləyir. Bir qədər sonra həmin mumdan başqa surətlər yaradıb, onları da bu qayda ilə öldürür. Sonra, dərviş bir əjaib-qərayib heykəl düzəldir.

...Dərvişin bu işlərinə tənbəl ağajdan təəjjüblə baxırdı. Bir də görür ki, dərviş üzünü təzə heykələ tutub deyir:

- Belə hesab edək ki, sən Allahsan! Ey Allah, əgər sən doğrudan da allahsansa, bəs araya fəsad salan peyğəmbərlərin ipini niyə dartmadın?

Dərviş bu sözləri deyəndən sonra təbərzinini qaldırdı ki, allahı da öldürsün, kişi biixtiyar qışqırdı:

- Ağa dərviş, amandır, allahı öldürmə, dünya künfəyəkun olub dağılar!

Dərviş elə bildi ki, bu sözlər qeybdən gəlir, qorxudan bağrı çatlayıb öldü.

Tənbəl ağajdan xeyli baxandan sonra gördü ki, dərviş

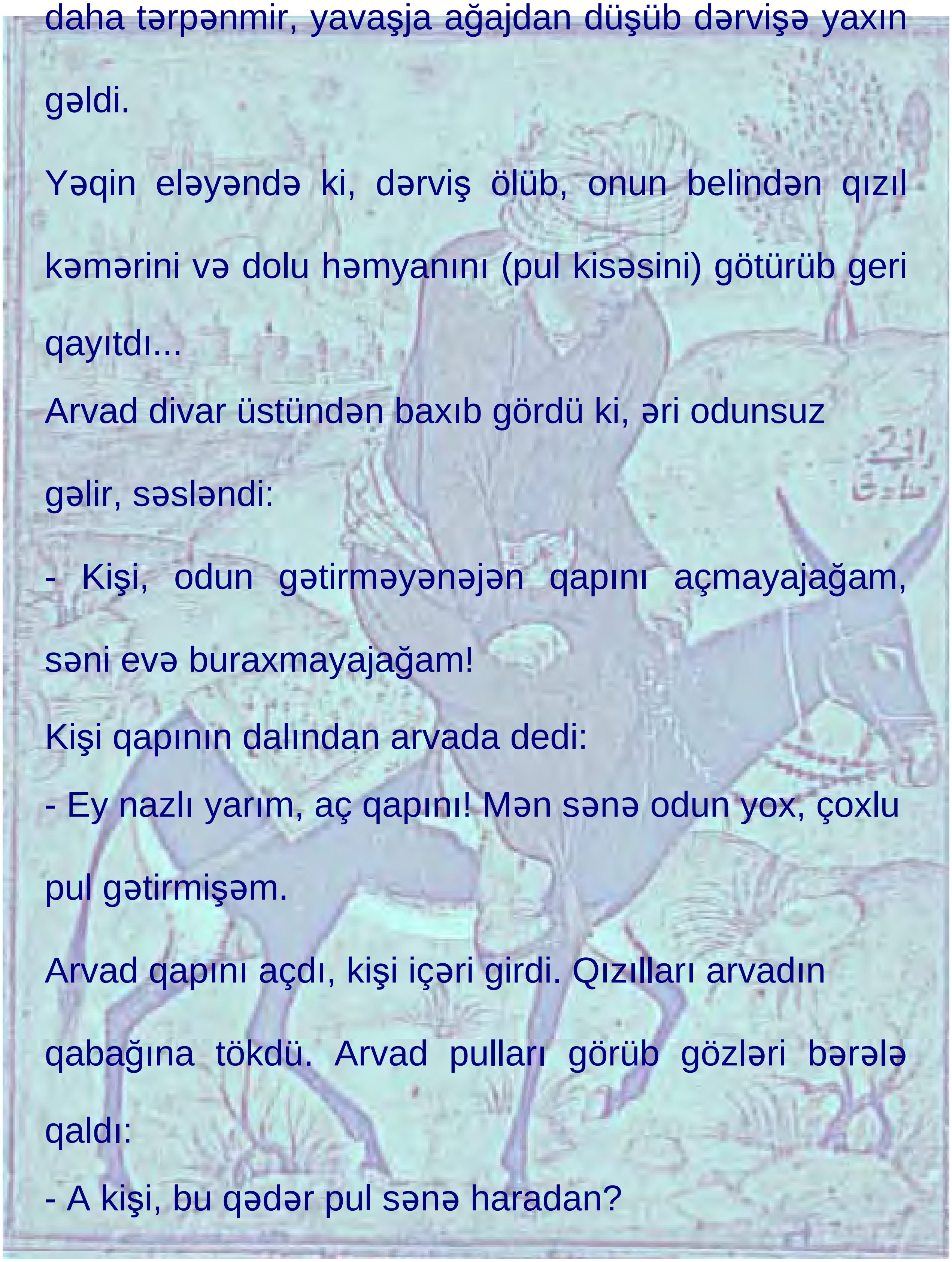

daha tərpənmir, yavaşja ağajdan düşüb dərvişə yaxın gəldi.

Yəqin eləyəndə ki, dərviş ölüb, onun belindən qızıl kəmərini və dolu həmyanını (pul kisəsini) götürüb geri qayıtdı...

Arvad divar üstündən baxıb gördü ki, əri odunsuz gəlir, səsləndi:

- Kişi, odun gətirməyənəjən qapını açmayajağam, səni evə buraxmayajağam!

Kişi qapının dalından arvada dedi:

- Ey nazlı yarım, aç qapını! Mən sənə odun yox, çoxlu pul gətirmişəm.

Arvad qapını açdı, kişi içəri girdi. Qızılları arvadın qabağına tökdü. Arvad pulları görüb gözləri bərələ qaldı:

- A kişi, bu qədər pul sənə haradan?

Kişi başına gələn əhvalatı danışandan sonra dedi:

- Bu pul ölümüzə də bəsdir, dirimizə də... Daha oduna getməyəjəyəm!

ON İKİ NƏĞMƏ

Mollanın bir qıza gözü düşür. Qız ona tay olmadığı üçün mollanı dolamaq məqsədilə deyir:

- Mənim ərim gərək saz çalmağı bajarsın.. bir halda ki, molla saz çalmağı haram buyurub, bizimki tutmayajaq.

Molla deyir:

- Ay mənim janım-jiyərim, təki sən razı olasan, mən buna yol taparam. Lap saz da çalaram, qaval da!

Doğrudan da molla bir çalğıçının vasitəsilə on iki nəğməni tamam öyrənir və gəlib qız üçün çalır. Qız görür ki, molla dediyini eləyir, işi bir az da çətinə salır:

- Ay molla – deyir,- bu kifayət deyil, hərgah sən doğrudan da məni istəyirsənsə, gərək mənim xatirimə

məsjiddə minbər üstündə xəlayiq arasında saz çalasan.

Molla deyir:

- Heç eybi yoxdur, hiyleyi-şərə nə var? Baş üstə, məsjiddə də çalaram.

Molla əbasının altına bir saz qoyub məsjidə gəlir, minbərə çıxır. Bir qədər o yandan, bu yandan danışandan sonra gəlir mətləb üstünə, çalğının haram olmasını söyləyir:

«Jamaat! Dünyada neçə jür çalğı havası var ki, bunlara on iki nəğmə deyirlər. Bunları çalmaq haramdır. Bir hava da var ki, onu çalmaq jayizdir. Bunları sizə sözlə başa sala bilmərəm.

Lazımdır ki, əyani olaraq göstərim.

Molla əbasının altından sazı çıxardır. Jamaat

təəjjüblənir. Məsjid hara, minbər üstə mollanın saz çalmağı hara? Molla deyir:

- Jamaat, heç təəjjüb eləməyin, mənə diqqətlə qulaq asın. Çalmağa başlayır və hər nəğməni çalıb qurtarandan sonra deyir: «Bu havanı çalmaq jayiz deyil, haramdır!» Bu qayda ilə on iki nəğməni çalıb qurtarır. Axırda deyir:

- Bu çaldıqlarımın hamısı haramdır. Anjaq bir hava da var ki, ona on üçünjü nəğmə deyirlər, onu çalmaq halaldır, o da budur! O, sazı minbərin kənarına vurub sındırır və deyir:

«Belə etmək lazımdır, harada saz gördünüz vurub sındırın!»

Molla məsjiddən çıxıb gəlir qızın yanına. Qız deyir:

- Molla, doğrudur çaldın... Amma bir adamın iki, qövlü ilə fe'li bir olmaya, mən ona yaxın düşmərəm. Rədd ol! Mən

sənin kimi ikiüzlüyə getmərəm!

İNSAN VƏ ŞEYTAN

Yaz günü bir kişi harasa gedirdi. Birdən göy guruldayıb ildırım çaxdı, şıdırğı yağış yağmağa başladı. Kişi o yan-bu yana nə qədər baxdısa, daldalanmağa bir yer tapmadı.

Axırda əlajı kəsildi, soyunub paltarını bir daşın altına qoydu, özü də üstünə əyləşdi. Bir azdan göydəki buludlar dağıldı, yağış dayandı, gün çıxdı. Kişi paltarlarını geyinib yoluna davam etdi. Şeytan bir insan jildində kişiyə yanaşdı.

Görüşdülər. Kişi soruşdu:

- Kimsən, ay qardaş, haradan gəlib, haraya gedirsən?

Şeytan dedi:

- Mən İblisəm, özüm də istəyirəm ki, şəhərdəki adamları toruma salım!

Kişi dedi:

- Axı bu doğru sözə oxşamır! Mollalar şeytanı bizə başqa şəkildə nişan veriblər. Guya şeytan çox eybəjərdir, bir gözü kordur, yekə burnu var, əndamı tüklüdür, uzun da quyruğu var...

Şeytan gülüb dedi:

- Qələm düşmən əlindədir, nə jür istəyiblər, o jür də təsvir ediblər. Çox şey var ki, mən bilmirəm. Budur, düzüdünyanı su tutub, mən bu kökdə, amma sən qupqurusan.

Mən gərək bir yüz il baş sındıram ki, bilim, yağış altında sən nejə olub ki, islanmamısan?

SƏNİN Fe'linə DÜŞMÜŞƏM

Bir kişi səfərə gedəndə qazıya yüz manat əmanət

tapşırmışdı. Səfərdən qayıdıb qazıdan pulunu istədi. Qazı kişinin pulunu vermədi. Kişi də əlajsız qalıb evinə getdi.

Bu əhvalatdan xəbər tutan bir qonşu arvad kişinin yanına gəlib dedi:

- Fikir eləmə, pulunu qazıdan elə bu gün alaram.

Arvad qonşulardan bir qədər ağır-yüngül birovuz alıb, bir məjməyiyə yığdı, üstünü örtdü. Kişini çağırıb dedi:

- Bax, mən bu qızılları aparıram qazının yanına, əmanət tapşırajağam, mən içəri girəndən bir az sonra sən də dalımja gəl, mənim yanımda qazıdan pulunu istə, onda qazı sənin pulunu verər.

Arvad ev qulluqçusuna isə belə tapşırdı:

- Mən qazının yanına gedəndən bir az sonra dalımja

gəlib deyərsən: - Xanım, gözün aydın olsun,, ağam gəldi.

Arvad qızılları qazının evinə apardı, üstünü açıb göstərdi və dedi:

- Jənab qazı, mənim ərim səfərdədir, bu gün-sabah gəlməlidir. Eşitmişəm evimizə oğru gələjək, ona görə bu qızılları gətirdim ki, saxlayasan.

Qazı qızılları görjək gözləri dörd açıldı və əmanəti qəbul etməyə razı oldu. Arvad qızılları bir-bir təhvil verməyə başladı. Bu zaman həmin kişi içəri girib qazıya salam verəndən sonra:

- Əmanətim üçün gəlmişəm, - deyə, pullarını istədi.

Qazı fikirləşdi ki, hərgah bununla höjətə başlasa, arvad bir məjməyi qızılı ona tapşırmaz, odur ki, dinməz-söyləməz kişinin yüz manatını verdi. Kişi pulu

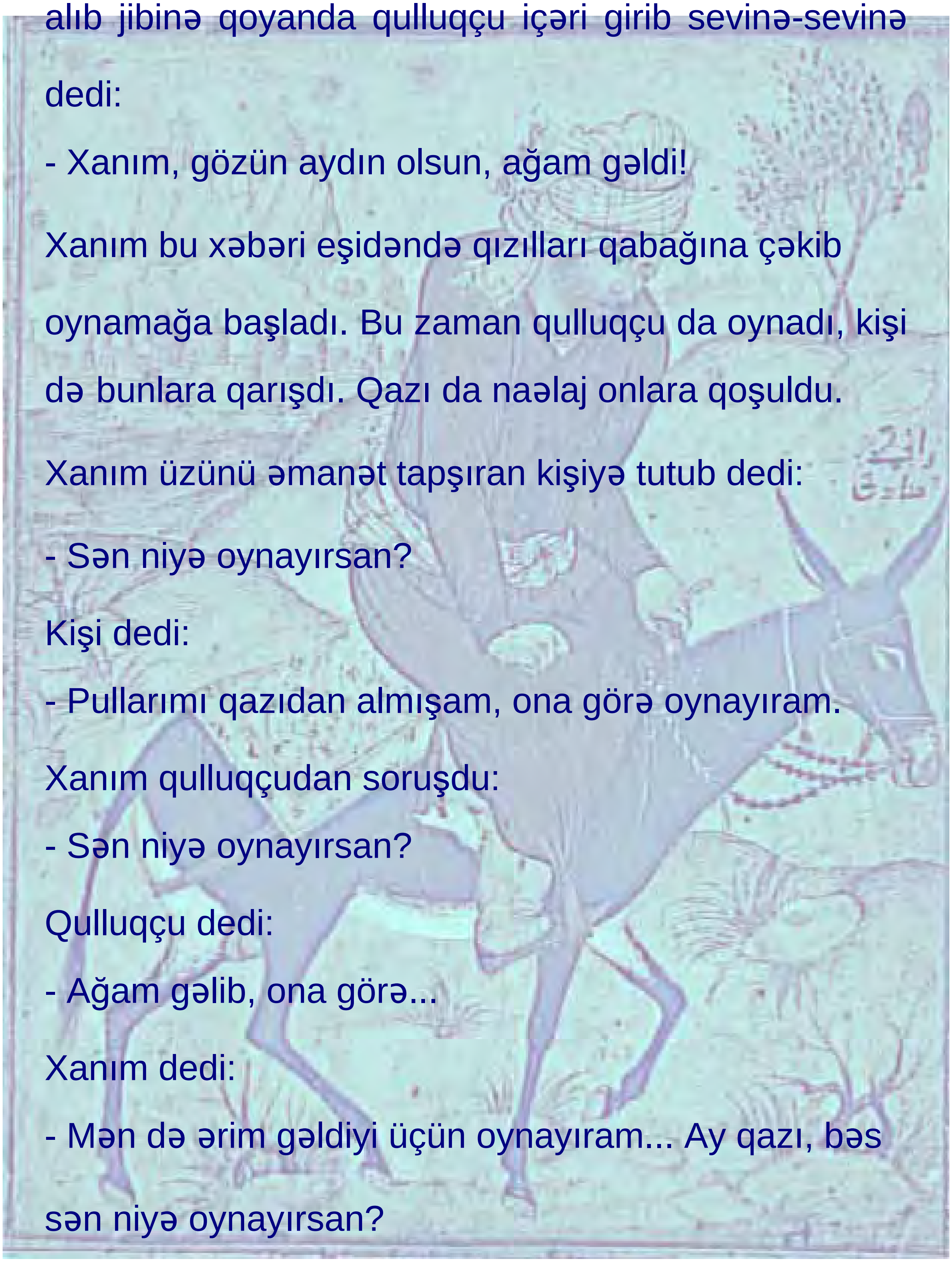

alıb jibinə qoyanda qulluqçu içəri girib sevinə-sevinə dedi:

- Xanım, gözün aydın olsun, ağam gəldi!

Xanım bu xəbəri eşidəndə qızılları qabağına çəkib oynamağa başladı. Bu zaman qulluqçu da oynadı, kişi də bunlara qarışdı. Qazı da naəlaj onlara qoşuldu.

Xanım üzünü əmanət tapşıran kişiyə tutub dedi:

- Sən niyə oynayırsan?

Kişi dedi:

- Pullarımı qazıdan almışam, ona görə oynayıram.

Xanım qulluqçudan soruşdu:

- Sən niyə oynayırsan?

Qulluqçu dedi:

- Ağam gəlib, ona görə...

Xanım dedi:

- Mən də ərim gəldiyi üçün oynayıram... Ay qazı, bəs sən niyə oynayırsan?

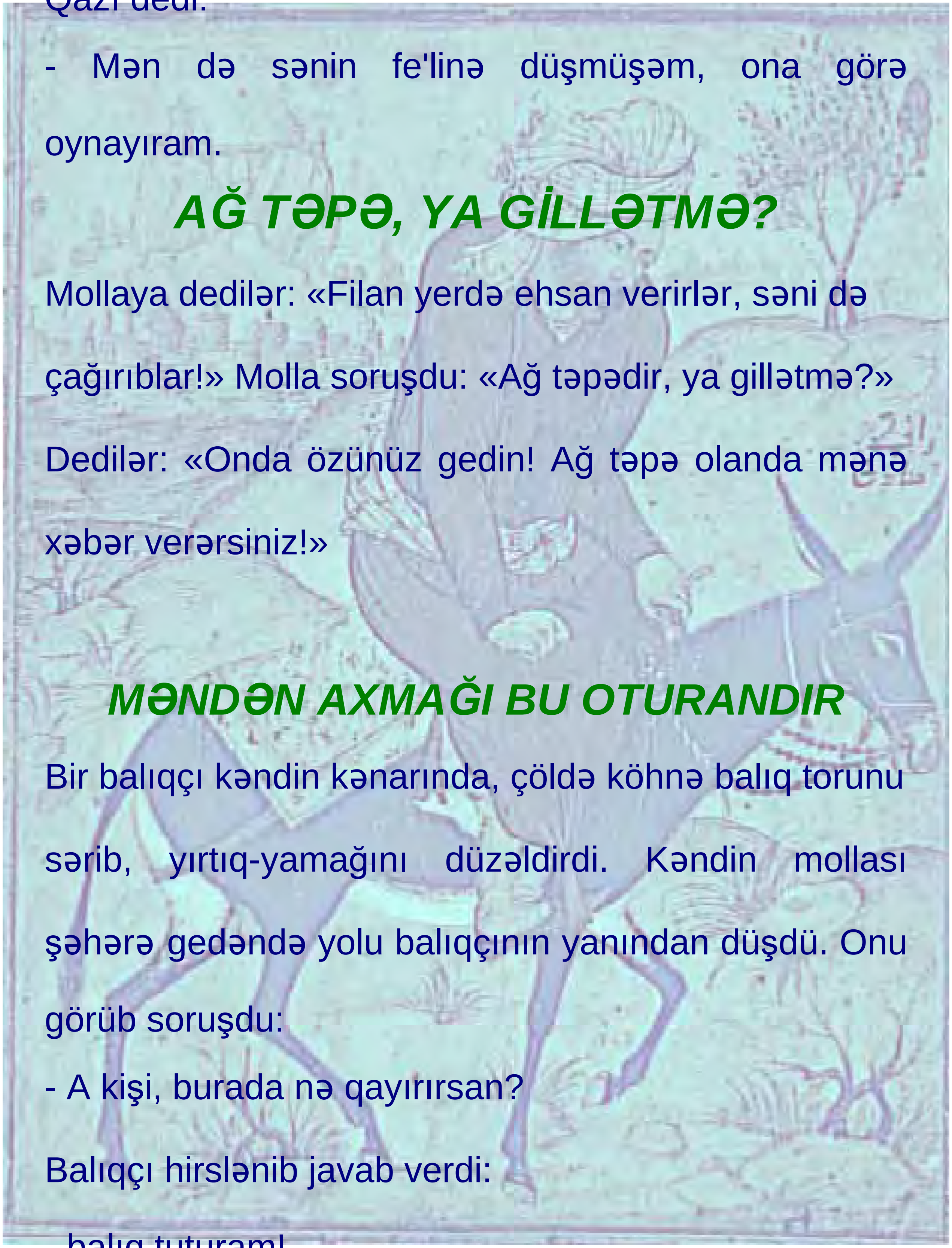

Qazı dedi:

- Mən də sənin fe'linə düşmüşəm, ona görə oynayıram.

AĞ TƏPƏ, YA GİLLƏTMƏ?

Mollaya dedilər: «Filan yerdə ehsan verirlər, səni də çağırıblar!» Molla soruşdu: «Ağ təpədir, ya gillətmə?» Dedilər: «Onda özünüz gedin! Ağ təpə olanda mənə xəbər verərsiniz!»

MƏNDƏN AXMAĞI BU OTURANDIR

Bir balıqçı kəndin kənarında, çöldə köhnə balıq torunu sərib, yırtıq-yamağını düzəldirdi. Kəndin mollası şəhərə gedəndə yolu balıqçının yanından düşdü. Onu görüb soruşdu:

- A kişi, burada nə qayırırsan?

Balıqçı hirslənib javab verdi:

- balıq tuturam!

Molla təəjjüblə:

- Çöldə də balıq tutarlar?

Balıqçı dedi:

- Molla əmi, sən ki, həmişə allahın qüdrətindən danışırsan. Mənjə allahın qüdrətindən uzaq deyil, dəryada balıq verən allah, istəsə, quruda da verər. Odur ki, mən burada balıq tutmaq istəyirəm.

Molla dedi:

- İndi ki, elədir, mən şəhərə balıq almağa gedirdim, daha getmərəm, oturaram gözlərəm, sən balığı tutarsan, mən də səndən alaram!

Molla əyləşib balıqçını gözləyir... Gün keçir, axşam olur, balıqçını öz yırtıq-yamaq işini davam etdirir. Başqa bir şəxs də yol ilə keçirmiş, özü də balıqçının dostlarından imiş. O balıqçı ilə salamlaşıb soruşur:

- Allah qüvvət versin, bu vaxt burada nə qayırırsan?

Balıqçı deyir:

- Balıq tuturam!

Yolçu deyir:

- Ay dost, mən səni bir ağıllı adam bilirdim, nə axmaq adammışsan! Quruda da balıq tutarlar? Balıq dəryada olar!

Balıqçı javab verir:

- Ay dost, məndən axmağı bu molladır, səhərdən əyləşib gözləyir ki, mən səhrada nə vaxt balıq tutajağam, o da məndən balıq alıb aparajaq!

ALLAHÜ-ƏKBƏR, ALLAHU-ƏKBƏR

Balıqçı Dadaşın nökəri Abbas dayı namaz qılmazdı. Ağası ona nə qədər məzəmmət edərdi, o öz sözünün üstündə durub deyərdi «Qılmıram, çünki bilmirəm!»

Dadaş nökərinə namaz qılmağı öyrətmək istədi. Abbas dayını çağırıb ona dedi:

- Ayaq üstə dayan, üzünü də qibləyə çevir. Əllərini qoy qulaqlarının dibinə və de: «Allahü-əkbər». Abbas dayı elə edib dedi:

- «Allahu-əkbər»

Dadaş dedi:

- Olmadı. Mən deyirəm. – Allahü-əkbər! Sən isə deyirsən: Allahu-əkbər! Bir də de: - Allahü-əkbər!

Abbas dayı yenə də öz bildiyini dedi:

- Allahu-əkbər!

Dadaş ajıqlandı:

- Zəhrimar allahü-əkbər!

Nökər elə bildi ki, Dadaşın dedikləri namazın bir hissəsidir, o da təkrar etdi:

- Zəhrimar allahu-əkbər!

Dadaş üz-gözünü turşudub:

- Rədd ol buradan! – deyə çığırdı.

Abbas dayı namaz qılmağı öyrənə bilmədi.

XIRDA OLANDA JÜT-JÜT BASDIRARLAR

Bir molla çox xəsis idi. Evdə çay içmək üçün qəndi lap xırda-xırda doğrayarmış.

Günlərin bir günü mollanın bir qonağı gəlir. Qonağın qabağına çay süzüb qoyurlar. Qonaq görür ki, qənd həddindən artıq xırda doğranılıb. Ona görə də qənd parçalarını ağzına iki-iki, üç-üç qoyub çayı içməyə başlayır.

Qonağın bu hərəkəti mollaya pis təsir edir, soruşur:

- Ay qonaq, sizin yerdə ölünü tək-tək basdırırlar, yoxsa
jüt-jüt?

Qonaq mətləbi başa düşüb deyir:

- Böyük olanda tək-tək, kiçik olanda jüt-jüt, bəlkə də üç-üç basdırırlar.

YOXSA UNUNUZ QURTARIB?

Bir dərs verən molla çox şorgöz idi. Öz şagirdinin anasına vurulmuşdu. Şagirdinə tapşırdı: «Get, anana de ki, molla dedi: «İm-şo»

Uşaq gəlib mollanın tapşırığını anasına çatdırdı. Anası javab verdi ki: «İm-şo». Ertəsi gün uşaq anasının dediyini mollaya dedi. Molla axşamçağı onlara getdi. Arvad mollanı qəbul edib, otaqların birində əyləşdirdi.

Bu anda qapı döyülür, arvadın əri gəlir. Arvad jəld molla olan otağa keçir, mollanın başına bir çarşab salır, qabağına da əl dəyirmanı qoyur. Kisədə arıdılmış buğda var imiş.

Arvad buğdanı mollanın qabağına qoyub deyir: «Kişi gəlib, sən hələlik məşğul ol, görək başımıza nə gəlir!»

Əri içəri girən kimi arvad onun qarşısına yüyürüb deyir:

- A kişi, bu otağa keçmə. Qonşumuzun arvadı gəlib, əl dəyirmanında özləri üçün un çəkir.

Molla səhərəjən əl dəyirmanında un çəkir, bir kisə buğdanı un eləyir. Səhər tezdən birtəhər aradan çıxıb qaçır.

Bir neçə gündən sonra, arvad mollaya sataşmaq məqsədilə, uşağa tapşırır ki, mollaya desin: «İm-şo». Uşaq da mollaya deyir. Molla uşaqdan soruşur: «Yoxsa ununuz qurtarıb?»

YAMANLIĞA YAXŞILIQ

Köhnə Bakıda olan bir əhvalat

Məhəmmədhaşım Bakının yaxınlığındakı kəndlərdən birində yaşayırdı.

Bəndəli isə şəhərdə alver edirdi. Şamaxı yolunda baqqal dükanı vardı.

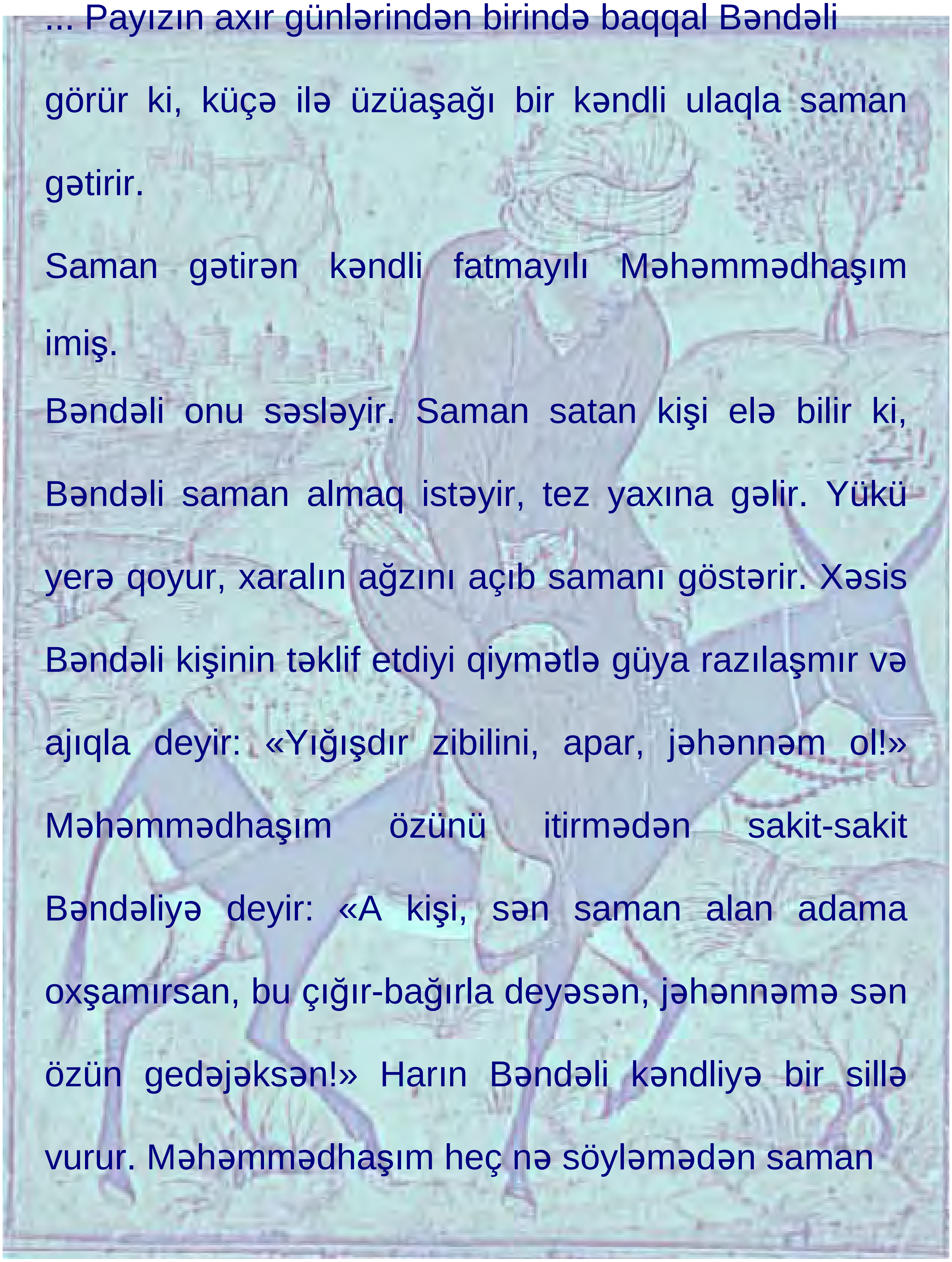

... Payızın axır günlərindən birində baqqal Bəndəli görür ki, küçə ilə üzüaşağı bir kəndli ulaqla saman gətirir.

Saman gətirən kəndli fatmayılı Məhəmmədhaşım imiş.

Bəndəli onu səsləyir. Saman satan kişi elə bilir ki, Bəndəli saman almaq istəyir, tez yaxına gəlir. Yükü yerə qoyur, xaralın ağzını açıb samanı göstərir. Xəsis Bəndəli kişinin təklif etdiyi qiymətlə güya razılaşmır və ajıqla deyir: «Yığışdır zibilini, apar, jəhənnəm ol!» Məhəmmədhaşım özünü itirmədən sakit-sakit Bəndəliyə deyir: «A kişi, sən saman alan adama oxşamırsan, bu çığır-bağırla deyəsən, jəhənnəmə sən özün gedəjəksən!» Harın Bəndəli kəndliyə bir sillə vurur. Məhəmmədhaşım heç nə söyləmədən saman

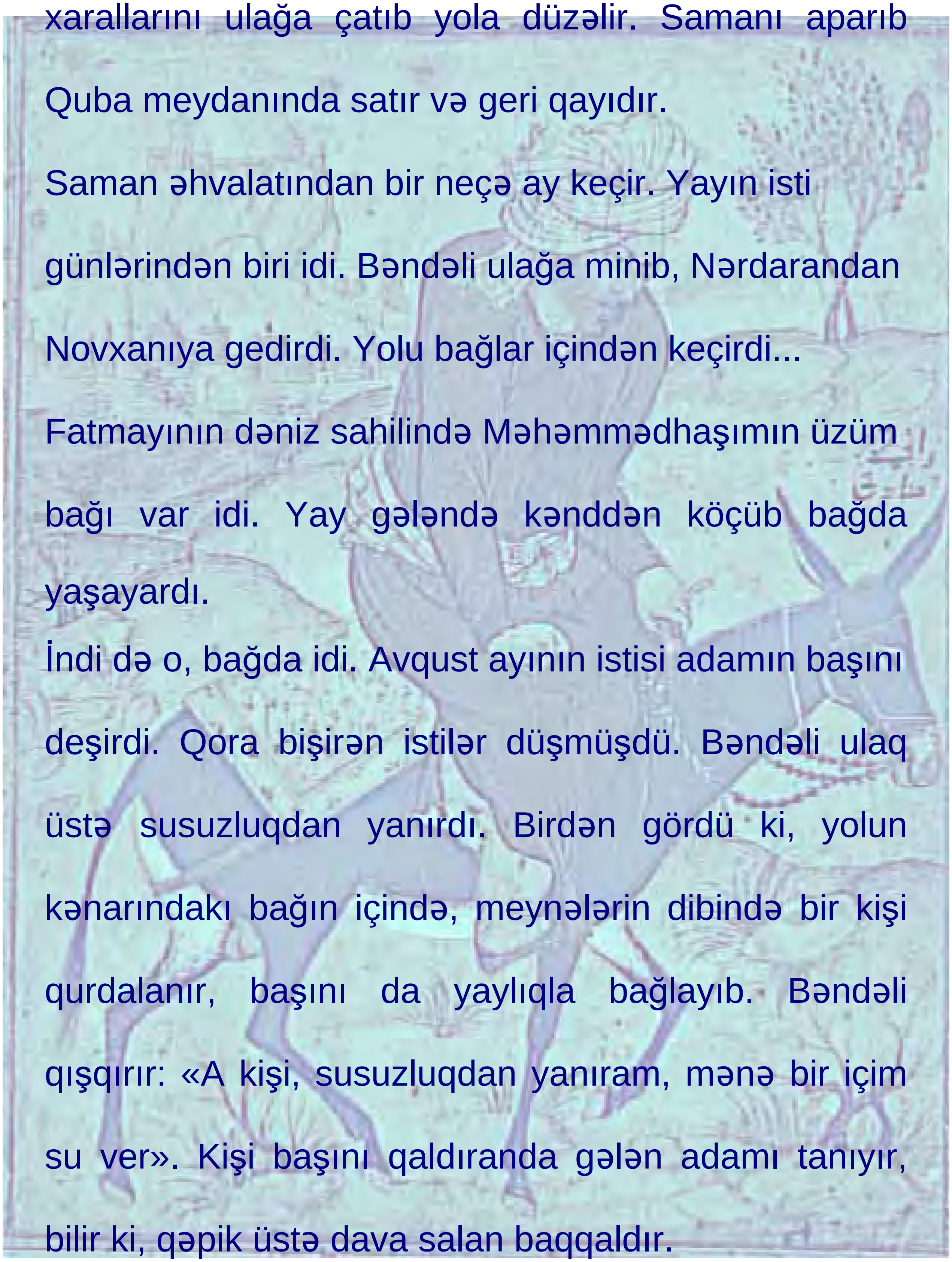

xarallarını ulağa çatıb yola düzəlir. Samanı aparıb Quba meydanında satır və geri qayıdır.

Saman əhvalatından bir neçə ay keçir. Yayın isti günlərindən biri idi. Bəndəli ulağa minib, Nərdarandan Novxanıya gedirdi. Yolu bağlar içindən keçirdi...

Fatmayının dəniz sahilində Məhəmmədhaşımın üzüm bağı var idi. Yay gələndə kənddən köçüb bağda yaşayardı.

İndi də o, bağda idi. Avqust ayının istisi adamın başını deşirdi. Qora bişirən istilər düşmüşdü. Bəndəli ulaq üstə susuzluqdan yanırdı. Birdən gördü ki, yolun kənarındakı bağın içində, meynələrin dibində bir kişi qurdalanır, başını da yaylıqla bağlayıb. Bəndəli qışqırır: «A kişi, susuzluqdan yanıram, mənə bir içim su ver». Kişi başını qaldıranda gələn adamı tanıyır, bilir ki, qəpik üstə dava salan baqqaldır.

Ayağa qalxıb deyir: «Bura istidir, ulağı sür ağajın kölgəsinə, mən gedim su gətirim».

Bəndəli bağ yiyəsini tanımır. Ulağı ağajın altına sürür.

Elə bu vaxt Məhəmmədhaşım bir əlində balaja xalça, o biri əlində çay evdən çıxır, Bəndəliyə yaxınlaşıb deyir: «Hava bərk istidir, su içmək zərərdir. Ulaqdan düş, əyləş, bir qədər dinjəl, çay iç, sonra gedərsən!»

Bəndəli ulaqdan düşür. Məhəmmədhaşımın uşaqları yüyürə-yüyürə gəlib ulağın qabağına arpa-saman töküb gedirlər.

Bəndəli hələ çayı içib qurtarmamış süfrə salınır, ortaya təndir çörəyi, bozbaş gətirilir. Bəndəli deyir: «Ay kişi, bu nə xəjalətdir mənə verirsən? Mən səndən su istədim, çay verdin.

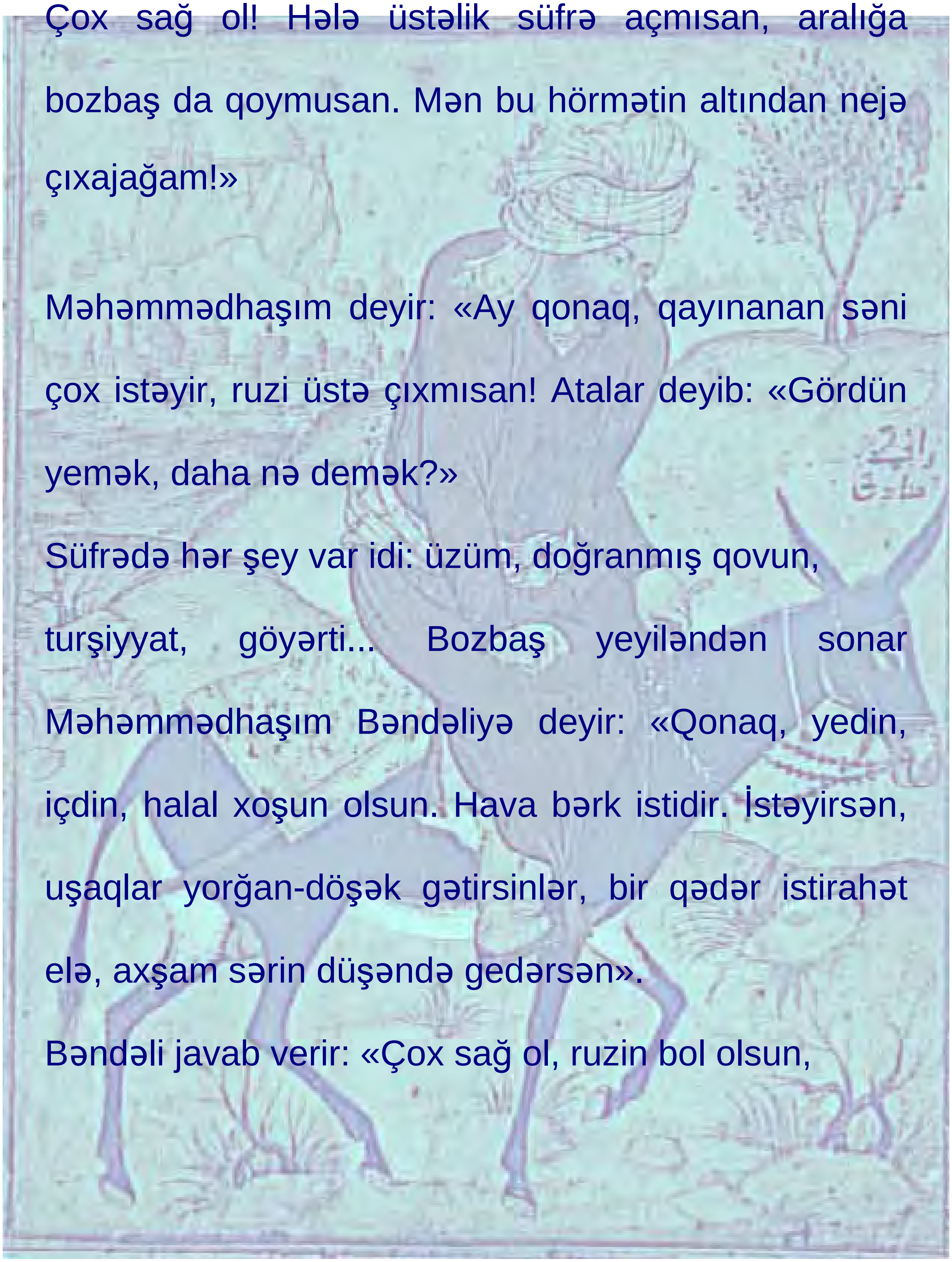

Çox sağ ol! Hələ üstəlik süfrə açmısan, aralığa bozbaş da qoymusan. Mən bu hörmətin altından nejə çıxajağam!»

Məhəmmədhaşım deyir: «Ay qonaq, qayınanan səni çox istəyir, ruzi üstə çıxmısan! Atalar deyib: «Gördün yemək, daha nə demək?»

Süfrədə hər şey var idi: üzüm, doğranmış qovun, turşiyyat, göyərti... Bozbaş yeyiləndən sonar Məhəmmədhaşım Bəndəliyə deyir: «Qonaq, yedin, içdin, halal xoşun olsun. Hava bərk istidir. İstəyirsən, uşaqlar yorğan-döşək gətirsinlər, bir qədər istirahət elə, axşam sərin düşəndə gedərsən».

Bəndəli javab verir: «Çox sağ ol, ruzin bol olsun,

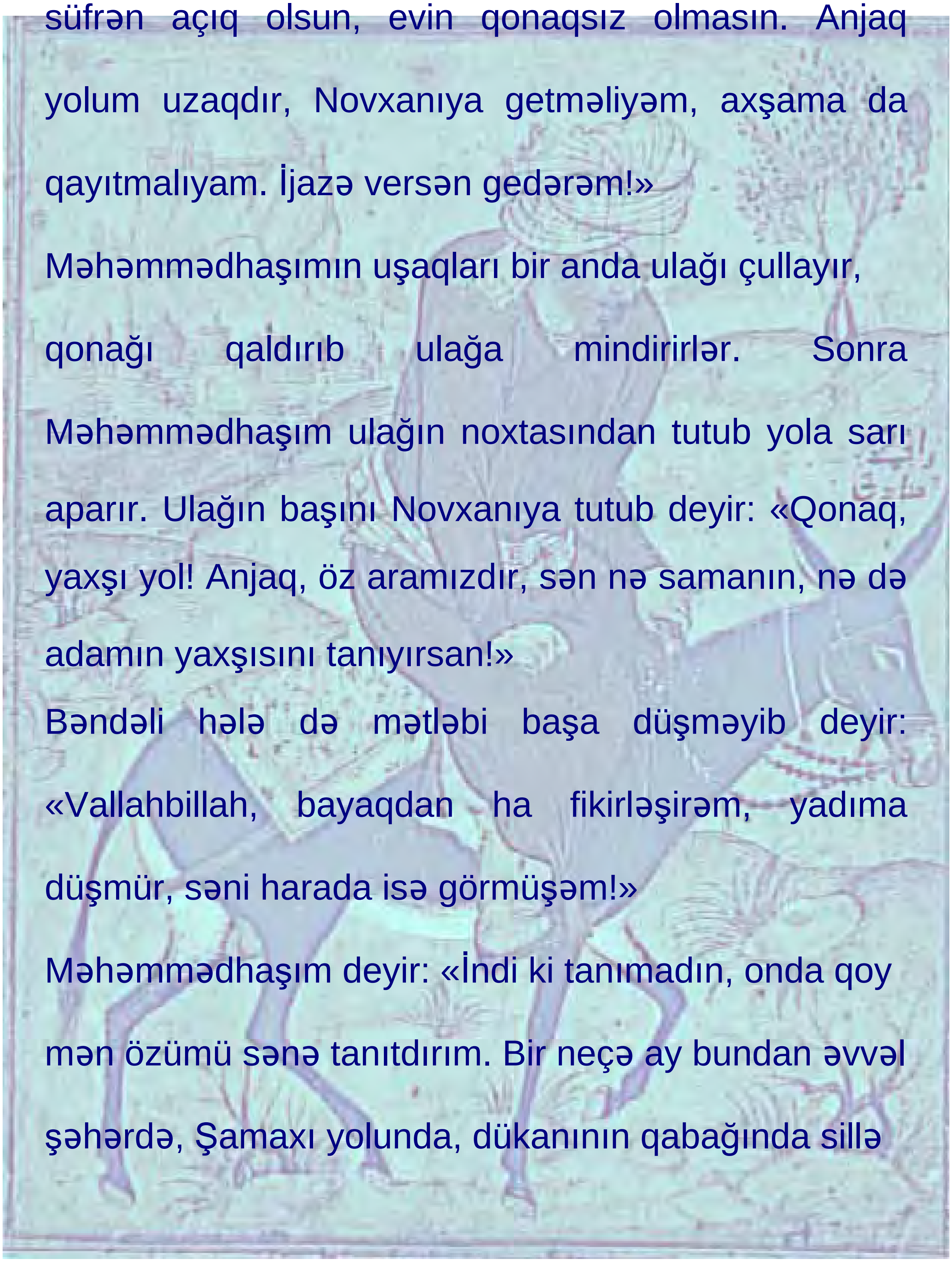

süfrən açıq olsun, evin qonaqsız olmasın. Anjaq yolum uzaqdır, Novxanıya getməliyəm, axşama da qayıtmalıyam. İjazə versən gedərəm!»

Məhəmmədhaşımın uşaqları bir anda ulağı çullayır, qonağı qaldırıb ulağa mindirirlər. Sonra Məhəmmədhaşım ulağın noxtasından tutub yola sarı aparır. Ulağın başını Novxanıya tutub deyir: «Qonaq, yaxşı yol! Anjaq, öz aramızdır, sən nə samanın, nə də adamın yaxşısını tanıyırsan!»

Bəndəli hələ də mətləbi başa düşməyib deyir: «Vallahbillah, bayaqdan ha fikirləşirəm, yadıma düşmür, səni harada isə görmüşəm!»

Məhəmmədhaşım deyir: «İndi ki tanımadın, onda qoy mən özümü sənə tanıtdırım. Bir neçə ay bundan əvvəl şəhərdə, Şamaxı yolunda, dükanının qabağında sillə

vurduğun saman satan kəndli mənəm! Yaxşı tanı! Silləni adama elə vurmazlar, bax, belə vurarlar. İndi isə get!»

Bəndəlinin üstünə sanki bir qazan soyuq su tökdülər.

Məhəmmədhaşım kişinin yaxşılığı onu sillədən də bərk tutmuşdu. O, özünü elə itirmişdi ki, heç bilmədi eşşəyi haraya sürür. Bir də ayılıb gördü ki, Pirşağıdadır. Daha Novxanıya getməli olmadı, öz kəndlərinə qayıtdı.

Odur ki, deyiblər: «Yamanlığa yaxşılıq ər kişinin işidir, mərd kişinin işidir!»

AŞIĞINKI HAYDANDIR, MOLLANInKI VAYDAN

Molla aşığa rast gəlib soruşur:

- Ay aşıq, haraya belə gedirsən, xeyirdirmi?

Aşıq javab verir:

- Molla, əlbəttə xeyirdir. Xeyirdir ki, mən gedirəm də! Şər olsaydı, sən gedərdin! Nahaq deməyiblər ki, mollanınkı vaydandır, aşığınkı haydan!

SƏNİNKİ SƏNDƏ, MƏNİMKİ MƏNDƏ

Lənkəranlı Həsən Kərbalayı Ağanın «Anna» gəmisində qulluq edirdi. Novruz qabağı idi, gəmi Həştərxana doğru üzürdü. Gejə yarıya yaxın idi.

Həsən gəminin göyərtəsində tək dayanıb, növbə çəkirdi. Hava sakit, dəniz şərəkət idi. Həsən gəminin yan tərəfindən bir səs eşitdi, əyilib səs gələn tərəfə baxmaq istəyəndə əli qaçdı, dənizə yıxıldı.

Həsənin əynində qalın qış paltarı, ayağında uzunboğaz çəkmə var idi, anjaq o yaxşı üzgüçü idi. Gəminin ardınja üzməyə başladı. Üzə-üzə qışqırırdı,

anjaq heç kəs onun səsini eşitmirdi, çünki hamı yatmışdı.

Həsənin hər yerdən əli üzüldü, çapalaya-çapalaya üzünü göyə tutub qışqırdı: «Ya həzrət Abbas, fəryadıma yetiş. Mən səndən nijat istəyirəm! Məni bu ölüm dəryasından xilas elə, ömrüm boyu qazandığımın yarısını sənin yolunda ehsan edərəm!»

Həsən üzə-üzə paltarlarını bir-bir soyundu, çəkməsini çıxartdı. Əynində anjaq tumanı qaldı. Onu da ona görə çıxartmamışdı ki, tumanın lifəsinə tikilmiş bir qədər pulu var idi.

Həsən ulduz hesabı ilə sahilə tərəf üzməyə başladı. Bir qədər üzdü, hiss etdi ki, tuman da ona ağırlıq edir, janın dişinə tutub, tumanı da çıxartdı, pulla qarışıq atdı. O, inamla sahilə doğru üzür, tez-tez göyə baxıb, ulduz hesabı ilə yoluna davam edirdi.

Bu qayda ilə Həsən səhərə kimi üzdü. Səhər açıldı, uzaqdan Bilgəh yaxınlığındakı Qələgah burnu göründü.

Həsən arabir yorğunluğunu alıb, üzməkdə davam edirdi.

Təxminən günortaya yaxın sahilə yaxınlaşdı, qabağına bir püştə çıxdı. Püştənin üstündə su az idi, özünü atdı puştənin üstünə ki, bir qədər dinjəlsin, soyuq tez onun janına işlədi.

Həsən gördü ki, dayansa donajaq, özünü püştədən suya atdı, üzə-üzə güjlə özünü sahilə çatdırdı. Huşunu itirib ölü kimi yıxıldı.

…Həsənin xoşbəxtliyindən, dənizin kənarı ilə iki nəfər bilgəhli balıqçı gedirmiş. Onlar dəniz sahilindəki lüt insanı ölü zənn edib ona yaxınlaşırlar. Qaldırmaq istəyəndə körürlər ki, nəfəs alır, tez öz paltarlarını

çıxarıb ona geyindirirlər. Arabaya qoyub onu kənd evlərinə aparırlar, ona isti-ılıq verirlər. Həsən özünə gəlir, gözlərini açıb özünü kürsüdə görəndə təəjjüb edir.

Həsən başına gələn əhvalatı bilgəhlilərə danışır.

Bilgəhlilər ona deyirlər ki, gəmi sahibi Kərbalayı Ağa öz bağındadır, bağını işlətməyə gəlmişdir. Yaxşı olar ki, elə səhər-səhər gedib əhvalatı Kərbalayı Ağaya danışsın, o da Həsənə köməklik edər. Bu zaman söhbətə qulaq asan başqa bir bilgəhli gülüb deyir: «Siz Kərbalayı Ağanı tanımırsınız.

Ondan qışda buz almaq olmaz. O, Həsənə köməklik etməz, çünki çox xəsisdir.»

Səhəri günü Həsən gedib əhvalatı Kərbalayı Ağaya

danışdı. Kərbalayı Ağa jibindən bir manat çıxarıb Həsənə uzadır və deyir: «Al, bu bir manatı, yol pulu elə, haqq-hesabı kontor bilər».

Həsən bir manatı almır, kontora da getmir, başqa qulluğa keçir. Ayda aldığı maaşın yarısını da Həzrət Abbas yolunda mollaya verirmiş.

Bir neçə ay keçir. Həsənin bir uşağı olur. Ailəsinin xərji artır. Həsən üzünü göyə tutub deyir: «Ya həzrət Abbas, külfətim artır, maaşım isə artmayıb, gəl nəzirimi üçdən bir eyləyək». Bir uşaq da olur, Həsən naziri dörddən bir eyləyir.

Axırda təngə gəlib deyir: «Ya Həzrət Abbas, mənjə yetər, daha bəsdir, daha verə bilmirəm. Səninki səndə, mənimki məndə!»

EVLƏNMƏK İSTƏYİRƏM

Bir kişi qazının hüzuruna gəlib ərz elədi: «Ya qazı, mən xeyli zamandır ki, arvadımı itirmişəm, dul qalmışam. Özümə bir qulaq yoldaşı istəyirəm, yəni arvad almaq istəyirəm.

Gəlmişəm ki, bu barədə mənə köməklik edəsən!»

Qazı onu bir kənarda əyləşdirib, «gözlə!» deyir.

Bir qədər keçir. Qazının hüzuruna bir arvad daxil olur deyir: «İki ildir ki, ərim vəfat eləyib, dul qalmışam. Ərə getmək istəyirəm». Qazı onu da əyləşdirir.

Bir azdan daha iki arvad gəlir. Onlar da ərə getmək istədiklərini söyləyirlər.

Qazı arvadlardan soruşur:

- Dünya malından nəyiniz var?

Birinji arvad deyir:

- Bir dəvəm var, hər işə yarayır.

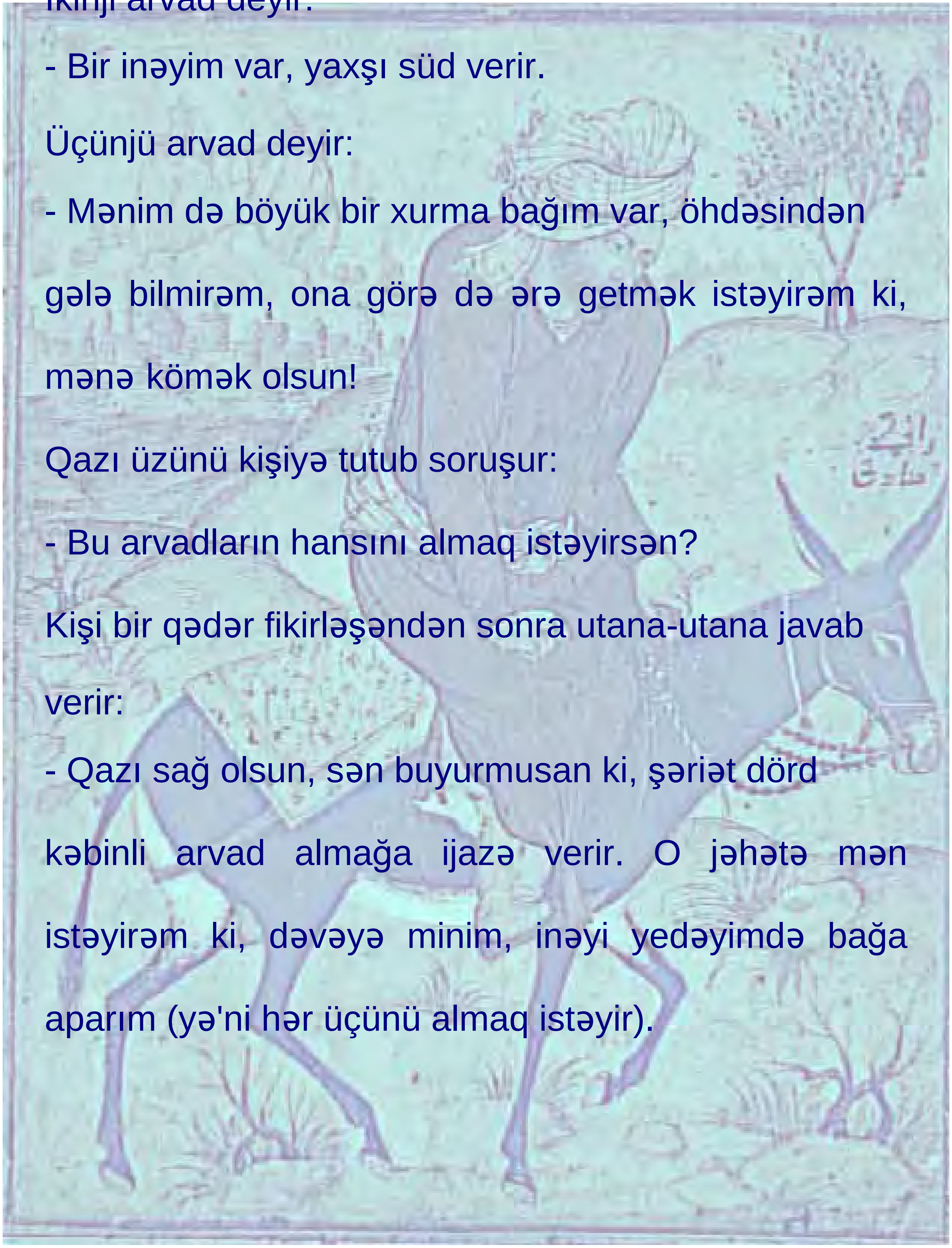

İkinji arvad deyir:

- Bir inəyim var, yaxşı süd verir.

Üçünjü arvad deyir:

- Mənim də böyük bir xurma bağım var, öhdəsindən gələ bilmirəm, ona görə də ərə getmək istəyirəm ki, mənə kömək olsun!

Qazı üzünü kişiyə tutub soruşur:

- Bu arvadların hansını almaq istəyirsən?

Kişi bir qədər fikirləşəndən sonra utana-utana javab verir:

- Qazı sağ olsun, sən buyurmusan ki, şəriət dörd kəbinli arvad almağa ijazə verir. O jəhətə mən istəyirəm ki, dəvəyə minim, inəyi yedəyimdə bağa aparım (yə'ni hər üçünü almaq istəyir).

MOLLA ÖZÜ EDƏR, ÖZGƏYƏ ÖYÜD VERƏR

Bir kişi həddindən artıq çaxır içirdi. Lap küpün dibinə girirdi... Məst olub yıxılıb qalmışdı.

Dedilər:

- Ay kişi, çaxırı içirsən iç, amma qaydasında iç! Axı atalar deyir: «Dad dadı ilə, duz da dadı ilə!»

Kişi dedi:

- Mən həmişə qayda ilə içirəm, amma bu dəfə molla kimi içmişəm, ona görə də bu hala düşmüşəm!

QARĞA VƏ KEŞİ Ş

Bir qarğa erməni kilsəsinin üstündə özünə yuva qurmuşdu, hər gün xaçın üstündə əyləşib batırarmış. Kilsənin qulluqçuları qarğanı heç vəjhlə tuta bilmirdilər.

Axırda baş keşişə müraciət etdilər, çarə istədilər.

Baş keşiş dedi: «Bir qaba çaxır doldurun, xaçın üstünə bağlayın. Nətijəsini də mənə deyin.»

Bu dəfə qarğa xaçın üstünə qonanda, qabdakı çaxırı görüb ondan bir qədər içir və keflənib yerə yıxılır. Qulluqçular qarğanı tutub baş keşişin yanına gətirirlər. Baş keşiş qarğanın qanadlarını və ayaqlarını bağlayıb onu yerə atır. Sonra üzünü qarğaya tutub deyir: «Ay qarğa, ermənisənsə, xaçı niyə batırırsan, müsəlmansansa, çaxır niyə içirsən?»

MOLLA MİRZƏ MƏMMƏD

Qonşumuz Ramazan kişi İçərişəhərdə tanınmış adamlardan biri idi. Yaxşı güzəranı var idi. Ağa Zeynal adlı yeganə bir oğlu vardı. Ramazan kişi oğlu üçün dəniz kənarında dörd qapılı qab-qajaq və samovar mağazası açmışdı. Ağa Zeynal da atası kimi əliaçıq, safürəki bir adam idi.

Atası Ağa Zeynalı evləndirmək istəyirdi. Odur ki, İçərişəhərin məşhur mollası, mərsiyəxan Mirzə Ağanı çağırıb qonşusu Məmməd Jəfərin qızı üçün elçiliyə göndərir. Axşam vaxtı imiş. Yolda molla Mirzə Ağaya qalmalı Hajıməmmədhaşım oğlu Hajı Baba rast gəlir. Soruşur: «Molla Mirzə Ağa, xeyir olsun, bu şam vaxtı haraya təşrif aparırsınız?»

Molla Mirzə Ağa deyir: «Xeyirdir, inşallah! Ramazan kişinin oğlu Ağa Zeynal üçün qız elçiliyinə gedirəm. O, istəyir ki, Məmməd Jəfərin qızını oğluna alsın!»

Hajı Baba əllərini bir-birinə vurub deyir: «Molla Mirzə Ağa, o qızı mən almaq istəyirdim. Hayıf ki, Ağa Zeynal məndən qabağa düşdü. Eybi yoxdur, əvvəljə onun elçiliyini edərsən, sonra da mənim xahişimi yerinə yetirərsən, görək qız atası kimə razı olajaq.»

Molla Mirzə Ağa gedir. Məmməd Jəfərin qapısını döyür.

Qapını açırlar, içəri girib oturur. Məmməd Jəfər soruşur:

«Molla, xeyir olsun, nə məsələ üçün gəlmisən?» Molla Mirzə Ağa deyir: «Xeyirdir, inşallah. Məni Kərbalayı Ramazan sənin qapına göndərib. Allah buyuranla qızını onun oğluna verməni xahiş edir. Yolda mən gələndə Hajıməmmədhaşım oğlu Haji Baba da məni gördü, xahiş etdi ki, onun üçün də elçilik edim».

Qız atası Məmməd Jəfər fikrə gedir, istəyir ki, yanındakı həmsöhbəti Muradalı ilə məsləhət eləsin. Bu vaxt molla Mirzə Ağa sözünə davam edərək deyir: «Kərbalayı, üzüm ayağının altında, axı mən də subayam, mən də qızını almaq istəyirəm!»

Müxtəsər gülüşmədən sonra Məmməd Jəfər

həmsöhbətindən soruşur: «Nejə bilirsən, qızı Bunların hansına verim?» Həmsöhbət deyir: «Mənim boynuma böyük təklif qoydun! Anjaq heç biriniz məndən injiməyiniz, sözümü deyim... Ağa Zeynal bir yaxşı adamdır, təmiz, özünə görə də güzəranı var. Orujunda, namazında möhkəmdir. Fəqirfüqəraya əl tutandır. Əliaçıq adamdır. İstəyirsən ki, qızının həm dünyası olsun, həm axirəti, qızını Ağa Zeynala ver, xoşbəxt olsunlar... O ki, qaldı qalalı Hajıməmmədhaşım oğlu Hajı Babaya, o böyük dövlət sahibidir. Evi-eşiyi var, mülkədardır, gəmisi də İranla alver edir. Anjaq eyş-işrət ilə vaxt keçirəndir. Onun axirəti olmayajaq. Dünyası var.

İstəyirsənsə dünyası qızının olsun, axirəti olmasın, qızını ver Hajı Babaya! Molla Mirzə Ağaya gəldikdə –

mərsiyəxandır, o qədər İmam Hüseyn haqqında yalanlar söyləyib ki, nə bu dünyada, nə də axirətdə yeri var... Qız atası, indi də söz sənindir. Mən öz fikrimi dedim!»

Qızın atası Məmməd Jəfər deyir:

- Məsələ aydındır, mən qızımı Ağa Zeynala verirəm!

MƏNİM EŞŞƏYİM ƏVVƏLDƏN QUYRUQSUZ İDİ

Bir kişi tajirin yanına gəlib bir il müddətinə yüz qızıl borj istədi. Tajir dedi: «Verərəm, anjaq vaxtında qaytarmasan, ətindən yüz misqal kəsəjəyəm!» Kişi razı oldu.

Yüz qızılı alıb getdi. Yolda oğrular kişinin qabağını kəsib, pulları ondan aldılar. Kişi mə'yus qayıdıb, əhvalatı tajirə danışdı. Tajir pulunun bir ildən sonra da özünə qaytarılmayajağını hiss edib, kişinin ətindən

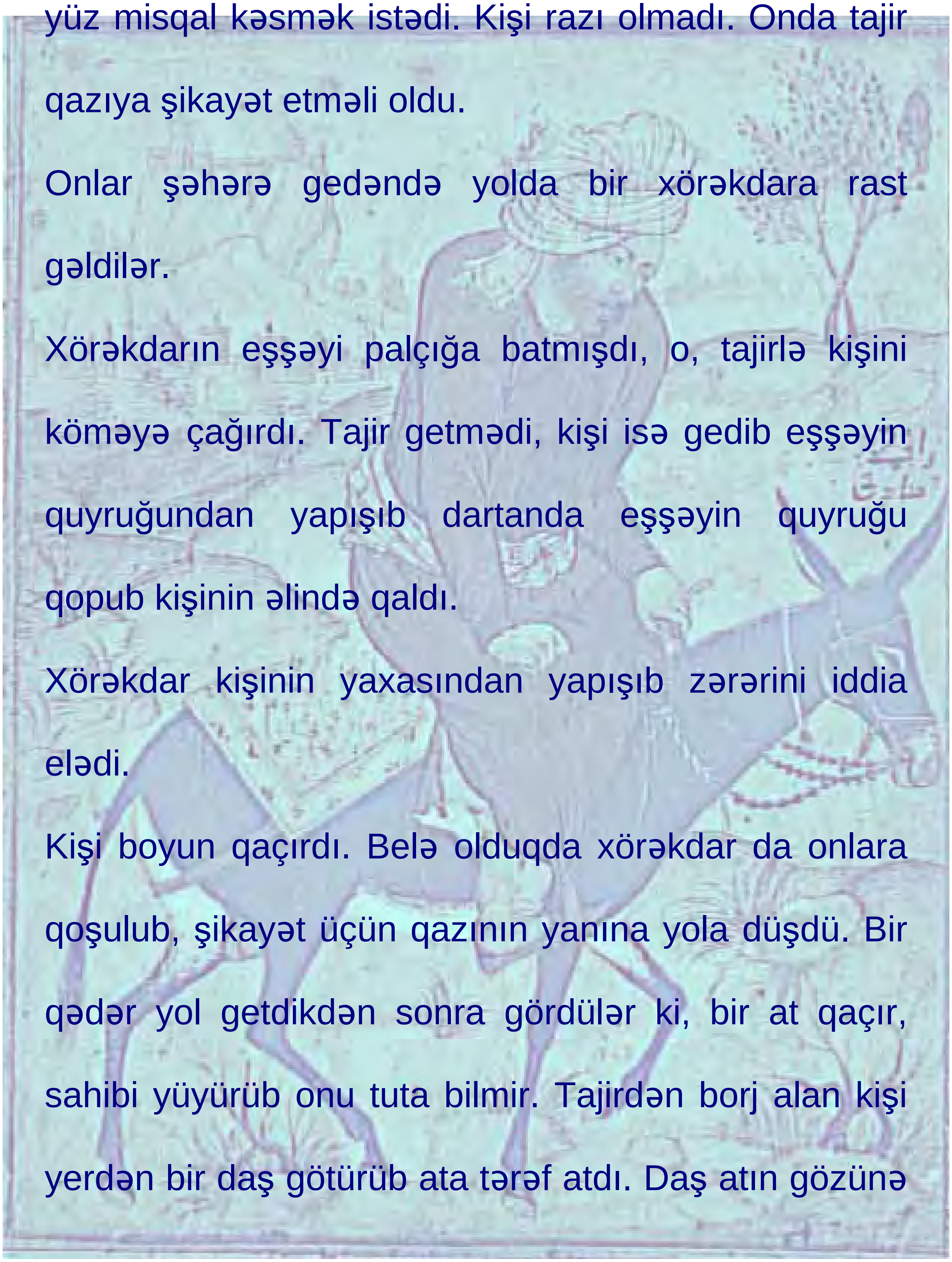

yüz misqal kəsmək istədi. Kişi razı olmadı. Onda tajir qazıya şikayət etməli oldu.

Onlar şəhərə gedəndə yolda bir xörəkdara rast gəldilər.

Xörəkdarın eşşəyi palçığa batmışdı, o, tajirlə kişini köməyə çağırdı. Tajir getmədi, kişi isə gedib eşşəyin quyruğundan yapışıb dartanda eşşəyin quyruğu qopub kişinin əlində qaldı.

Xörəkdar kişinin yaxasından yapışıb zərərini iddia elədi.

Kişi boyun qaçırdı. Belə olduqda xörəkdar da onlara qoşulub, şikayət üçün qazının yanına yola düşdü. Bir qədər yol getdikdən sonra gördülər ki, bir at qaçır, sahibi yüyürüb onu tuta bilmir. Tajirdən borj alan kişi yerdən bir daş götürüb ata tərəf atdı. Daş atın gözünə

dəydi, atın bir gözü çıxdı. At yiyəsi də əvvəlki şikayətçilərə qoşulub qazının yanına getməli oldu.

Bir qədər yol gedəndən sonra bir kənddə kejələdilər. Gejə hamı yatandan sonra tajirdən borj alan kişi dama çıxıb qaçmaq istəyəndə qonşu həyətə yıxılıb hamilə qadının üstünə düşdü. Arvad qorxudan uşaq saldı. Əri oyanıb kişini yaxaladı. Əvvəlki şikayətçilər oyanıb, ev yiyəsinə dedilər:

«Darıxma, səhər gedərik qazının yanına, məsələ həll olunar».

Səhər hamısı şəhərə getdi. Qazının qapısına çatanda qabaqja tajirdən borj alan kişi içəri girdi. Qazının başqa bir adamla qumar oynadığını görüb, tez qayıtdı və bərkdən dedi: «Bir az dayanın, qazı məşğuldur, namaz qılır».

Qazı qumarbazı o biri otağa keçirib, şikayətçiləri qəbul

etdi, onlara qulaq asdı. Qazı gördü ki, hamı onun eybini örtən kişidən danışır və şikayətlənir. Qazı kişiyə tərəfdar çıxaraq tajirə dedi: «Sənin sözün doğrudur, borjlu da dediklərini təsdiq eləyir. Amma sən borjulunun ətindən yüz misqalı elə kəsməlisən ki, nə bir noxud artıq olsun, nə bir noxud əskik!» Tajir dedi: «Mən bunu bajara bilmərəm Qazı tajiri yüz qızıl jərimə elədi.

Sonra qazı atının gözü çıxana dedi: «Sən də doğru deyirsən, atın qiyməti yüz tüməndir. Atı tən yarı şaqqalayaram, kor tərəfi kişiyə verib ondan əlli tümən alarsan. Salamat tərəfini də sənin üçün qalar». At sahibi razı olmadı. Qazı onu da yüz qızıl jərimə elədi.

Növbə uşaq salan arvadın ərinə çatanda qazı dedi: «Sən gərək arvadını verəsən bu kişiyə, aparsın saxlasın. Altı aydan sonra boynunda altı aylıq uşaq

olanda sənə qaytarar». Kişi ajıqlı halda dedi: «Qazı, belə də fitva verərlər? Bu ki, mümkün olan iş deyil?!»

Qazı onu da yüz qızıl jərimə elədi.

Axırda qazı xörəkdardan soruşdu: «Kişi, bəs sənin şikayətin nədir?» Qazının hökmlərini eşidən xörəkdar dedi: «Qazı, qurbanın olum! Heç bir şikayətim yoxdur. Mən elə bunlara tamaşa etməyə gəlmişəm. Mənim eşşəyim elə əvvəldən quyruqsuz idi!»

TƏK SƏBİR

Kəndin mollası Qafar kişi şəhərə getməyə hazırlaşırdı ki, arvadı tək səbir gətirdi. Arvad kişiyə dedi:

- A kişi, yaxşısı budur getmə. Sən yaxşı bilirsən ki, tək səbir bizə düşmür. Bu səfərdən xeyir görməzsən.

Molla dedi:

- Arvad, nəhy gətirmə, əstəqfər elə! Onsuz da mən getməliyəm.

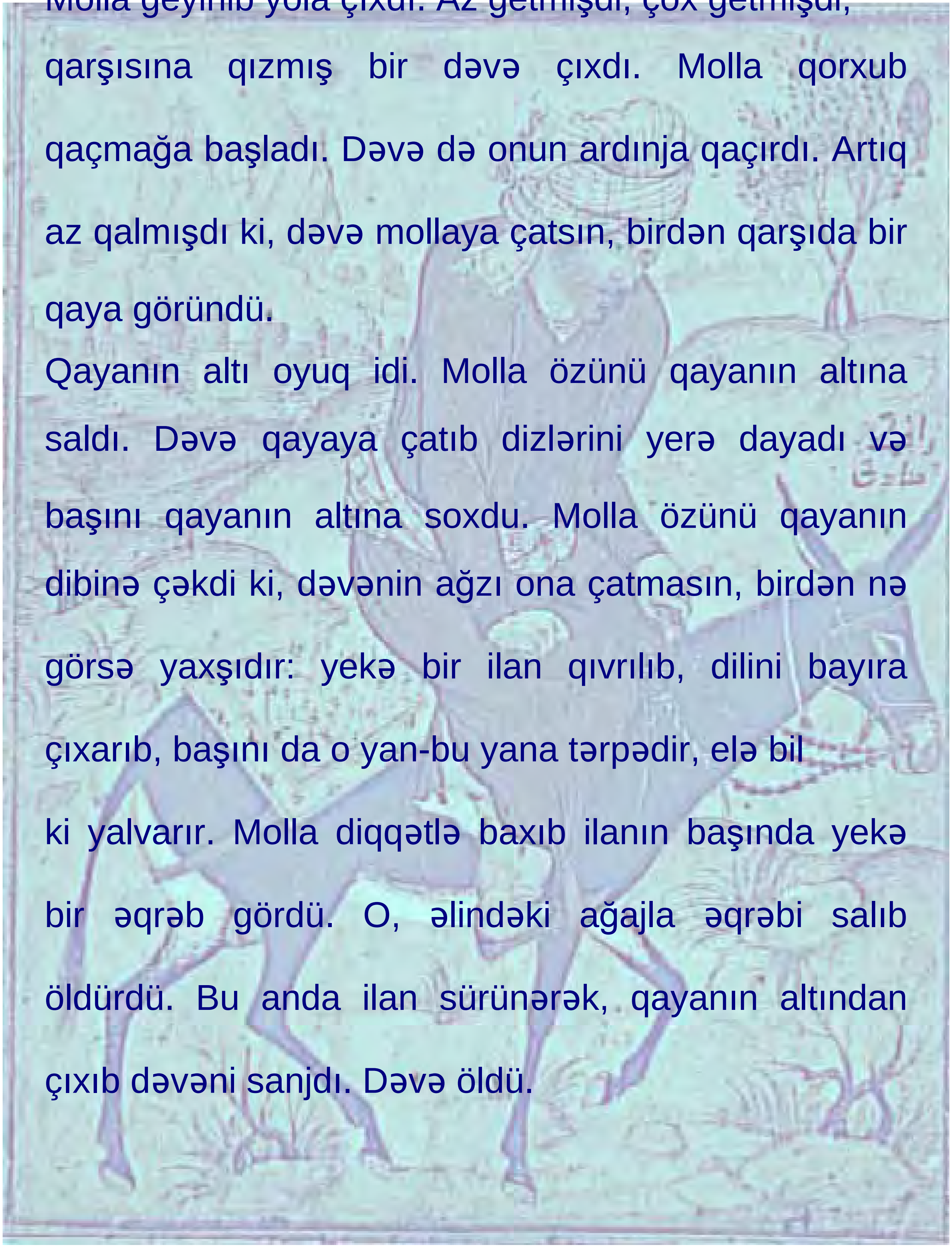

Molla geyinib yola çıxdı. Az getmişdi, çox getmişdi, qarşısına qızmış bir dəvə çıxdı. Molla qorxub qaçmağa başladı. Dəvə də onun ardınja qaçırdı. Artıq az qalmışdı ki, dəvə mollaya çatsın, birdən qarşıda bir qaya göründü.

Qayanın altı oyuq idi. Molla özünü qayanın altına saldı. Dəvə qayaya çatıb dizlərini yerə dayadı və başını qayanın altına soxdu. Molla özünü qayanın dibinə çəkdi ki, dəvənin ağzı ona çatmasın, birdən nə görsə yaxşıdır: yekə bir ilan qıvrılıb, dilini bayıra çıxarıb, başını da o yan-bu yana tərpədir, elə bil ki yalvarır. Molla diqqətlə baxıb ilanın başında yekə bir əqrəb gördü. O, əlindəki ağajla əqrəbi salıb öldürdü. Bu anda ilan sürünərək, qayanın altından çıxıb dəvəni sanjdı. Dəvə öldü.

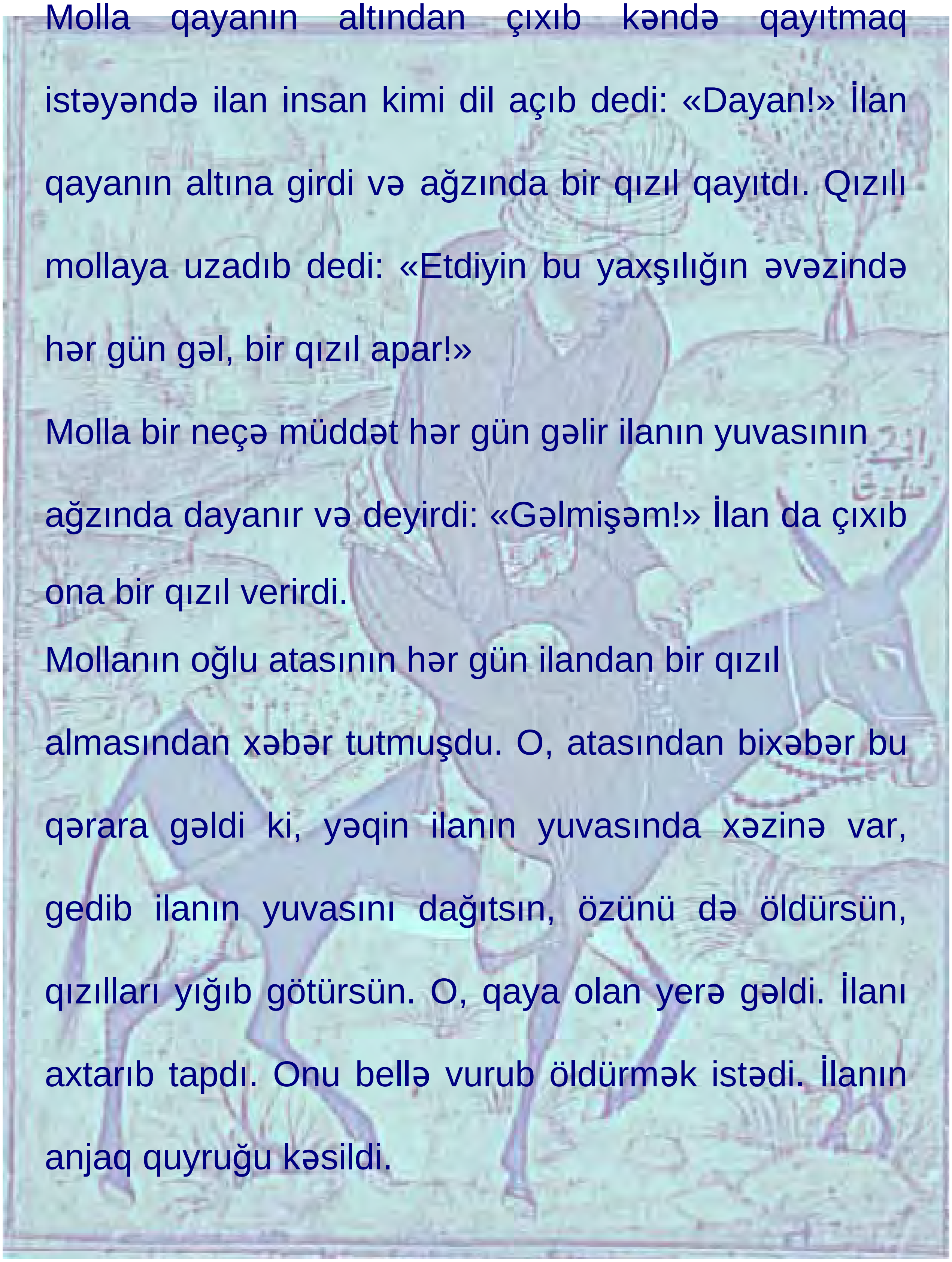

Molla qayanın altından çıxıb kəndə qayıtmaq istəyəndə ilan insan kimi dil açıb dedi: «Dayan!» İlan qayanın altına girdi və ağzında bir qızıl qayıtdı. Qızılı mollaya uzadıb dedi: «Etdiyin bu yaxşılığın əvəzində hər gün gəl, bir qızıl apar!»

Molla bir neçə müddət hər gün gəlir ilanın yuvasının ağzında dayanır və deyirdi: «Gəlmişəm!» İlan da çıxıb ona bir qızıl verirdi.

Mollanın oğlu atasının hər gün ilandan bir qızıl almasından xəbər tutmuşdu. O, atasından bixəbər bu qərara gəldi ki, yəqin ilanın yuvasında xəzinə var, gedib ilanın yuvasını dağıtsın, özünü də öldürsün, qızılları yığıb götürsün. O, qaya olan yerə gəldi. İlanı axtarıb tapdı. Onu bellə vurub öldürmək istədi. İlanın anjaq quyruğu kəsildi.

İlan özünü oğlanın üstünə atdı və onu çaldı. Oğlan öldü.

Molla qızıl üçün gələndə oğlunun ölüsünü gördü.

Ağlaya-ağlaya onu götürüb, apardı, dəfn etdi. Arvadı dedi:

- A kişi, sənə demədim ki, tək səbir bizə düşmür!

Oğlanın dəfnindən üç gün keçdi. Molla yenə ilanın yuvasının ağzına gəlib çağırdı. İlan yuvadan çıxıb mollaya dedi: «Məndən quyruq yarası, səndən oğul yarası – bunlar yaddan çıxmaz. Daha bir də buralara gəlmə, yoxsa səni də çalaram!»

AT DEMİŞDİM, EŞŞƏK DEMƏMİŞDİM!

Kərbəlayı Mirzağanın molla tayfasını görməyə gözü yox idi. Günlərin bir günü Kərbalayı Mirzağa qonşusu Qara Qədirə tapşırır ki, ona yaxşı bir at alsın.

Qara Qədir çox zarafatjıl bir adam idi, özü də yaxşı bilirdi ki, Kərbalayının mollalardan zəhləsi gedir. Buna görə də qəsdən tanış bir molla ilə Kərbalayı Mirzağanın yanına gəlir. Kərbalayı Mirzağa mollanı görüb, Qara Qədirə deyir:

«A kişi, yekə adamsan! Mən sənə at demişdim, eşşək deməmişdim!»

AYƏNDƏ DÜŞƏR ŞƏNBƏYƏ NOVRUZ

Bir xaxam (yəhudilərin ruhanisi deməkdir) özünü yalandan müsəlman qələmə verib, şahın sarayında qulluq edirdi. Çox çəkmədi ki, şahın yaxın adamı oldu, baş vəzir vəzifəsinə keçdi. Şah vəzirsiz bayram keçirməzdi.

Bir dəfə novruz bayramı şənbə gününə düşmüşdü.

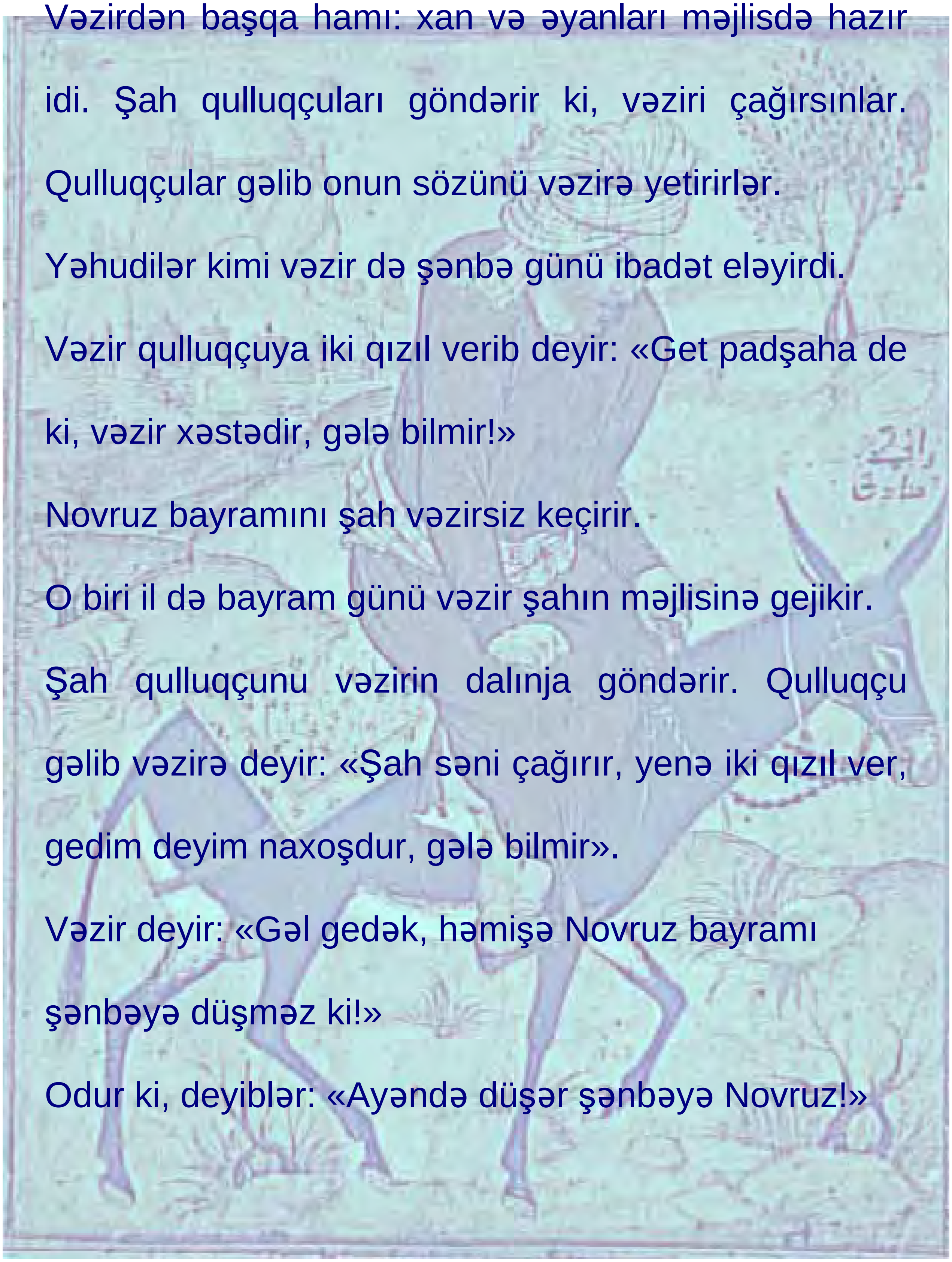

Vəzirdən başqa hamı: xan və əyanları məjlisdə hazır idi. Şah qulluqçuları göndərir ki, vəziri çağırsınlar.

Qulluqçular gəlib onun sözünü vəzirə yetirirlər.

Yəhudilər kimi vəzir də şənbə günü ibadət eləyirdi.

Vəzir qulluqçuya iki qızıl verib deyir: «Get padşaha de ki, vəzir xəstədir, gələ bilmir!»

Novruz bayramını şah vəzirsiz keçirir.

O biri il də bayram günü vəzir şahın məjlisinə gejikir.

Şah qulluqçunu vəzirin dalınja göndərir. Qulluqçu gəlib vəzirə deyir: «Şah səni çağırır, yenə iki qızıl ver, gedim deyim naxoşdur, gələ bilmir».

Vəzir deyir: «Gəl gedək, həmişə Novruz bayramı şənbəyə düşməz ki!»

Odur ki, deyiblər: «Ayəndə düşər şənbəyə Novruz!»

NİSYƏ, GİRMƏZ KİSƏYƏ

Kərbalayı Dadaşın İçərişəhərdə dörd qapıdan ibarət əllaf dükanı var idi. Ağ un, kəpəkli un alveri edərdi. Bir gün onun qonşusu molla Müştaq gəlib xahiş elədi ki, ona iki kisə nisyə un versin.

Kərbalayı Dadaş çoxbilmiş adam idi. Yaxşı bilirdi ki, molla tayfasının verməklə arası yoxdur. Nisyə un buraxsa, sonra pulunu molladan ala bilməyəjək. Ona görə də hiylə işlətməyə başladı: «Molla Müştaq, axı sən Qur'anı başdanbaşa əzbər bilirsən! Hər jümə axşamı ölülərin ruhuna yasin surəsini xətm eləyirsən. Sənə öyrətmək istəmirəm, anjaq yadına salıram ki, yasin surəsində belə bir ayə var: xalqa nisyə mal buraxmayın, jiblərinizi kəsərlər... İndi, molla Müştaq, sən özün de, allahın hökmündən çıxa bilərəmmi?

Əlbəttə, yox! Ona görə də məni bağışla, nisyə un buraxa bilməyəjəyəm. Atalar demişlər: «Nisyə, girməz kisəyə!»

Molla müştaq lal-dinməz, əli ətəyindən uzun evinə qayıdır.

SEYİD ƏHMƏD

Seyid Əhməd məhəllə məsjidinin azançısı idi. Bir gün minarəyə çıxıb azan verən zaman qonşu həyətdə bir təzə gəlin gördü. Uzaqdan-uzağa gəlinə bənd oldu. Minarədən aşağı enib, ona nejə dil tapmaq barədə fikirləşdi. Əhvalatı məsjidin mollasına danışdı. Molla isə fırıldaqçının biri idi.

Seyid Əhmədin «qulağını kəsmək» məqsədilə ona dedi: «Heç fikir eləmə, o gəlini sənin üçün düzəltmək

mənim boynuma. Xoşbəxtlikdən əri də burada yoxdur, səfərdədir. Sən bir ipək köynək al, aparım verim ona və ondan sənin üçün razılıq alım».

Azançı Seyid Əhməd gedib bir ipək köynək alıb mollaya verdi ki, gəlin üçün aparsın. Amma molla göynəyi gəlin üçün yox, öz evinə apardı. Sonra gəlib köynəyi gəlinə nejə verdiyini azançıya danışdı və işin bu günlərdə duzələjəyini söylədi.

İkinji gün azançı minarəyə çıxıb həvəslə azan verməyə başladı. Arabir gəlin olan həyətə boylanırdı, amma gəlin heç ona tərəf baxmırdı. Azançı mə'yus halda minarədən enib, gəldi mollanın yanına: «Heç gəlin mən tərəfə baxmadı. Bu nejə işdir?»

Molla dedi: «Yəqin gəlin sənə tərəf baxmağa utanıb.

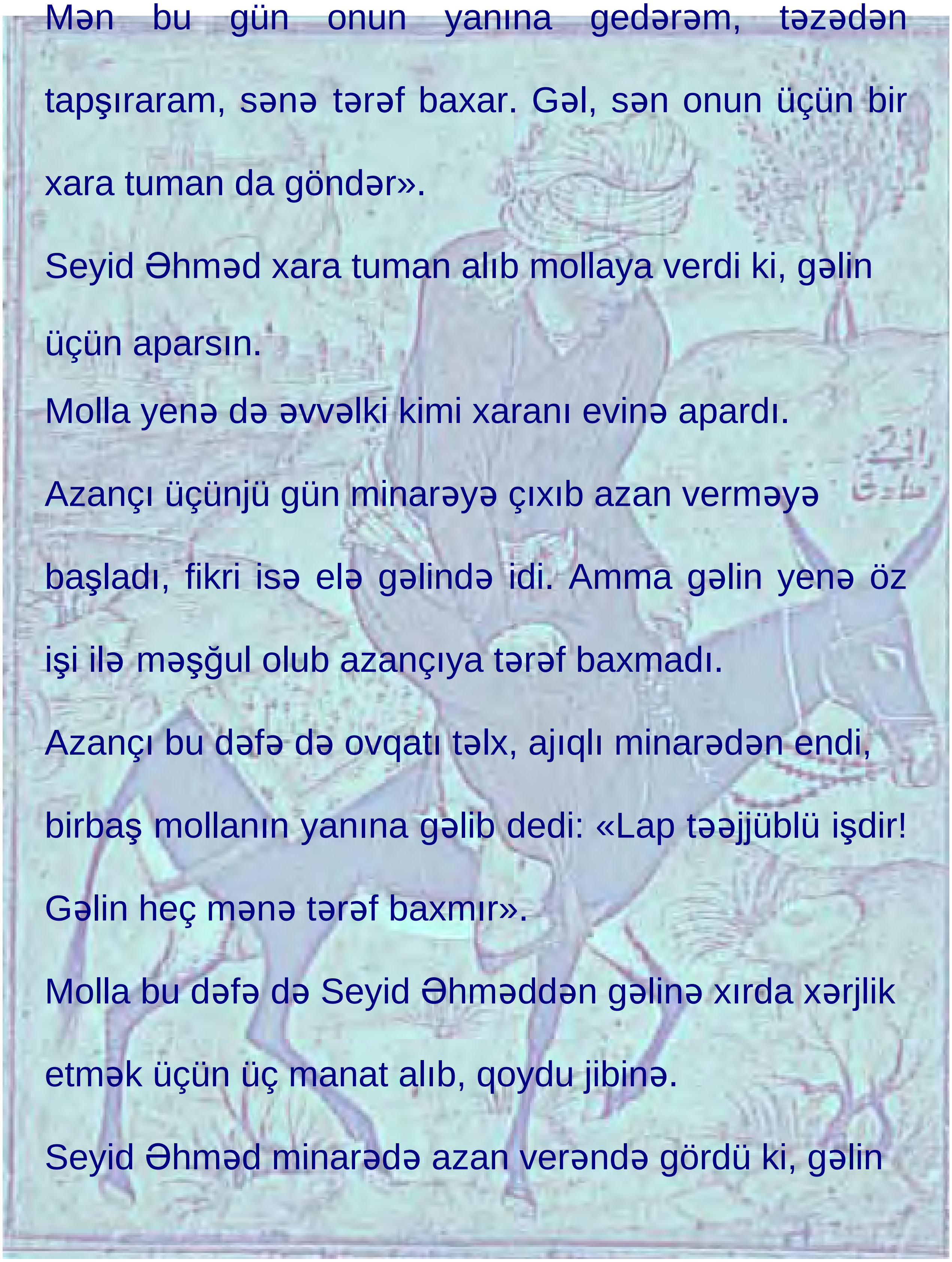

Mən bu gün onun yanına gedərəm, təzədən tapşıraram, sənə tərəf baxar. Gəl, sən onun üçün bir xara tuman da göndər».

Seyid Əhməd xara tuman alıb mollaya verdi ki, gəlin üçün aparsın.

Molla yenə də əvvəlki kimi xaranı evinə apardı.

Azançı üçünjü gün minarəyə çıxıb azan verməyə başladı, fikri isə elə gəlində idi. Amma gəlin yenə öz işi ilə məşğul olub azançıya tərəf baxmadı.

Azançı bu dəfə də ovqatı təlx, ajıqlı minarədən endi, birbaş mollanın yanına gəlib dedi: «Lap təəjjüblü işdir! Gəlin heç mənə tərəf baxmır».

Molla bu dəfə də Seyid Əhməddən gəlinə xırda xərjlik etmək üçün üç manat alıb, qoydu jibinə.

Seyid Əhməd minarədə azan verəndə gördü ki, gəlin

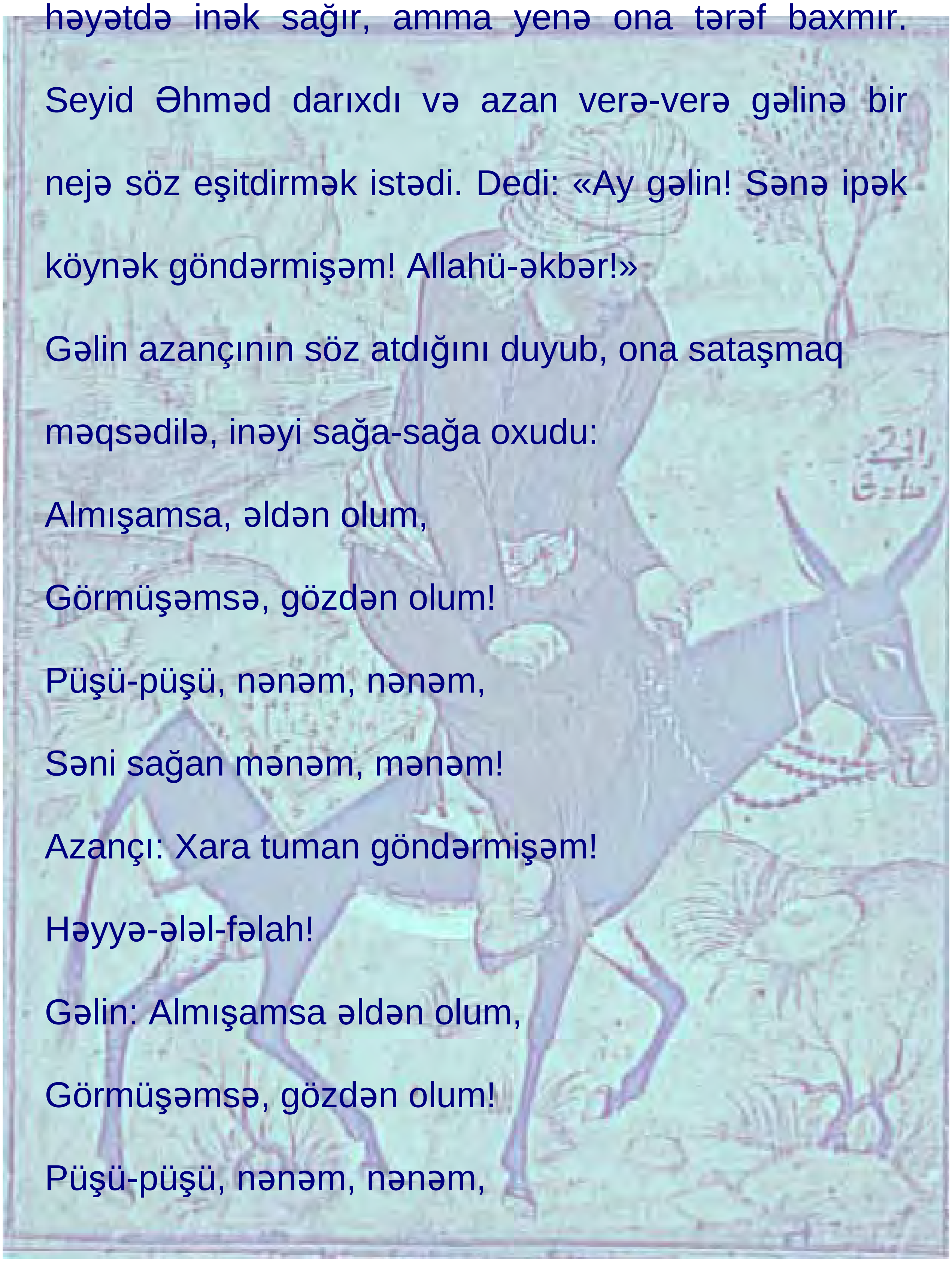

həyətdə inək sağır, amma yenə ona tərəf baxmır. Seyid Əhməd darıxdı və azan verə-verə gəlinə bir nejə söz eşitdirmək istədi. Dedi: «Ay gəlin! Sənə ipək köynək göndərmişəm! Allahü-əkbər!»

Gəlin azançının söz atdığını duyub, ona sataşmaq məqsədilə, inəyi sağa-sağa oxudu:

Almışamsa, əldən olum,

Görmüşəmsə, gözdən olum!

Püşü-püşü, nənəm, nənəm,

Səni sağan mənəm, mənəm!

Azançı: Xara tuman göndərmişəm!

Həyyə-ələl-fəlah!

Gəlin: Almışamsa əldən olum,

Görmüşəmsə, gözdən olum!

Püşü-püşü, nənəm, nənəm,

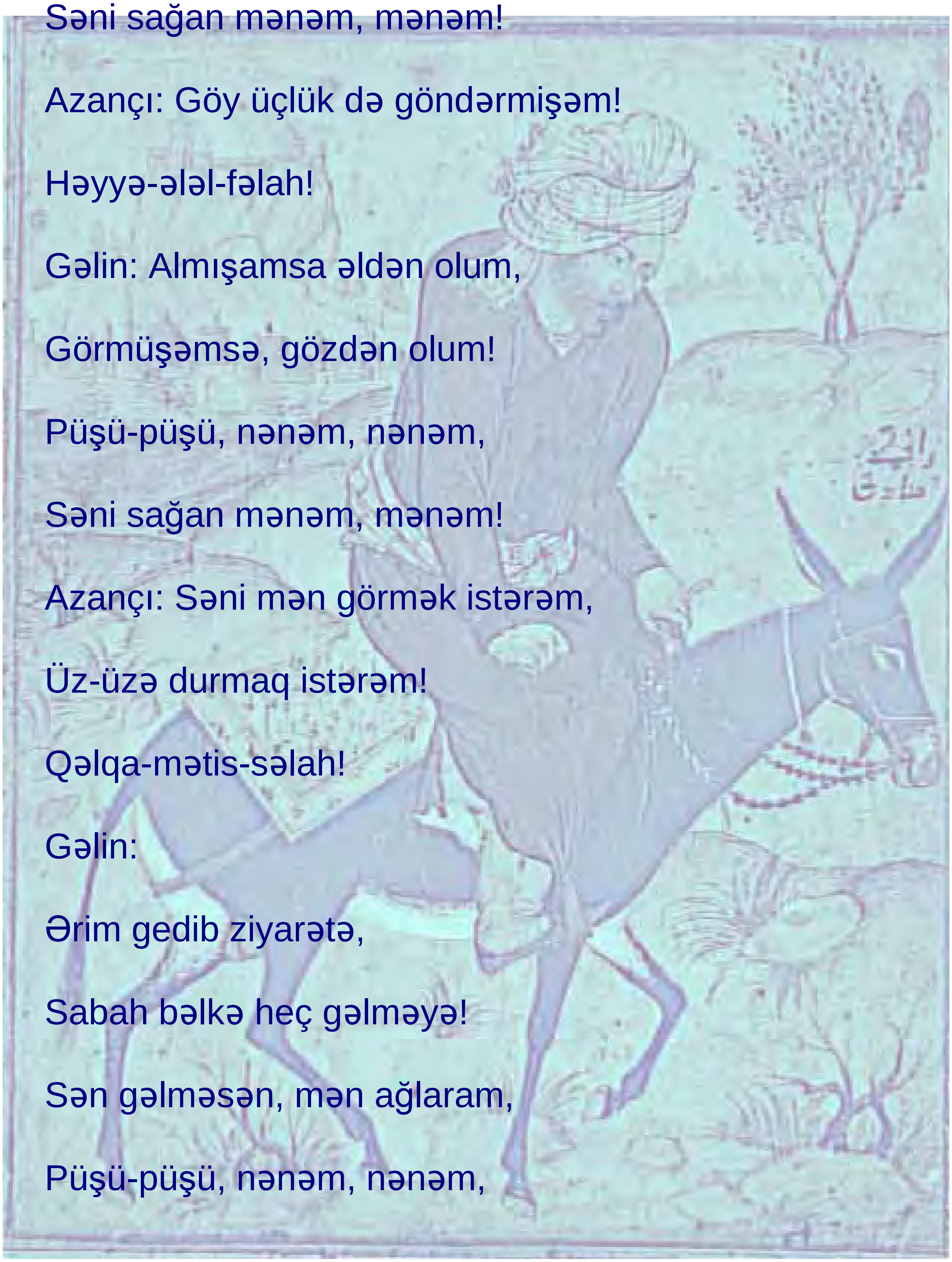

Səni sağan mənəm, mənəm!

Azançı: Göy üçlük də göndərmişəm!

Həyyə-ələl-fəlah!

Gəlin: Almışamsa əldən olum,

Görmüşəmsə, gözdən olum!

Püşü-püşü, nənəm, nənəm,

Səni sağan mənəm, mənəm!

Azançı: Səni mən görmək istərəm,

Üz-üzə durmaq istərəm!

Qəlqa-mətis-səlah!

Gəlin:

Ərim gedib ziyarətə,

Sabah bəlkə heç gəlməyə!

Sən gəlməsən, mən ağlaram,

Püşü-püşü, nənəm, nənəm,

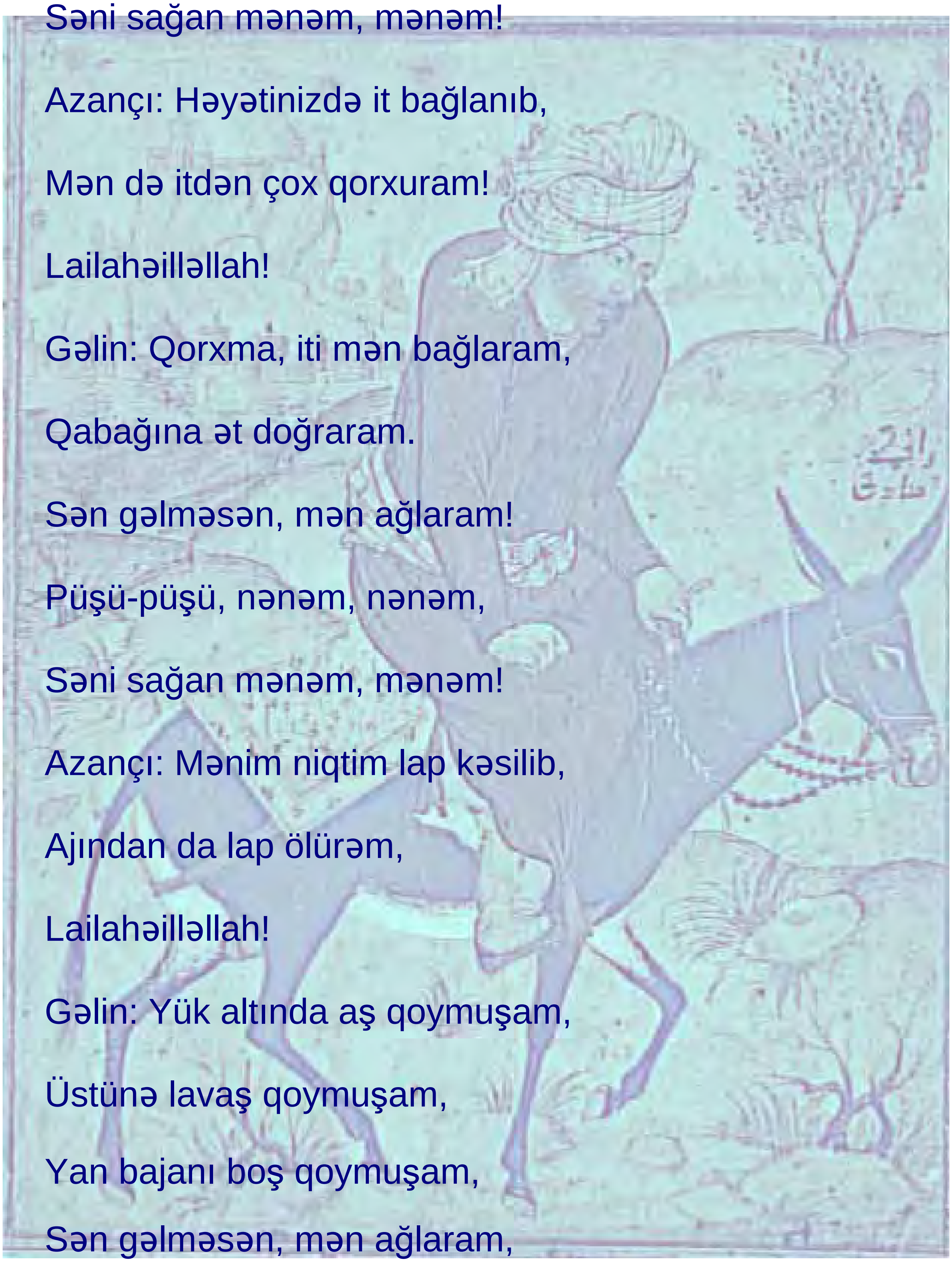

Səni sağan mənəm, mənəm!

Azançı: Həyətinizdə it bağlanıb,

Mən də itdən çox qorxuram!

Lailahəilləllah!

Gəlin: Qorxma, iti mən bağlaram,

Qabağına ət doğraram.

Sən gəlməsən, mən ağlaram!

Püşü-püşü, nənəm, nənəm,

Səni sağan mənəm, mənəm!

Azançı: Mənim niqtim lap kəsilib,

Ajından da lap ölürəm,

Lailahəilləllah!

Gəlin: Yük altında aş qoymuşam,

Üstünə lavaş qoymuşam,

Yan bajanı boş qoymuşam,

Sən gəlməsən, mən ağlaram,

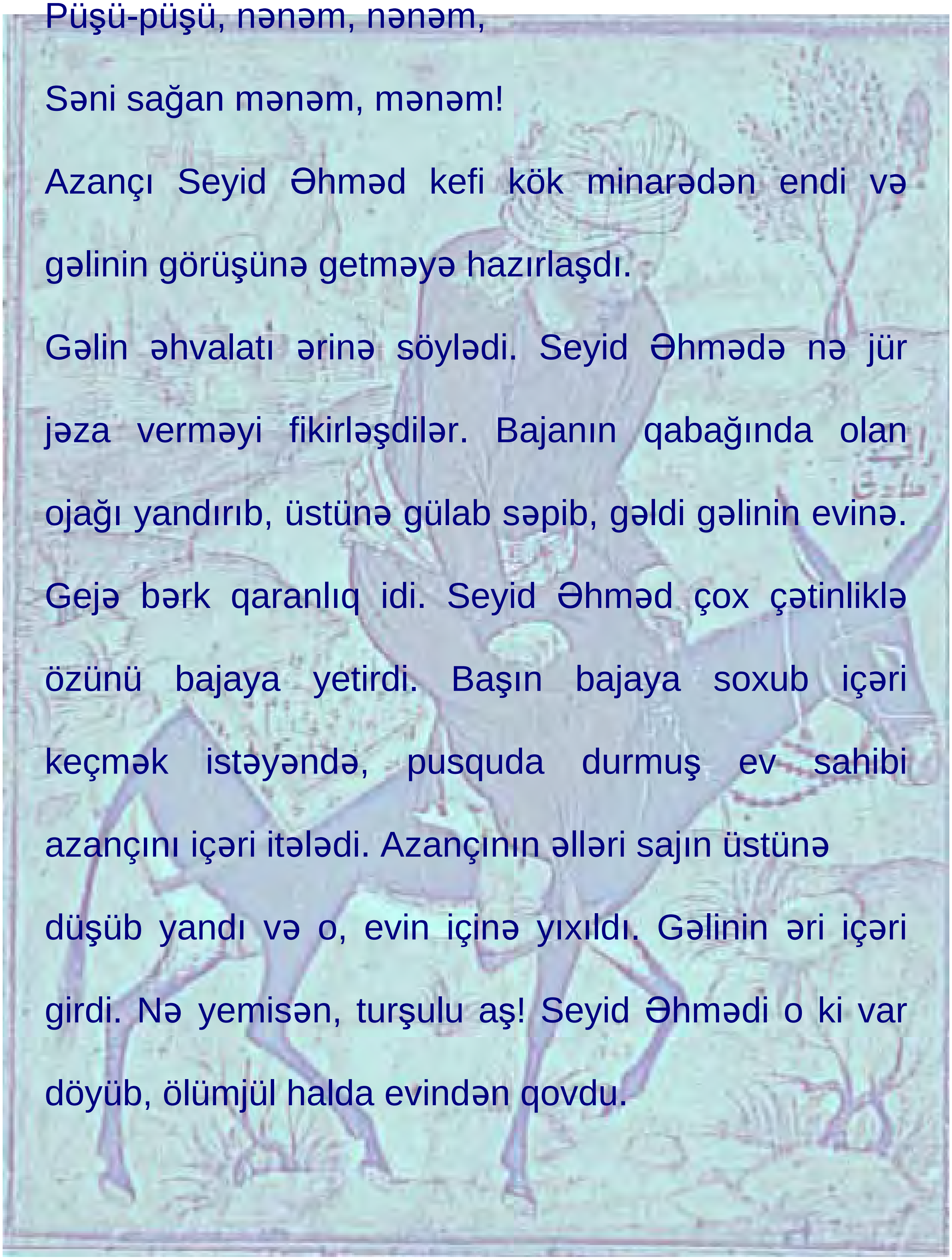

Püşü-püşü, nənəm, nənəm,

Səni sağan mənəm, mənəm!

Azançı Seyid Əhməd kefi kök minarədən endi və gəlinin görüşünə getməyə hazırlaşdı.

Gəlin əhvalatı ərinə söylədi. Seyid Əhmədə nə jür jəza verməyi fikirləşdilər. Bajanın qabağında olan ojağı yandırıb, üstünə gülab səpib, gəldi gəlinin evinə. Gejə bərk qaranlıq idi. Seyid Əhməd çox çətinliklə özünü bajaya yetirdi. Başın bajaya soxub içəri keçmək istəyəndə, pusquda durmuş ev sahibi azançını içəri itələdi. Azançının əlləri sajın üstünə düşüb yandı və o, evin içinə yıxıldı. Gəlinin əri içəri girdi. Nə yemisən, turşulu aş! Seyid Əhmədi o ki var döyüb, ölümjül halda evindən qovdu.

ŞAHSƏNƏMİN QIZI PƏRİXANIMIN ƏHVALATI

Şahsənəmin gözünün ağı-qarası bir qızı var idi. Adı Pərixanım idi. Şahsənəm bir dəfə uzaq səfərə getməli oldu.

Qızını şəhərin qazısına tapşırıb getdi. Bir neçə gün keçmişdi ki, şorgöz qazı bir könüldən min könülə Pərixanıma vuruldu.

Pərixanım qazının hərəkətini başa düşüb qorxdu, başına çarə axtarmağa başladı. Gejə xəlvətjə aşağa düşüb, çayın qırağında bağlanmış qayığa mindi. Səhərə kimi qayıqla yol getdi. Bir meşənin içindən keçəndə qayır bir ağaj kökünə ilişib dayandı.

Pərixanım heyvanların qorxusundan bir ağaja çıxdı və fikirləşməyə başladı.

Həmin gün qonşu padşahın oğlu meşəyə gəlib ov edirmiş. Şahzadə at belində bir jeyrana rast gəlir. O,

meşənin qalın yerində jeyranı itirir və onu axtarmağa başlayır. Birdən Pərixanımı ağajda görür. Gözlərinə inanmır.

Soruşur: «Sən kimsən, haralısan, ağaja niyə çıxmısan?»

Pərixanım başına gələnləri danışır. Şahzadə bir könüldən min könülə qıza vurulur. Onu atın tərkinə mindirib evinə gətirir. Ata-anasına bildirir ki, mən öz ovumu eləmişəm, bu qızla evlənəjəyəm.

Qırx gün, qırx gejə toy olur, Pərixanımı tapşırırlar şahzadəyə.

Bu əhvalatdan dörd il keçir. Onların iki uşağı da olur.

Pərixanım deyir: «Dörd ildir ata-anamı görməmişəm, istəyirəm ijazənizlə onların yanına gedəm».

Tədarük görürlər. Pərixanımı baş vəzirə qoşub yola salırlar.

Baş vəzirin Pərixanımı görən gözü yox idi, öz qızını şahzadəyə vermək fikrində idi. Odur ki, yolda Pərixanıma xəyanət etmək fikrinə düşür.

Pərixanım vəzirin fikrini başa düşür. Gejə yarıdan keçmiş uşaqlarını götürüb meşəyə qaçır. Vəzir səhər Ayılanda Pərixanımı görmür. Meşəyə adam saldırır, lakin onu tapa bilmirlər. Axtarışlar nətijə vermir. Vəzir geri qayıdıb əhvalatı padşaha xəbər verir. Padşah oğlu ilə bərabər vəziri götürüb Şahsənəm olan vilayətə gedir.

Bu zaman Pərixanım öz uşaqları ilə meşənin kənarına çıxır. Bir qarıya rast gəlib, onun alaçığında dinjəlirlər.

Bir gün Pərixanım qarının çoban oğluna pul verib şəhərə göndərir, bir saz aldırır, iki də qoyun qarnı. Qarını başına keçirib özünü keçəl qıza oxşadır. Paltarını çıxarıb

qarıya verir, özü isə qarının paltarını geyir ki, onu tanımasınlar. Uşaqları qarıya tapşırıb, qarının oğlu ilə şəhərə gedir.

Elə həmin gün şahzadə, atası və vəzir Pərixanımın atası evinə gəlib çıxmışdılar. Şahsənəm məjlis qurub qızına yas saxlayırdı. Məjlisdə şahzadə, atası və vəzir yuxarı başda əyləşmişdilər. Şəhərin qazısı da orada idi. Jamaat şirin söhbət edirdi. Elə bu dəmdə qarının oğlu ilə Pərixanım özlərini içəri salırlar.

Məjlisdə çox danışıq gedirdi ki, görəsən qızın başına nə gəldi. Qarının oğlu ayağa qalxıb dedi: «Şah sağ olsun, mənim bu keçəl bajım Pərixanımın haqqında bir əhvalat bilir, ijazə verin danışsın». İjazə verirlər. Çoban deyir: «Şah, qurbanın olum, xahiş edirəm ki, keçəl bajım Pərixanımın əhvalatını danışıb qurtarana

qədər məjlisdə olanların heç biri bayıra çıxmasın, qapılar bağlansın».

Keçəl qız əlində saz irəli yeriyib danışmağa başladı: «Mən bu məjlisdə sazsız danışajağam. Bu şəhərin padşahı Şahsənəm neçə il bundan əvvəl uzaq səfərə getməli olur. Gözünün ağı-qarası təkjə qızı Pərixanımı şəhərin qazısına tapşırır. Qazı namərdliklə qıza xəyanət etmək istəyir. Qız əhvalatı başa düşür, gejə yarısı həyətə düşüb, janını qurtarmaq üçün qayığa minib çayla üzüaşağı üzür. Səhərə yaxın qayıq ağaj kökünə ilişir. Qız heyvanların qorxusundan qayıqdan düşüb ağaja çıxır. Ağajda fikirləşib çarə axtaranda javan bir ovçu gəlib ona köməklik göstərir və evinə aparır.

Sonra onunla evlənir. Qız orada dörd il yaşayandan sonra, iki uşağı ilə öz vilayətinə gəlmək istəyir. Həmin

məmləkətin padşahı gəlini Pərixanımı öz vəzirinə qoşub yola salır.

Namərd vəzir yolda qıza xəyanət etmək istəyir. Qız gejə ikən qaçır, janını vəzirin əlində qurtarır. Pərixanım meşədən çıxıb xeyli yol gedir, bir qarıya rast gəlir. Qarının oğluna qoşulub bu məjlisə gəlir».

Pərixanım bu sözləri deyib başından qoyun dərisini çıxarır, qaçıb atasını qujaqlayır. Qazını, vəziri tutub jəzalandırırlar.

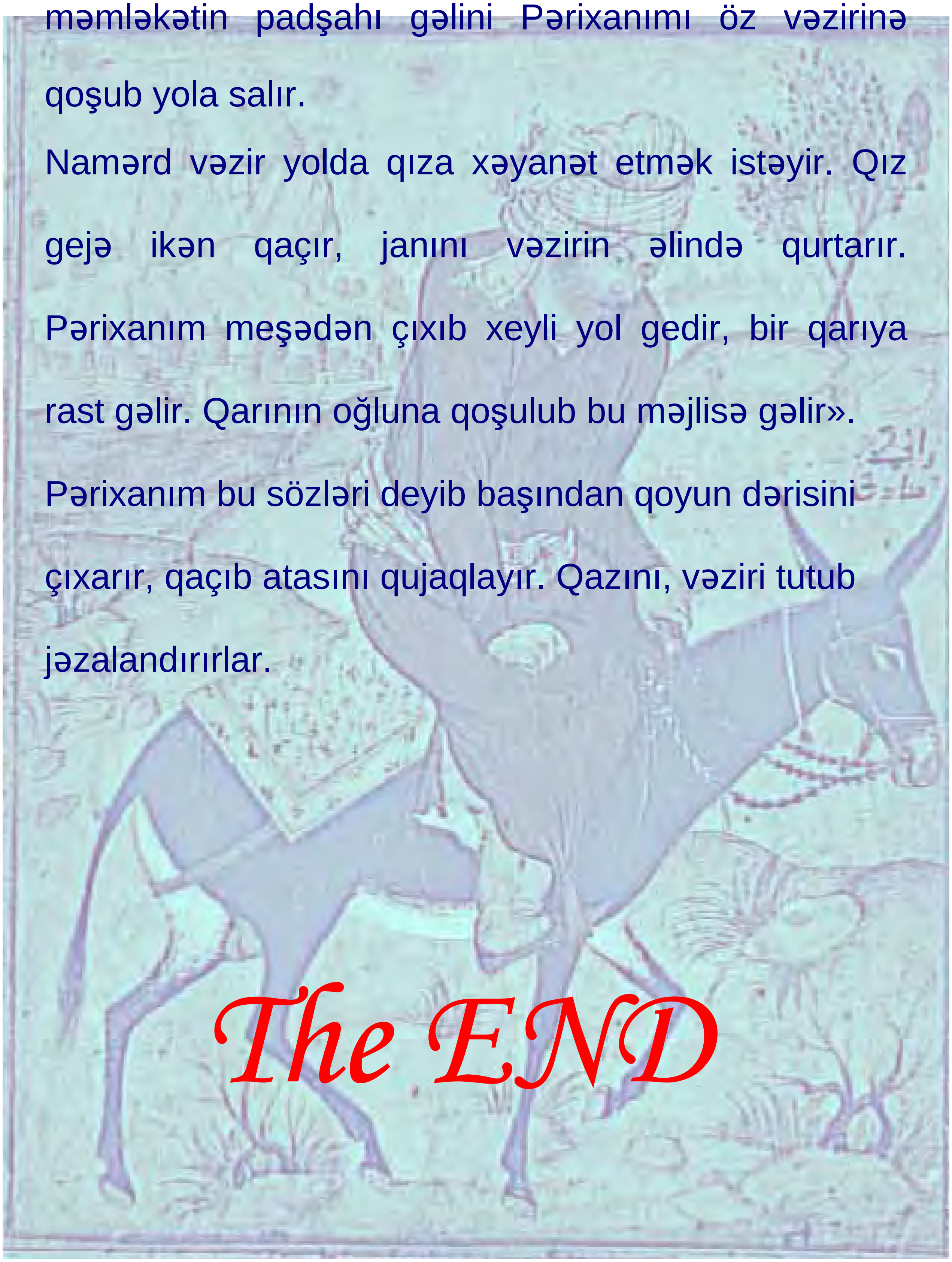

The END